

❖ อมร นนทสุต :

ที่ฟังทั้งหมดจะอยู่ในรูปที่ได้นำเสนอไปแล้ว บทบาทกระบวนการ ขั้นตอนวิธีการต่างๆ จะอยู่ในนี้ ผมชอบที่คุณวณิพุดไว้ดีมาก ขอขอบคุณและขอเอาใจของความสำเร็จที่พูดหัวใจแข็งแรงนี้ไป เพราะกำลังทำภาพ ยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรงอยู่ จะได้เอาไปเป็นตัวที่สามที่อยู่ข้างใน อันนี้เห็นด้วยอย่างมากและเวลานี้กำลังสร้างตัวชี้วัดว่าคนเราเห็นแก่สังคมแค่ไหน ยังไง กำลังทำอะไรๆ ให้เป็นวิทยาศาสตร์เพื่อออกมาเป็นภาพใหญ่ในเมืองไทยแข็งแรงในภายหน้า

ส่วนภาพนี้ไม่ใช่ผมทำ มีหลายคนช่วยกันทำมาหลายครั้งเต็มที่ได้ออกมาเวลานี้ถ้าท่านเห็นด้วยก็ขอให้รับภาพนี้เป็นของท่าน เป็นของเราทุกคน จะได้ว่าเราอยู่ตรงไหนของภาพเมืองไทยแข็งแรง

❖ อ่ำพล จินดาวัฒนะ :

เป็นภาพงดงามของเวทีนี้อย่างยิ่งคือ เราได้ช่วยกันคิดช่วยกันเติม ช่วยกันใส่ประสบการณ์ความคิด มาเติมเป็นสิ่งที่พัฒนามากขึ้น ผู้อาวุโสก็ขอเรียนจากน้อง น้องก็ขอเรียนจากผู้อาวุโส ฟังพาอาศัยกันและกัน และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน การเคลื่อนไหวเมืองไทยแข็งแรง ผมว่าเราน่าจะมีกระบวนการอย่างนี้เยอะๆ พี่เสียบอกว่าเราต้องทำความเข้าใจซึ่งกันและกัน มีเจตนาธรรมร่วมกัน ถ้าไม่เข้าใจกันก็จะมีพลัง ยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรงเป็นเครื่องมือหนึ่งที่จะช่วยเราเคลื่อนไหว สุดท้ายนี้ขอเชิญพี่หมอชัยสรุปครับ

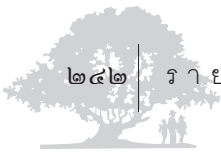
❖ ชัย กฤติยาภิชาติกุล :

ดูในส่วนคำตอบของคำถามที่หมออ่ำพลได้ถามไป ได้ข้อสรุปว่า

๑. การทำให้เมืองไทยแข็งแรงนั้นเกิดขึ้นได้อย่างไร มองจากที่รวบรวมทั้งหมด สิ่งหนึ่งที่สำคัญคือว่า วาระแห่งชาติเกิดขึ้นจริง รัฐบาลต้องสนับสนุนอย่างจริงจังและเข้มแข็ง ทุกภาคส่วนต้องมีส่วนร่วม ทั้งทางภาคมหาวิทยาลัย องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ภาคประชาชน ทั้งหมดนี้ต้องมีบทบาทร่วม ตั้งแต่ร่วมคิดด้วยกัน ร่วมทำ และการที่เราจะทำด้วยกันได้นั้น ส่วนที่สำคัญต้องมีการให้สื่อมวลชนพยายามที่จะเผยแพร่ตรงนี้ให้ทุกคนในประเทศได้รับรู้ จึงจะมีส่วนร่วมได้ แต่ที่สำคัญที่สุดเน้นอยู่ที่ชุมชนเข้มแข็ง ถ้าเราไปทำอะไรให้ชุมชนเข้มแข็งทุกแห่งและทุกชุมชนมีแผนของตัวเอง คิดของตัวเองแล้ว การดำเนินงานก็จะเกิดขึ้น

การที่จะให้เกิดขึ้นเป็นจริง อาจจะไม่ต้องคาดหวังว่าทั้งหมดจะเกิดขึ้นทีเดียว จะต้องมีการทำเป็นระยะค่อยเป็นค่อยไปตามความเหมาะสมตามแต่ละบริบทของแต่ละพื้นที่

การทำให้ชุมชนเข้มแข็งไม่ต้องไปคาดหวังจากผู้นำที่มีการจัดตั้ง ผู้นำตามธรรมชาติ มีบทบาทสำคัญในการเข้าไปจัดการ ทุกกระทรวงต้องเข้ามา มีบทบาทร่วม โดยแต่ละกระทรวงจะต้องดูว่าเป้าหมายสูงสุดของตัวเองคืออะไร จะไปให้ถึงได้อย่างไร มีคนพูดถึงว่าตัวชี้วัด KPIทั้งหลาย อาจจะต้องพิจารณาปรับเปลี่ยนให้มีความเหมาะสมที่จะสนับสนุนเรื่องเมืองไทยแข็งแรง

๒. ถ้ามีการทำอย่างนี้จะมีการถักทอเครือข่ายพันธมิตร จะเกิดขึ้นได้ทุกคนต้องเป็นเครือข่ายพันธมิตรที่ดี การถักทอเครือข่ายพันธมิตรจำเป็นต้องเป็นนักเชื่อมที่ดี และนักเชื่อมต้องเป็นองค์กรอิสระ เป็นกลาง สามารถเชื่อมทุกฝ่ายได้ การเชื่อมกันมีหลักการว่าต้องให้ทุกฝ่ายเข้าใจซึ่งกันและกัน จึงจะเชื่อมกันได้ ต้องมีการทำลายกำแพงซึ่งกันและกัน พัฒนาเสริมสร้างศักภาพ เพื่อที่จะทำงานด้วยกันได้

๓. ตัวชี้วัดที่สำคัญคงต้องมองกระบวนการของการพัฒนา ต้องมีตัวชี้วัดกระบวนการ และไม่ใช่ตัวชี้วัดแบบเดิมๆ ที่มีอยู่ ต้องมีการพัฒนาใหม่ และควรจะมีตัวชี้วัดหลัก หรือที่เป็นกลางๆ ขณะเดียวกันก็มีตัวชี้วัดตามบริบทของแต่ละพื้นที่ และเน้นในเรื่องความอยู่เย็นเป็นสุข เน้นเรื่องความสุข ไม่เน้นเรื่องที่เป็นวัตถุหรือที่เป็นสุขภาพแต่อย่างเดียว

ในการมองการดำเนินการ คงจะไม่มองแต่เรื่องความประสบความสำเร็จแต่อย่างเดียว ตัวอย่างหรือประสบการณ์ในความล้มเหลวหรือผิดพลาด น่าจะเอามาวิเคราะห์สถานการณ์ต่างๆ ให้ดี

การถักทอเครือข่ายพันธมิตร จำเป็นต้องเป็นนักเชื่อมที่ดี และนักเชื่อมต้องเป็นองค์กรอิสระ เป็นกลาง สามารถเชื่อมทุกฝ่ายได้ การเชื่อมกันมีหลักการว่าต้องให้ทุกฝ่ายเข้าใจซึ่งกันและกัน จึงจะเชื่อมกันได้ ต้องมีการทำลายกำแพงซึ่งกันและกัน พัฒนาเสริมสร้างศักภาพ เพื่อที่จะทำงานด้วยกันได้

❖ **อำพล จินดาวัฒน์ :**

เสริม หมอชัย เรื่องการถักทอ ต้องมีกระบวนการที่ทำให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ เพื่อสร้างความเข้าใจ สร้างเจตนารมณ์ร่วมไปตลอด ดัชนีชี้วัด ต้องเป็นดัชนีระดับพื้นที่ อาจจะมีหลายระดับ แต่หลายท่านพูดตรงกันว่าดัชนีชี้วัดควรมีระดับพื้นที่และมีความหลากหลาย ให้สอดคล้องกับบริบทของพื้นที่แต่ละสังคม

❖ **ชัย กฤติยาภิชาติกุล :**

ประมวลจากการที่ได้พูดคุยกันแล้ว ได้อะไรๆ เป็นภาพรวมๆ ของห้องเรา อาจารย์เสรีได้ประมวลจากที่พวกเราได้พูดคุยกันมา และจะเสนอวาทกรรมของห้องเราที่จะนำเสนอบนเวทีกลางว่า “เมืองไทยแข็งแรงคือเมืองที่ผู้คนอยู่เย็นเป็นสุข ร่างกายแข็งแรงจิตใจเข้มแข็งชุมชนเกื้อกูลกัน มีอยู่มีกินอย่างพอเพียง ภาพฝันนี้จะเป็นจริงได้ต้องมียุทธศาสตร์ที่ดี ยุทธวิธีที่เหมาะสม มีระบบที่ดีทั้งระบบใหญ่ นโยบายรัฐ ระบบเล็กในท้องถิ่น ที่ต้องพึ่งตนเองให้ได้มากที่สุด”

❖ **อำพล จินดาวัฒน์ :**

เราต้องตามไปดูภาคบ่ายครับ เขาจะนำ ๑๒ ห้องมาร้อยกัน ต้องขอขอบคุณ อาจารย์หมออมร นนทสุติ อาจารย์เสรี พงศ์พิศ คุณบุญโชติ เรือนสอน และพี่หมอชัย ขอพระคุณทุกท่านที่อยู่ร่วมตลอดเวลานะครับ

ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ จากประเด็นที่ ๑๑ ยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรงสู่ประเทศไทยอยู่เย็นเป็นสุข

๑. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อรัฐบาล

นโยบายรัฐที่ประกาศเป็นวาระแห่งชาติ คนไทยแข็งแรง เมืองไทยแข็งแรง เป็นนโยบายสำคัญที่จะนำไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขของคนไทยได้ แต่จะบรรลุวัตถุประสงค์ได้ ก็ต่อเมื่อทุกภาคส่วนทั่วประเทศมีส่วนร่วมอย่างจริงจัง ซึ่งการทำให้เกิดขึ้นได้จริง ต้องอาศัยการผลักดันอย่างจริงจังและต่อเนื่องจากรัฐบาลเท่านั้น

ในภาคราชการ ทุกกระทรวงควรกำหนดยุทธศาสตร์ และเป้าหมายที่สนับสนุนวาระแห่งชาติ เมืองไทยแข็งแรง เน้นการประสานชักจูงเครือข่ายทั้งแนวตั้งและแนวนอน ตัวชี้วัดความสำเร็จควรมาจากการมีส่วนร่วมของชุมชน อาจมีความแตกต่างกันได้ตามพื้นที่ และให้ความสำคัญกับกระบวนการพัฒนา

นอกจากทำให้ทุกภาคส่วนมีส่วนร่วมอย่างจริงจังแล้ว จำเป็นต้องสนับสนุนการบริหารจัดการให้เกิดการนำยุทธศาสตร์ของโครงการสู่การปฏิบัติในทุกระดับอย่างมีคุณภาพ

๒. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์การบริหารส่วนท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสนับสนุนการพัฒนาเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชนในเขตรับผิดชอบอย่างสอดคล้องและสนับสนุนวาระแห่งชาติ คนไทยแข็งแรง เมืองไทยแข็งแรง

การที่จะสนับสนุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีการพัฒนาศักยภาพขององค์การบริหารส่วนท้องถิ่นทั้งศักยภาพของบุคลากร และศักยภาพขององค์กร เช่น มีระบบการบริหารการพัฒนาที่เอื้อให้ประชาชนมีส่วนร่วม รวมทั้งการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน การมีแผนพัฒนาท้องถิ่นที่มุ่งการพัฒนาคุณภาพชีวิต หรือความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ซึ่งรวมทั้งการสนับสนุนแผนของชุมชน และมีการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ เป็นต้น

๓. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อชุมชน

ผู้นำชุมชน ทั้งผู้นำที่เป็นทางการและผู้นำตามธรรมชาติ เช่น ผู้นำกลุ่ม และชมรมต่าง ๆ ล้วนมีบทบาทสำคัญ ที่จะทำให้ชุมชนเข้มแข็ง ที่สามารถทำให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขของสมาชิกในชุมชนอย่างแท้จริงและยั่งยืน โดยการประสานความร่วมมือกันเป็นเครือข่ายของกลุ่มและชมรมต่างๆ ในชุมชน เพื่อจัดทำแผนพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขของชุมชนที่เหมาะสมกับบริบทของชุมชนและสอดคล้องกับยุทธศาสตร์และเป้าหมายคนไทยแข็งแรง เมืองไทยแข็งแรง ด้วยการร่วมคิดร่วมทำ ของสมาชิกชุมชน ซึ่งรวมทั้งการมีส่วนร่วมของเยาวชน และการสนับสนุนที่เหมาะสมจากเครือข่ายองค์กรต่างๆ ตามความต้องการและความจำเป็นของชุมชน

๔. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อครอบครัว

ครอบครัวเป็นหน่วยที่เล็กที่สุดแต่มีความสำคัญที่สุดที่จะทำให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุขของสมาชิกในครอบครัว ควรได้รับการสนับสนุนส่งเสริมให้มีกระบวนการเสริมสร้างครอบครัวอยู่เย็นเป็นสุขในทุกครอบครัว

๕. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อองค์กรอื่นๆ

องค์กรต่างๆ ในฐานะผู้สนับสนุนการพัฒนาชุมชน ควรผนึกกำลังทำงานร่วมกันในลักษณะเป็นเครือข่ายพันธมิตร โดยชุมชนเป็นศูนย์กลางของการพัฒนา และมีจุดมุ่งหมายร่วมกันที่ความอยู่เย็นเป็นสุขของประชาชน ดำเนินการพัฒนาอย่างเป็นองค์รวมที่สอดคล้องกับยุทธศาสตร์และเป้าหมายของวาระแห่งชาติ คนไทยแข็งแรง เมืองไทยแข็งแรง ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางสังคมโดยผ่านสถาบันครอบครัว ศาสนา และการศึกษา และใช้บทเรียนทั้งความสำเร็จและความผิดพลาดจากประสบการณ์ที่ผ่านมา

๖. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ ต่อสื่อมวลชน

สื่อมวลชนมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการสร้างความรู้ความเข้าใจ และสร้างกระแสในสังคม เพื่อสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในประเทศ ในการเสริมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขโดยกระบวนการตามยุทธศาสตร์ คนไทยแข็งแรง เมืองไทยแข็งแรง สื่อทุกประเภท ควรมีบทบาทมากยิ่งขึ้น ในการสนับสนุนวาระแห่งชาติคนไทยแข็งแรง เมืองไทยแข็งแรง

ประเด็นที่

๑๒

ห้องย่อยภูมิปัญญาไท สุขภาพวิถีไท
สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

“ ภูมิปัญญา มีค่า กว่าทรัพย์
อยู่คู่กับ วิถีไท ให้สุขสันต์
พาชีวิต ให้อยู่รอด ปลอดภัยทัน
ควรร่วมกัน รักษาไว้ ให้ยืนยาว
กาลเวลา ผ่านพ้น ให้คนคิด
เดินทางผิด กันมา น่าใจหาย
ชุมชนลี้ม ภูมิปัญญา พามลาย
ร่วมรักษาไว้ ให้อยู่เย็น เป็นสุขเคย ”

“ภูมิปัญญาไท
สุขภาพวิถีไท
สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข”

กำหนดการห้องย่อย ภูมิปัญญาไทย สุขภาพไทย สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

เวลา ๐๙.๐๐ - ๐๙.๓๐ น.	ลงทะเบียนผู้เข้าร่วม
เวลา ๐๙.๓๐ - ๐๙.๔๐ น.	ชี้แจงการประชุมโดย นายประพนธ์ เกตุรากาศ
เวลา ๐๙.๔๐ - ๑๐.๓๐ น.	อภิปราย “มาตรการการพัฒนาศักยภาพของชุมชนและสังคมในการอนุรักษ์และคุ้มครองภูมิปัญญาไทย สุขภาพไทย เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข” โดย นายวิชัย โชควิวัฒน์ นายยุกุท ตรีนุชกร นายยงศักดิ์ ตันติปฏิภม นางอุษา กลิ่นหอม
ดำเนินรายการ โดย	นายวีรพงษ์ เกรียงสินยศ
เวลา ๑๐.๓๐ - ๑๑.๓๐ น.	เปิดเวทีแลกเปลี่ยนและเสนอแนวความคิด
เวลา ๑๑.๓๐ - ๑๒.๐๐ น.	สรุปข้อเสนอแนวความคิดจากที่ประชุมและนำเสนอในเวทีใหญ่
ประธานห้องย่อย	นายประพนธ์ เกตุรากาศ
ผู้จัดการห้อง	นายวีรพงษ์ เกรียงสินยศ
ผู้ประสานงาน สปรส.	นางสุรณี พิพัฒน์โรจนกมล

สรุปการอภิปรายมาตรการในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสังคม ในการอนุรักษ์พัฒนาและคุ้มครองภูมิปัญญาไทยสุขภาพวิถีไท*

วิทยากร:

ดร.อุษา กลิ่นหอม
นายยงศักดิ์ ตันติปฏิภม
นายยงยุทธ ตรีนุชกร

ผู้ดำเนินรายการ :

นายวีรพงษ์ เกรียงสินยศ

❖ อุษา กลิ่นหอม :

ได้นำเสนอผลการศึกษาระบบโครงสร้างและกลไกในการพัฒนาศักยภาพของชุมชนสังคม ในการอนุรักษ์พัฒนาและคุ้มครองภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท ดังนี้

การแพทย์นอกกระแสหลัก ประกอบด้วย ๑) การแพทย์แผนไทย ๒) การแพทย์พื้นบ้าน ๓) การแพทย์ทางเลือก ปรากฏในสังคมไทยในต่างกรรมต่างวาระ การแพทย์แผนไทยเข้ามาสู่สังคมไทยพร้อมกับภาวะทางเศรษฐกิจระหว่างประเทศ ที่มีการแลกเปลี่ยนซื้อขายสินค้า ทำให้ไทยได้รับความรู้เกี่ยวกับอายุรเวท และนำมาประยุกต์ใช้กับสังคมและสิ่งแวดล้อมของไทยจนกลายเป็นแพทย์แผนไทย การแพทย์แผนไทย เกิดและได้รับการสนับสนุนอย่างดีจากราชสำนัก จึงทำให้มีการถ่ายทอดทั้งทางปฏิบัติและบันทึกที่เป็นลายลักษณ์อักษร ถึงแม้ว่าการสนับสนุนจากทางภาครัฐจะขาดตอนไปบ้างในบางช่วง แต่ยังคงมีเชื้อเหลืออยู่พอที่จะพัฒนาสืบสานต่อไปได้ ส่วนการแพทย์พื้นบ้านมีฐานรากกำเนิดมาจากประสบการณ์สั่งสมความรู้และความเชื่อจากคนในชุมชน การถ่ายทอดไม่มีรูปแบบเป็นลายลักษณ์อักษร แต่เป็นการถ่ายทอดโดยการปฏิบัติสืบทอดกันมา

การแพทย์ทั้ง ๒ ระบบ อยู่กับสังคมไทยมาช้านาน จนกระทั่งเกิดการปฏิรูปทางการเมือง มีการยอมรับวัฒนธรรมแบบตะวันตกมากขึ้น การแพทย์ทั้ง ๒ ระบบจึงถูกปฏิเสธจากภาคการปกครอง โดยให้เหตุผลว่า “ไม่เป็นวิทยาศาสตร์” สำหรับการแพทย์ทางเลือกเกิดขึ้นมาภายหลัง เนื่องมาจากกระแสโลกาภิวัตน์ การใช้ชีวิตที่ไม่สอดคล้องกับธรรมชาติ ซึ่งก่อให้เกิดโรคชนิดใหม่ๆ มากมาย การรักษาโดยใช้การแพทย์กระแสหลักไม่สามารถให้ผล จนเป็นที่น่าพึงพอใจ จึงก่อให้เกิดกระแสการแพทย์ทางเลือกขึ้นในสังคมตะวันตก และได้แพร่เข้าสู่ประเทศไทยในช่วงระยะ ๑๐ กว่าปีที่ผ่านมา ทั้งนี้ โภมาตร จึงเสถียรทรัพย์ (๒๕๔๗) ได้ให้ข้อเสนอแนะว่า การแพทย์นอกกระแสหลัก ทั้ง ๓ ส่วน ควรมีแนวทางในการพัฒนาดังต่อไปนี้

* สรุปจาก ๑) เอกสารนำเข้าห้องย่อยภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข โดย อุษา กลิ่นหอมและยงยุทธ ตรีนุชกร และ ๒) รายงานสรุปการจัดกิจกรรมการประชุมวิชาการห้องย่อยฯ โดยมูลนิธิสุขภาพไทย

๑. การแพทย์พื้นบ้าน ควรให้มีการฟื้นฟูระบบการแพทย์ควบคู่ไปกับการฟื้นฟูวิถีวัฒนธรรมและภาษาถิ่นพร้อม ๆ กับการประยุกต์ตามบริบทของสังคมที่เปลี่ยนไป
๒. การแพทย์แผนไทย ควรพัฒนาระบบให้มีคุณภาพมากขึ้น โดยเฉพาะระบบการถ่ายทอดมาตรฐานทางเวชปฏิบัติ การผลิตยา สถานพยาบาล ต้องมีมาตรฐานสูงขึ้น
๓. การแพทย์ทางเลือก เป็นการสร้างทางเลือก พัฒนาความรู้และแนวทางรักษาที่มีประสิทธิภาพ ที่การแพทย์แผนปัจจุบันไม่อาจช่วยได้

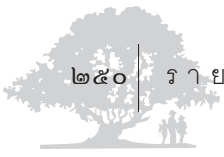
ในสถานการณ์ปัจจุบัน ในส่วนของภาคเมือง ดูเหมือนว่าจะมีความชัดเจนในการจำแนกการแพทย์นอกระแหหลักทั้ง ๓ ระบบ โดยการแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกปรากฏอยู่ในสังคมของคนระดับกลาง หรือส่วนที่เป็นภาคเมือง ส่วนการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน ปรากฏมากในสังคมชนบท การแพทย์พื้นบ้านที่ไปปรากฏอยู่ในส่วนของสังคมชนบทเนื่องมาจากนโยบายในการดำเนินงานของภาครัฐที่ต้องการยกระดับหมอที่อยู่ในส่วนของการแพทย์นอกระแหหลักให้มีใบประกอบโรคศิลป์ โดยขาดความเข้าใจว่าการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์แผนไทย เป็นศาสตร์คนละสาขา ผลพวงที่เกิดขึ้นตามคือ ประชาชนเกิดความสับสนและหลายคนเข้าใจว่าการแพทย์ทั้งสองส่วนเป็นการแพทย์สาขาเดียวกัน เมื่อแพทย์พื้นบ้านไปสอบใบประกอบโรคศิลป์ซึ่งเป็นศาสตร์ของแพทย์แผนไทย จึงมีผู้สอบผ่านเป็นจำนวนน้อยมาก ส่วนใหญ่ผู้ที่สอบผ่านมักเป็นผู้ที่มีอายุน้อย ท่องจำเก่ง แต่ไม่รู้จักต้นสมุนไพร เมื่อสอบผ่านไปได้ระยะหนึ่งจึงทำให้เกิดข้อขัดแย้งในชุมชนหมอยา โดยเฉพาะหมอยาที่อยู่ตามต่างจังหวัด

โรคในปัจจุบันบางโรค สมุนไพรรักษาไม่ได้ เพราะไม่มีผู้พัฒนายาสมุนไพรให้สอดคล้องกับโรคที่มีพัฒนาการมากขึ้น จากการศึกษาด้านสถานการณ์และแนวทางการพัฒนาการสนับสนุนเพื่อการสร้างกำลังคนรุ่นใหม่ในระบบการแพทย์นอกระแหหลัก ยงศักดิ์ ตันติปิฎก และรวงทิพย์ ตันติปิฎก (๒๕๔๗) ได้นำเสนอยุทธศาสตร์และแนวทางในการดำเนินงาน ดังนี้

ยุทธศาสตร์ที่ ๑ การบ่มเพาะคนรุ่นใหม่

โดยมีแนวทางในการดำเนินงาน ใน ๔ ด้าน คือ

๑. ให้จัดทำฐานข้อมูลของหมอพื้นบ้าน แพทย์แผนไทยและแพทย์ทางเลือก เพื่อใช้เป็นฐานในการพัฒนากำลังคนรุ่นใหม่
๒. จัดทำงานวิจัยเชิงคุณภาพด้านการถ่ายทอดองค์ความรู้แบบตัวต่อตัว โดยเน้นที่ตัวหมอที่มีความชำนาญกับทายาทของหมอ
๓. ให้มีการทดลองวิจัยเพื่อหารูปแบบที่เหมาะสมในการจัดการเรียนการสอนแบบผสมผสานระบบการศึกษาในสถานศึกษาและการศึกษาในภาคสนาม
๔. ส่งเสริมและสนับสนุนให้มีการพัฒนารูปแบบการให้บริการทั้งในแนวรุกและแนวรับ ทั้งนี้ได้มีการเสนอให้มีการจัดตั้ง สถาบันวิจัยเพื่อพัฒนาระบบฯ ขึ้นมาดูแลและจัดการ โดยคณะกรรมการของสถาบันฯ จะต้องประกอบด้วยกลุ่มคนที่มาจากทุกภาคส่วน เพราะถ้าดำเนินการในรูปแบบราชการจะมีปัญหาเรื่องระบบ ทำให้การพัฒนาไม่ก้าวหน้า

ยุทธศาสตร์ที่ ๒ ยกระดับความรู้ ความสามารถของแพทย์นอกระแหหลัก โดยมีแนวทางในการดำเนินงานดังนี้

๑. จัดให้มีระบบการศึกษาต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของครูในภาวะสังคมปัจจุบัน ให้ความสำคัญกับองค์ความรู้ที่อยู่ในตำรา แต่ในความเป็นจริงระบบการถ่ายทอดแบบมุขปาฐะ หรือการสอนแบบตัวต่อตัว (Oral Tradition) ยังคงมีความสำคัญอยู่อย่างมาก เพราะเทคนิคบางอย่างไม่อาจเขียนเป็นคำพูดได้อย่างลึกซึ้งเหมือนการปฏิบัติให้ดู หรือได้ทดลองทำได้ด้วยตนเอง การจัดการศึกษาแบบผสมผสาน จึงมีความสำคัญอย่างยิ่ง
๒. จัดทำตำรามาตรฐานและสื่ออุปกรณ์ต่าง ๆ
๓. จัดระบบการสนับสนุนเครือข่าย ให้ทั้งคนและเครือข่ายมีความเข้มแข็ง ลดความซ้ำซ้อน

ยุทธศาสตร์ที่ ๓ การผลิตกำลังคนเพื่อการใช้ประโยชน์ทางการแพทย์

แนวทางการดำเนินงาน คือให้มีระบบประเมินและกลั่นกรอง เพื่อให้หมอ/แพทย์นอกระแหหลัก มาช่วยในการทำงานของแพทย์กระแสหลัก

ยุทธศาสตร์ที่ ๔ ยุทธศาสตร์การพัฒนากำลังคนเพื่อการส่งเสริมสุขภาพ

แนวทางการดำเนินงาน คือ

๑. ส่งเสริมให้มีการผลิตกำลังคนที่มีคุณภาพและมีมาตรฐาน เข้าไปทำงานในโรงพยาบาลหรือคลินิก
๒. ส่งเสริมให้มีการบริการแพทย์เฉพาะถิ่น

ในการดำเนินงานทั้ง ๔ ยุทธศาสตร์ ได้เสนอตัวชี้วัดไว้ดังนี้

๑. การพัฒนากำลังคนทางด้านการแพทย์นอกระแหหลัก จะสามารถแก้ปัญหาของประชาชนได้อย่างทั่วถึง และเท่าเทียมกัน
๒. สามารถลดค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประเทศลงได้
๓. สามารถเพิ่มมูลค่าทางเศรษฐกิจให้กับการรักษาพยาบาลการส่งเสริมสุขภาพและผลิตภัณฑ์สุขภาพ

รัฐบาลในปัจจุบันมียุทธศาสตร์ที่สำคัญ ๒ แผน คือ

๑. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนาระบบสุขภาพให้ประเทศไทยเป็นศูนย์กลางสุขภาพของเอเชีย
๒. แผนยุทธศาสตร์การพัฒนากุศลอุตสาหกรรมผลิตภัณฑ์สมุนไพร

ยุทธศาสตร์ทั้ง ๒ ยุทธศาสตร์นี้ ได้ก่อให้เกิดผลทั้งทางบวกและทางลบ ผลทางบวก

๑. มีผู้ประกอบการในการผลิตสินค้าสมุนไพรมากขึ้น ถ้ามีการจัดการที่ดีจะมีผลพลอยได้ทำให้เกษตรกรมีทางเลือกเพิ่มมากขึ้นเพื่อปลูกสมุนไพรส่งให้ผู้ประกอบการ ทำให้

มีรายได้เพิ่มขึ้น ตำรับยาสมุนไพรจะได้รับการพัฒนาและวิจัยเพิ่มมากขึ้น

๒. ในการส่งเสริมจำเป็นต้องออกกฎระเบียบเพื่อควบคุมมาตรฐานทำให้ผลิตภัณฑ์เป็นที่ยอมรับมากขึ้น เป็นแรงจูงใจ ทำให้มีผู้สนใจการแพทย์นอกกระแสหลักมากขึ้น จะทำให้มีการผลิตบุคคลากรเพิ่มขึ้น และทำให้การแพทย์นอกกระแสหลักได้รับการพัฒนาเข้าสู่ระบบสากล

ผลทางลบ

๑. ชนชั้นกลางจะต้องบริโภคของที่แพงขึ้น
๒. ถ้าขาดการจัดการที่ดี สิ่งแวดล้อมจะถูกทำลายมากขึ้น
๓. วัตถุประสงค์จะถูกนำออกจากท้องถิ่นการแบ่งปันผลประโยชน์จะต้องได้รับการจัดสรรอย่างเป็นธรรม

๔. การจัดตั้งกฎระเบียบและมาตรฐานเพื่อตอบสนององยุทธศาสตร์นี้ อาจก่อให้เกิดข้อขัดแย้งในทางปฏิบัติในระดับชุมชน

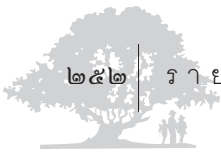
ยงศักดิ์ ตันติปิฎก และรวงทิพย์ ตันติปิฎก (๒๕๔๗) ได้นำเสนอไว้ว่า กระแสความสนใจของคนทั่วไปที่มีต่อการแพทย์นอกกระแสหลักในปัจจุบัน ส่วนใหญ่เกิดจากความแปลกประหลาดในวิธีการรักษา เช่น การฝังเข็ม การตอกเส้น หรือการย่ำขา ไม่ใช่เกิดจากความศรัทธาหรือการยอมรับในการรักษา

การสังคายนาตำรา หรือการถ่ายทอดประสบการณ์หมอพื้นบ้านไม่ได้ก่อให้เกิดความสำเร็จ แต่จะต้องมีการกำจัดอคติและวิธีคิดอย่างน้อย ๓ ด้าน คือ

๑. อคติในวิธีวิทยาของการสร้างความรู้
๒. อคติในโครงสร้างและสถาบันทางสังคม
๓. อคติในภาษาและวัฒนธรรม ไม่ควรเอาโรคมารเปรียบเทียบตามองค์ความรู้ของการแพทย์นอกกระแสหลักกับแพทย์แผนปัจจุบัน

การใช้ยาสมุนไพรส่วนใหญ่เป็นการเลือกใช้โดยตัวผู้บริโภคเอง ไม่ได้เกิดจากการวินิจฉัยและสั่งยาของตัวแพทย์นอกกระแสหลัก ดังนั้น จึงทำให้สถานภาพของการแพทย์นอกกระแสหลักยังไม่มีที่มั่น นอกจากนั้นการศึกษาและเรียนรู้เกี่ยวกับการแพทย์นอกกระแสหลักโดยบุคคลภายนอกที่ไม่เข้าใจปรัชญาและวัฒนธรรมในการทำงานของแพทย์นอกกระแสหลัก ทำให้เกิดการวิเคราะห้ สังเคราะห์ที่คลาดเคลื่อนจากความเป็นจริง และก่อให้เกิดกระแสความขัดแย้งในเชิงวิชาการ

ถึงแม้ว่ากระทรวงสาธารณสุขจะได้กำหนดนโยบายในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติมาตั้งแต่ฉบับที่ ๔ ให้มีการส่งเสริมการใช้ยาสมุนไพร วิจัย และผลิตยาสมุนไพรออกจำหน่ายโดยองค์การเภสัชกรรม แต่ก็ได้ผลไม่มากนัก พิจารณาได้จากอัตราค่าใช้จ่ายในการซื้อยาในแผนปัจจุบันยังคงสูงขึ้นในทุกปี จนกระทั่งเข้าสู่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ ๗ ที่ได้กำหนดให้มีการผสมผสานการแพทย์นอกกระแสหลักเข้ากับบริการสาธารณสุขของชุมชนอย่างเหมาะสม การดำเนินการในแผนนี้สำเร็จลุล่วงไปได้ระดับหนึ่ง เมื่อมาถึง แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ ๘ ได้มีการวางเป้าหมายไว้ ๔ ประการ คือ

๑. ลดการใช้ยาแผนปัจจุบัน
๒. เพิ่มการใช้ยาสมุนไพร
๓. ลดการใช้เทคโนโลยีทางการแพทย์และเภสัชกรรมที่ฟุ่มเฟือย
๔. เน้นวิธีการรักษาโรคแบบไทยที่เรียบง่าย

การดำเนินงานที่ผ่านมามุ่งเน้นการจัดโครงสร้างของภาครัฐมากกว่าการจัดโครงสร้างในการสนับสนุนของภาคประชาชน นอกจากนี้ปัญหาหลักที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การยึดติดในแนวความคิดแบบวิทยาศาสตร์ตะวันตก ทำให้การยอมรับในเรื่องการแพทย์นอกกระแสหลักของผู้มีอำนาจในการบริหารจัดการ ไม่มีความชัดเจนและไม่กล้าตัดสินใจให้มีการดำเนินงานที่แตกต่างออกไปจากแนวเดิมที่ปฏิบัติกันอยู่

แผนพัฒนาฉบับที่ ๙ (แผนฯ ปัจจุบัน) ได้มีการกำหนดอย่างชัดเจนในเรื่องต่อไปนี้อย่างชัดเจน เพื่อให้มีการพัฒนาการแพทย์นอกกระแสหลักให้ได้มาตรฐานทางการแพทย์ รวมทั้งให้มีการฝึกอบรมถ่ายทอดความรู้แก่บุคคลากรทางการแพทย์ และการสาธารณสุข (แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ ๙)

สนับสนุนบริการการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพสำหรับชาวต่างประเทศ โดยจัดให้มีองค์การทำหน้าที่ควบคุมดูแล กำหนดมาตรฐานรองรับคุณภาพบริการของโรงพยาบาลและสถานพยาบาลเอกชน รวมทั้งส่งเสริมการศึกษา วิจัย และพัฒนาคุณภาพบริการด้านการรักษาพยาบาลและส่งเสริมสุขภาพของคนไทยให้ทันสมัย โดยเฉพาะแพทย์แผนไทยและยาสมุนไพร โดยปรับปรุงระเบียบ ให้สามารถรับรองมาตรฐานการขึ้นทะเบียนยาได้ (แผนพัฒนาเศรษฐกิจฯ ฉบับที่ ๙ หน้า ๙๕) และยังสามารถคาดการณ์ไว้ว่า ในอีก ๑๐ ปีข้างหน้า ประชากรเมืองจะเพิ่มขึ้นจากร้อยละ ๓๕ เป็นร้อยละ ๕๐ ซึ่งการเปลี่ยนแปลงวิถีชีวิตของประชาชนจะมีผลต่อสุขภาพโดยตรง จากการสำรวจของศูนย์วิจัยกสิกรไทย (๒๕๔๗) พบว่า ภาระสัณนิมการแพทย์แผนไทยและสมุนไพรมีอัตราการขยายตัวไม่น้อยกว่าร้อยละ ๒๐ ต่อปี มูลค่าในตลาดสูงถึง ๔๐,๐๐๐ ล้านบาท นอกจากนี้ยังพบว่าคนกรุงเทพฯ ร้อยละ ๕๗.๗ เคยพึ่งพาการใช้สมุนไพร และประมาณร้อยละ ๓๑.๖ มีการใช้สมุนไพรเป็นประจำ ถึงแม้ว่าจะมีการอบของแผนที่ดี และมีแนวโน้มที่ดีที่ประชาชนหันมาใช้สมุนไพรมากขึ้น แต่ยังคงขาดแผนการปฏิบัติการและการจัดการที่เป็นรูปธรรม

จากการประชุมระดมความคิดเห็นของเครือข่ายภาคอีสานในวันที่ ๑๐-๑๑ มิถุนายน ๒๕๔๘ และกรณีศึกษา พบว่า ปัจจัยที่จะทำให้ชุมชนขับเคลื่อนในการอนุรักษ์ คุ้มครอง และพัฒนาการแพทย์นอกกระแสหลักมีดังนี้

ด้านโครงสร้าง

แม้ว่าในปัจจุบันจะมีการจัดตั้งหน่วยงานที่มาดูแลงานทางการแพทย์นอกกระแสหลักโดยตรง แต่ในทางปฏิบัติ ยังไม่สามารถส่งเสริมการทำงานของการแพทย์นอกกระแสหลักได้อย่างเต็มที่ ทั้งนี้เนื่องจากไม่ได้รับการสนับสนุนทางด้านงบประมาณเพียงพอ เช่น การดำเนินงานของเครือข่ายต่างๆ ขาดการวางแผนการจัดการที่ดีและขาดการสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง

เมื่อพิจารณาจากกรณีการจัดตั้งเครือข่ายของสหภาพบ้านอีสาน แม้จะมีหมออาสาสมัครที่ตนปัญญาที่เป็นผู้นำที่เข้มแข็ง แต่ขาดงบประมาณสนับสนุนการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง ในขณะที่เครือข่ายหมอเมือง และเครือข่ายวิถีสุขภาพอีสาน ที่มี ผศ.ดร.ยิ่งยง เทาประเสริฐ และคุณยงยุทธ ตริณูชกร เป็นผู้นำเครือข่าย ได้รับการสนับสนุนจากสำนักงานกองทุนวิจัยภาค ในการช่วยเหลือการทำงานของเครือข่าย ในรูปแบบงานวิจัยในชุมชน ทำให้เครือข่ายค่อยๆ เติบโต เพราะมีแรงหนุนทั้งทางการเงิน วิชาการ และการรองรับของภาครัฐในส่วนของการแพทย์แผนไทยที่ได้รับการสนับสนุนให้มีบริการคู่ขนานไปกับแผนปัจจุบัน ภายในโรงพยาบาลของภาครัฐ แต่เนื่องจากมีบุคลากรที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญอย่างแท้จริงค่อนข้างน้อย ทำให้เป็นปัญหาในการให้บริการและการบริหารงานที่ดี สำหรับการแพทย์ทางเลือกยังมีระบบโครงสร้างที่ไม่ชัดเจนในระบบบริการของภาครัฐ นอกจากกลุ่มเครือข่ายที่มีความเข้มแข็งด้วยตัวเอง ตามแรงหนุนที่ได้จากประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อต่างๆ ในระยะที่ผ่านมา (โกมาตร จึงเสถียรทรัพย์ ๒๕๔๒)

กลไกหลักในการอนุรักษ์

๑. จัดให้มีหน่วยงานสนับสนุนการแพทย์พื้นบ้านอย่างจริงจังโดยให้มีหน้าที่ในการประชาสัมพันธ์ให้เกิดความเข้าใจร่วมกันว่าการแพทย์นอกกระแสหลักทั้ง ๓ รูปแบบ คืออะไร มีการร่วมกันแก้ไขปัญหาที่เกิดจากชุมชนรากหญ้าระหว่างหน่วยงานกับชุมชน
๒. หางบประมาณสนับสนุนโครงการที่เป็นที่ต้องการของระบบรากหญ้า
๓. สนับสนุนและส่งเสริมให้มีการขยายเครือข่ายและสร้างความแข็งแกร่งให้กับเครือข่าย
๔. จัดทำฐานข้อมูลของการแพทย์นอกกระแสหลัก
๕. จัดให้มีระบบการถ่ายทอดอย่างจริงจัง ซึ่งอาจต้องเป็นหลักสูตรที่ใช้เวลา ๗-๘ ปี ให้มีการเรียนแบบตัวต่อตัวกับหมอพื้นบ้าน (หลักสูตรปัจจุบันสั้นเกินไป) ผู้เรียนขาดความจริงจัง ไม่มีความรักในการที่จะเป็นหมอพื้นบ้าน หรือแพทย์แผนไทยอย่างแท้จริง เรียนเพื่อให้ได้วุฒิบัตร เพื่อสร้างทางเลือกในอาชีพ
๖. ควรจัดสรรทุนให้กับลูกหลานของหมอพื้นบ้าน เพื่อศึกษาสืบทอด
๗. ผลักดันให้มีการรวมบริการการแพทย์นอกกระแสหลักเข้ากับการแพทย์ในกระแสหลัก ทั้งนี้ควรจัดให้มีโครงการนำร่อง
๘. ส่งเสริมให้มีการบรรจุความรู้เกี่ยวกับการแพทย์นอกกระแสหลักเข้าไปไว้ในหลักสูตรทุกระดับ เพื่อการดูแลสุขภาพตนเองในเบื้องต้น
๙. การใช้สื่อช่วยในการประชาสัมพันธ์ปัจจุบันมีการผลิตสื่อที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์นอกกระแสหลักเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะการแพทย์ทางเลือก ซึ่งเป็นแรงหนุนอย่างดีที่ช่วยทำให้ชุมชนมาใช้บริการทางด้านนี้มากยิ่งขึ้น

กลไกหลักในการพัฒนา

๑. สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในแต่ละเครือข่าย
๒. สนับสนุนให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับประเทศอื่นๆ
๓. สนับสนุนให้มีการวิจัยและพัฒนา เพื่อให้เกิดวิถีวิทยาใหม่ในการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับประสิทธิภาพของการรักษาโดยการแพทย์นอกกระแสหลัก หรือการแพทย์แบบตะวันออก
๔. ต้องการให้กรมพัฒนาการแพทย์ฯ มีการประสานการทำงานกับกระทรวงวัฒนธรรม เพื่อให้ชุมชนเห็นคุณค่าของระบบการแพทย์พื้นบ้านที่มีอยู่ในชุมชน
๕. กองทุนการแพทย์แผนไทยที่จัดตั้งขึ้นมา ควรมีการจัดสรรงบประมาณ ออกเป็น ๒ ส่วน คือ ส่วนที่เป็นเงินเพื่อการบริหาร และส่วนที่ใช้เพื่อการวิจัยและพัฒนา ถ้าไม่จัดสรรแบบแยกส่วนจะทำให้การพัฒนาไม่เกิด เพราะส่วนใหญ่นำไปใช้เพื่อการบริหาร

กลไกหลักในการคุ้มครอง

๑. ควรจัดให้มีการจำแนกประเภทหมอยาออกให้ชัดเจนในปัจจุบันหมอยาพื้นบ้านมี ๔ ประเภท คือ ๑) หมอเวทย์ยา ๒) หมอยาอาชีพเสริม ส่วนใหญ่เป็นมนุษย์เงินเดือน ๓) หมอยาวัฒนธรรมที่อยู่ในชุมชนจริงๆ และ ๔) หมอยาที่เปิดร้านเป็นอาชีพเพียงอย่างเดียว ถ้าไม่มีการจำแนกประเภท จะทำให้สร้างเกณฑ์การคุ้มครองได้ไม่ครอบคลุม
๒. ปัจจุบันมีการจัดตั้งชมรมที่เกี่ยวข้องกับการแพทย์กระแสหลักมากเกินไปไม่มีการตรวจสอบการดำเนินงานอย่างจริงจัง อาจมีชมรมที่ก่อให้เกิดความเสื่อมศรัทธา ซึ่งจะเป็นปัญหาในอนาคต

❖ ยงยุทธ ตริณูชกร :

ภูมิปัญญาไทยมิได้สร้างความเข้มแข็ง แต่ไปส่งเสริมการค้ามากกว่า ในสังคมไทยยุคปัจจุบัน ข้อเสนอที่จะทำให้ชุมชนมีความเข้มแข็งทางภูมิปัญญา จะต้องมีความรักความศรัทธา กลไกใหม่ที่จะต้องดำเนินการได้แก่

๑. แยกแยะหมอพื้นบ้าน แบ่งเป็น สายวัฒนธรรม หมอวิถีไทย สถาสร้างเสริมสุขภาพ จะต้องมีการแยกแยะให้ชัดเจน การดูแลคือการยกย่อง ยอมรับ เอาเรื่องคุณธรรมเข้ามาจับ มีกองทุนเข้ามาสนับสนุนการทำงาน
๒. น่าจะมีหมอกะแสใหม่เข้ามาคือหมอวิถีไทย
๓. สถาสร้างเสริมสุขภาพชุมชนตำบล ทำหน้าที่ในการจัดทำแผนแม่บทชุมชน การดูแลส่งเสริมหมอวิถีไทย และไปเรียนรู้กับหมอสายวัฒนธรรม มีการจัดสร้างสถาบันที่ทำหน้าที่หนุนชุมชน

ทั้ง ๓ ส่วนต้องมีการทำงานประสานเชื่อมโยงกัน สิ่งที่จะหนุนคือ โครงสร้างเกษตรกรรมเกื้อกูล โครงสร้างอำนาจ โครงสร้างการเรียนรู้แบบเปิด โครงสร้างสังคมชุมชนต้องเปิดโอกาสให้กลไกในชุมชน โครงสร้างที่เป็นฮีด ๑๒ คอง ๑๔ จะทำให้เกิดระบบการดูแลสุขภาพในชุมชนได้อย่างแท้จริง และนำไปสู่ความร่วมมือเป็นสุขได้

❖ ยงศักดิ์ ตันติปิฎก :

สิ่งที่ต้องพิจารณาและรู้เท่าทันคือทำไมสิ่งที่เราส่งเสริมพัฒนา กลับส่งผลกระทบต่อมากมายนาน เราคงต้องเข้าใจระบบการแพทย์ว่าไม่ได้อยู่ลอยๆ มันเกิดขึ้น ตั้งอยู่ เป็นผลผลิต เราคงต้องทำความเข้าใจให้ชัด ระบบการแพทย์กระแสหลัก มีกฎหมาย เป็นทุนนิยม บริโภคนิยม และเป็นวิทยาศาสตร์กระแสหลัก ต่างเอื้อซึ่งกันและกัน และเราก็หลงกระแสไปด้วย ทุนนิยมเข้ามาครอบ เกิดความเฉไฉ บิดเบี้ยว

ทำอย่างไร เราต้องทำเรื่องสิทธิชุมชน เศรษฐกิจชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ระบบการแพทย์ท้องถิ่นให้เกิดความเป็นคุณค่า และกระบวนการทัศน์ทางเลือก ให้เป็นระบบการแพทย์ท้องถิ่น เราต้องมีการเปิดช่องกฎหมาย ผลักดันเรื่องสิทธิชุมชน สนับสนุนภูมิปัญญา ให้มาเคียงคู่กับกระแสที่กำลังเป็นอยู่ในปัจจุบัน สร้างกระบวนการทัศน์ทางเลือก วิถีคิด วิถีปฏิบัติ ศักยภาพในการจัดการสุขภาพที่ไม่ต้องอาศัยผู้เชี่ยวชาญ

สรุปความคิดเห็นที่ประชุม

๑. ระบบราชการเป็นอุปสรรคของการพัฒนา ความเป็นชุมชนสลายหมดแล้ว ข้าราชการกรมพัฒนาการแพทย์แผนไทย และ อย. ต้องไปทำหน้าที่ผลักดันและสร้างความเข้าใจให้กับข้าราชการทั้งหมด รวมทั้งสร้างกระแสที่ถูกต้อง ชาวบ้านผลิตน้ำสมุนไพร น้ำต่างๆ ขอ อย.ไม่ได้ แต่พอมีบริษัทมาส่งเสริมให้ทำแล้วรับซื้อแล้วใส่ฉลากไป ภูมิปัญญาถูกซื้อไปเป็นภูมิปัญญาจีน

๒. ประเด็นสิทธิชุมชน ผู้ที่มีอิทธิพลคือ ผู้กำหนด ทำอย่างไรเราถึงจะรวมตัวกันได้

๓. สิ่งที่เป็นศาสตร์แผนไทย ไม่ได้มีการสืบทอด

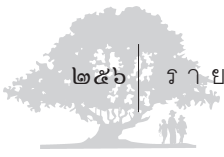
๔. ประเด็นการเอากฎหมายมาคุ้มครองภูมิปัญญาให้ชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุข แต่กลายเป็นว่า หมอพื้นบ้านต้องหลบๆ ซ่อนๆ ไม่ต่างกับหมอเถื่อน ข้อเสนอคือให้หมอทำงานอยู่กับบ้าน ไม่ใช่ไปเร่ขายยา

๕. ควรมีการจัดการความรู้ โดยเฉพาะความรู้ที่มีการฝังลึกในคน เอามาเชื่อมโยงประสานกับความรู้ที่มีอยู่ ควรมีการจัดเก็บรวบรวมข้อมูล การจัดการระบบแลกเปลี่ยนจัดการความรู้

๖. ให้นำหมอผี หมอน้ำมันต์ มารับการอบรมด้านสุขภาพจิต

๗. ควรส่งเสริมเรื่องสมุนไพร ซึ่งมีมานานนับแต่การปลูกสมุนไพร ๕ ตัวในสถานีนอนามัย มีการเปิดให้บริการทางเลือกในโรงพยาบาลพญาเม็งราย และทางสถาบันราชภัฏ เชียงรายกำลังเปิดสอนเรื่องการแพทย์พื้นบ้านให้กับนักศึกษาที่จบมัธยมศึกษาปีที่ ๖ นอกจากนี้ยังมีการรวบรวมหมอพื้นบ้านทุกสาขาที่มีอยู่ในจังหวัดเชียงราย

๘. การสร้างการยอมรับเรื่องการแพทย์พื้นบ้านในสังคม ชุมชน ข้อเสนอคือ การผลักดันทางกฎหมายทำให้ได้ ในขณะที่ห้ามหมอพื้นบ้านใช้สะเดียรอยด์ แต่แพทย์แผนปัจจุบันกลับมีการใช้จนเกิดผลกระทบต่อมากมายนาน (ไม่เป็นธรรม)

๙. สร้างหลักรฐานการเรียนรู้ การจัดทำตำรา การเก็บรวบรวมข้อมูล กลุ่มแพทย์
กระแสหลักควรร่วมกันทำงานเคียงคู่ไปกับแพทย์แผนโบราณได้

๑๐. ควรจะใช้วิธีการรับรองหมอพื้นบ้าน

๑๑. ควรทำเรื่องกองทุนเพื่อการขับเคลื่อน รัฐต้องสนับสนุนกองทุนในการบริหาร
จัดการการแพทย์พื้นบ้าน

๑๒. ควรมีการส่งเสริมการจัดทำสื่อและจัดทำหลักสูตรการศึกษา

๑๓. การให้บริการทั้งแผนปัจจุบันและแผนโบราณ ในโรงพยาบาลอาจมีข้อจำกัด
อยากให้การแพทย์ท้องถิ่นเติบโตภายใต้บริบทของตนเองเพราะวิธีคิดต่างกันความต่างหลาย
อย่างที่ ดี และคิดว่าน่าจะเปิดโอกาสให้การแพทย์พื้นบ้านได้เดินอย่างสง่าผ่าเผย

ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์

จากประเด็นที่ ๑๒ ภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไทย สู้ความอยู่เย็นเป็นสุข

๑. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อรัฐบาล

สถานการณ์ปัญหา คือ การแพทย์กระแสหลักหรือการแพทย์ตะวันตก ความสอดคล้องกับทิศทางการพัฒนาของประเทศ ได้รับการส่งเสริมจากภาครัฐ ทำให้การแพทย์ระบบอื่นโดยเฉพาะอย่างยิ่งการแพทย์พื้นบ้าน การแพทย์แผนไทยถูกกีดกันออกจากชุมชน ทำให้ชุมชนต้องพึ่งพิงการแพทย์ตะวันตกมากขึ้น ในอีกด้านหนึ่ง หมอพื้นบ้านที่หลงเหลืออยู่ในชุมชนตกอยู่ภายใต้กระแสทุนนิยมจนละเลยมิติทางด้านคุณค่าและความสัมพันธ์ อันเป็นระบบที่มีความสำคัญและเป็นรากฐานหนึ่งที่ทำให้ชุมชนเข้มแข็ง จึงเสนอให้

- ๑.๑ กระทรวงสาธารณสุขพัฒนาและเปิดโอกาสให้ประชาชนมีทางเลือกในการดูแลสุขภาพมากขึ้น โดยการส่งเสริมและพัฒนาการแพทย์ระบบอื่น ๆ
- ๑.๒ มีมาตรการทางกฎหมายและการจัดการอย่างเข้มงวดกับผู้ที่แอบอ้างสรรพคุณการรักษาโดยแอบอ้างการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์แผนไทย เพื่อลดปัญหาอุปสรรคในการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้าน
- ๑.๓ ควรเปลี่ยนวิธีคิดของข้าราชการให้เข้าใจระบบการแพทย์อื่น ๆ
- ๑.๔ รัฐควรมีการพัฒนาและส่งเสริมองค์ประกอบอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาและส่งเสริมการแพทย์พื้นบ้านและการแพทย์แผนไทยได้แก่ การส่งเสริมสิทธิชุมชน เศรษฐกิจชุมชน และกฎหมาย เป็นต้น
- ๑.๕ จัดระบบการอบรมให้หมอพื้นบ้านที่รักษาทางด้านจิตให้มีความสามารถมากขึ้น
- ๑.๖ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา (อย.) ควรปรับเปลี่ยนบทบาทในการควบคุมกำกับอย่างเข้มงวดมาเป็นการสนับสนุนการพัฒนาด้านยาและสมุนไพรไทย
- ๑.๗ ให้มีการพัฒนาการแพทย์แผนไทยและการแพทย์พื้นบ้านคู่ขนานกับการแพทย์ตะวันตก
- ๑.๘ สำนักงานคณะกรรมการอาหารและยา ควรเปิดโอกาสให้ชาวบ้านและชุมชนมีการผลิตและจำหน่ายผลิตภัณฑ์สมุนไพร (อย่าเลือกปฏิบัติ)
- ๑.๙ รัฐต้องจัดกองทุนเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมการแพทย์พื้นบ้านและผู้ที่เกี่ยวข้องกับหมอพื้นบ้าน
- ๑.๑๐ นำกระแสพระราชดำริของในหลวงเรื่องเศรษฐกิจพอเพียงมาใช้

๒. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

- ๒.๑ ภาคอีสาน เสนอให้มีสภาสร้างเสริมสุขภาพชุมชน โดยให้ อบต.สนับสนุนงบประมาณ

๓. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อชุมชน

- ๓.๑ ชุมชนต้องรวมตัวกัน สามัคคีกัน และอย่าเห็นแก่ประโยชน์ส่วนตนเล็กๆ น้อยๆ ซึ่งจะนำไปสู่ชุมชนเข้มแข็งและพึงพิงการแพทย์พื้นบ้านมากขึ้น
- ๓.๒ ชุมชนควรมีการรื้อฟื้นและศึกษาระบบการแพทย์พื้นบ้าน ทั้งการดำเนินการเอง และการประสานงานกับนักวิชาการ แพทย์ ที่เข้าใจการแพทย์พื้นบ้าน
- ๓.๓ ชุมชนมีการเลือกสรร สนับสนุน ส่งเสริมบุคคลที่จะสืบทอดการแพทย์พื้นบ้าน
- ๓.๔ จัดฐานความรู้และกิจกรรมของตนเอง เพื่อส่งเสริมการเรียนรู้ภายในชุมชน พร้อมทั้งมีกองทุนของตนเอง

๔. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อครอบครัว

- ๔.๑ ส่งเสริมการปลูก การใช้สมุนไพร เพื่อมาส่งเสริมรายได้และเศรษฐกิจของครอบครัว

๕. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ต่อองค์กรอื่น ๆ

- ๕.๑ ภาคธุรกิจที่หวังกำไรได้เข้ายึดกุมภาคการดูแลสุขภาพของชุมชนทำให้ชาวบ้านมีการเข้าถึงยาและผลิตภัณฑ์ด้านสุขภาพไทยและพื้นบ้านได้ยาก และยังเป็นการกีดกัน การประกอบการในระดับชุมชนเพื่อการพึ่งพิงตนเองด้วย
- ๕.๒ โรงเรียนควรปรับปรุงหลักสูตรและทำความเข้าใจกับเยาวชนเกี่ยวกับการแพทย์พื้นบ้าน เช่น การนวดพื้นบ้าน ควรปรับทัศนคติให้นักเรียนเข้าใจการนวดว่ามีใช้เป็น หมอนวดธุรกิจ นอกจากนี้ควรให้ความรู้เพิ่มเติมแก่นักการศึกษาเกี่ยวกับการแพทย์พื้นบ้าน
- ๕.๓ ในสถานการณ์ที่โรคและความเจ็บป่วยมีความรุนแรงและข้ามพรมแดนรัฐชาติมากขึ้น องค์กรต่างๆ ควรร่วมกันรื้อฟื้นระบบความสัมพันธ์ การเกื้อกูลกัน หรือสร้างระบบความสัมพันธ์ที่ข้ามพรมแดนหมู่บ้านและชุมชน เพื่อให้เป็นภูมิคุ้มกัน ความเจ็บป่วยดังกล่าว

๖. ข้อเสนอเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์อื่น ๆ เช่นต่อการวิจัย ต่อสื่อมวลชน เป็นต้น

- ๖.๑ การวิจัยควรมีการตั้งคำถามการวิจัยใหม่ๆ ที่เท่าทันสถานการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป เช่น เมื่อมีการใช้มาตรการด้านกฎหมายเข้าไปแทรกแซงหมอพื้นบ้าน หรือ หากมีการจัดทำหลักสูตรและการผลิตหมอพื้นบ้านรูปแบบใหม่ ๆ ควรมีการทำการศึกษากับผลที่เกิดขึ้นด้วย
- ๖.๒ ทำการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับการแพทย์พื้นบ้านในประเด็นประสิทธิภาพ และการพิสูจน์ เกี่ยวกับการรักษาของหมอพื้นบ้านอย่างมีระบบ อธิบายได้อย่างมีเหตุผล
- ๖.๓ ทำการศึกษาวิจัยเพื่อการสนับสนุนความเข้มแข็งของหมอพื้นบ้านและพัฒนาไปสู่ ตำราเรียนในที่สุด
- ๖.๔ สื่อมวลชนควรร่วมกันเสนอแนวความคิดการแพทย์ตะวันออกเพื่อช่วยปรับวิถีคิดของสังคม สื่อควรนำเสนอทั้งผลดีและผลเสียของการแพทย์พื้นบ้าน มิใช่นำเสนอแต่ภาพของความเสียหายหรือผลกระทบด้านสุขภาพที่ไม่ดีของผู้ใช้ผลิตภัณฑ์พื้นบ้าน

คำประกาศเจตนารมณ์

สู่

“ความอยู่เย็นเป็นสุข”

เจตนารมณ์ ๙ ข้อ สู่ “การร่วมสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

สมาชิกสภามัชชาสุภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ มีความต้องการเห็นสังคมไทยเป็นสังคมแห่งความอยู่เย็นเป็นสุข คนไทยมีสุขภาพดีโดยถ้วนหน้า จึงเห็นพ้องต้องกันให้ประกาศเจตนารมณ์ ๙ ข้อ เพื่อใช้เป็นจุดเริ่มต้นของการขับเคลื่อนสังคมไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกัน ดังนี้

๑. เราคนไทยรักสามัคคีมีน้ำใจไมตรี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมมือร่วมใจให้เกิดประโยชน์แก่ส่วนรวมโดยไม่แบ่งเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ หรือสถานภาพทางสังคม เพื่อสร้างเสริมให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข

๒. เราจะร่วมกันส่งเสริมค่านิยมแห่งความพอเพียง และปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งในระดับครอบครัว องค์กร ชุมชน และระดับประเทศ

๓. เราจะช่วยกันส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ร่วมกันฟื้นฟูระบบคุณค่า และภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ดีงามของสังคมไทย และส่งเสริมบทบาทของศาสนาและจริยธรรมในการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

๔. เราจะร่วมกันส่งเสริมและจัดให้มีสิ่งแวดล้อมทั้งทางกายภาพ ชีวภาพ และทางสังคมที่เอื้อต่อความอยู่เย็นเป็นสุข เพิ่มพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมและการเรียนรู้ในชุมชน และส่งเสริมกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสังคมให้กว้างขวางและหลากหลาย

๕. เราส่งเสริมและร่วมกันจัดกระบวนการเรียนรู้ในทุกระดับ โดยประยุกต์ใช้ เครื่องมือและวิธีการต่างๆ เช่น การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายครอบครัว การจัดทำแผนแม่บทชุมชน การจัดเวทีแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมด้วยสันติวิธี เป็นต้น

๖. เราส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการทำงานและเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร ระหว่างภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกฝ่ายในสังคม เช่น การรวมกลุ่มจัดการความรู้ การพัฒนาศักยภาพและการถ่ายทอดบทเรียนประสิทธิผลการ จัดเวทีสาธารณะเพื่อดำเนินการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม ตรวจสอบ ผลักดันการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข การสื่อสาร การร่วมสนับสนุนทรัพยากร เป็นต้น

๗. เราะร่วมกันผลักดันให้มันนโยบายสาธารณะที่มุ่งสร้างเสริมความพอดีพอเพียงและสมดุลเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข ลด ความเสี่ยงและป้องกันความอยู่ร้อนนอนทุกข์ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความอยู่ร้อนนอนทุกข์ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

๘. เราพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับครอบครัว องค์กรและชุมชนของตนเอง และะร่วมกันพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขแห่งชาติโดยใช้กระบวนการพัฒนาดัชนีชี้วัดเป็นเครื่องมือพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขไปพร้อมๆ กัน

๙. เราถือเป็นหน้าที่ร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคมที่จะร่วมกันปฏิบัติ ส่งเสริมสนับสนุน ติดตาม ผลักดัน และขับเคลื่อนการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ โดยให้ภาครัฐทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ประกาศ ณ วันที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๕๘
สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. ๒๕๕๘

ลานสมัชชาสุขภาพ
“นวัตกรรมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข”

กำหนดการเสวนาในลานสมัชชาสุขภาพ

วันพฤหัสบดีที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๕๘

เวลา ๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น. **เสวนา ๑. “พลังคนเมือง สู่การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”**

วิทยากร

พลโทวีเกียรติ โกศัยกานนท์	ตัวแทนหมู่บ้านชลลดา
นายลิขิต เขมะปานนท์	ผู้แทนซอยลาซาล
นางอรุณลักษณ์ อ่อนวิมล	กรรมการตลาดร้อยปี สามชุก สุพรรณบุรี
นายชัยวัฒน์ ธีระพันธุ์	บางกอกฟอรั่ม

ผู้ดำเนินรายการ

นายพลเดช ปิ่นประทีป	สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา
---------------------	--------------------------

เวลา ๑๖.๐๐ - ๑๗.๐๐ น. **เสวนา ๒. “พลังการอ่าน สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”**

วิทยากร

นางสาวสกุณี ณัฐพลวัฒน์	ร้านเล่า จังหวัดเชียงใหม่
นางพรอนงค์ นิยมคำ	เลขาธิการมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก
นายเสรี พงศ์พิศ	มูลนิธิหมู่บ้าน
นายศุ บุญเลี้ยง	ศิลปิน นักเขียน

ผู้ดำเนินรายการ

นายประพจน์ ภู่อองคำ	ผู้ดำเนินรายการ “เวทีชาวบ้าน” ช่อง ๑๑
---------------------	---------------------------------------

วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘

เวลา ๐๙.๔๕ - ๑๑.๐๐ น.

เสวนา ๓. “สังคมการมีส่วนร่วม สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

วิทยากร

นายสมเกียรติ เชื้อนเชียงสา
พระอธิการเอนก
นายไมตรี จงไกรจักร์
นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง

กลุ่มรักษาน้ำโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
กลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดั่ง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
ผู้นำชุมชน บ้านน้ำเค็ม อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
อดีตประธานกรรมการ
การมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

ผู้ดำเนินรายการ

นายสุวิช สุทธิประภา

บรรณาธิการข่าวการเมือง โมเดิร์นไนน์ทีวี

เวลา ๑๑.๓๐ - ๑๒.๓๐ น.

เสวนา ๔. “บริหารธุรกิจอย่างไร ให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

วิทยากร

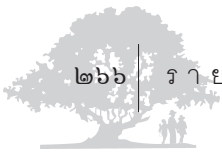
นายวิสิฐ รัชพันธุ์
นางกษมน กิติอำพน
นายสุรินทร์ กิจนิตยชีวี
นายวรากรณ์ สามโกเศศ

ผู้บริหารชุมพรคานารีรีสอร์ท จังหวัดชุมพร
ผู้บริหารโรงงานกลุ่มสมบูรณ์กรุ๊ป จังหวัดสมุทรปราการ
กรรมการโครงการ “ชุมชนเป็นสุข” สสส.
นักเศรษฐศาสตร์
อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผู้ดำเนินรายการ

นายเจิมศักดิ์ ปิ่นทอง

สมาชิกวุฒิสภา

กำหนดการการแสดง “เวทีนวัตกรรมสร้างสุขภาพ”

วันพฤหัสบดีที่ ๗ กรกฎาคม ๒๕๔๘

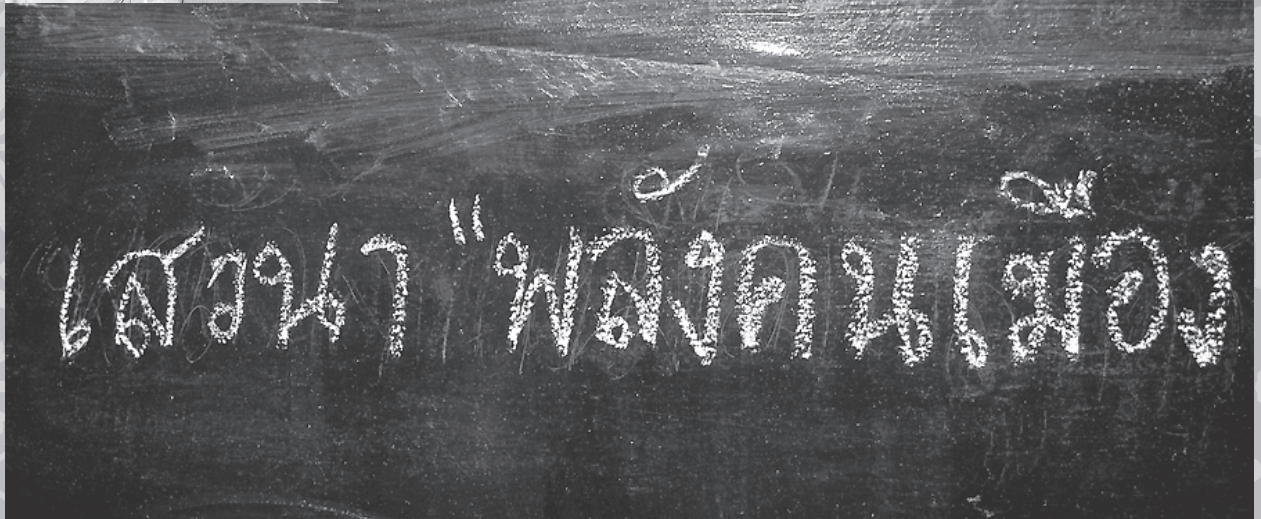
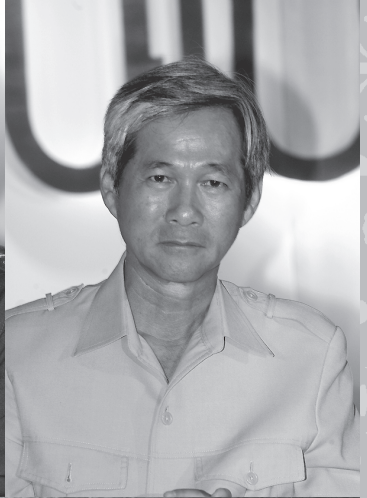
- เวลา ๑๐.๐๐ - ๑๐.๓๐ น. การแสดง ๑ ลิเกฮูลู คณะแหลมทราย จังหวัดปัตตานี
“ตราบไตสุยยังไมมา ภาคใต้ แหลมทรายไม่หยุดแสดง”
- เวลา ๑๒.๓๐ - ๑๓.๐๐ น. การแสดง ๒ ดนตรีไทย “กลุ่มรักชุมพวง” จังหวัดนครราชสีมา ๑
“ดนตรีไทยมีชีวิต สร้างสุขกับคนชุมพวง”
- เวลา ๑๕.๓๐ - ๑๖.๐๐ น. การแสดง ๓ ดนตรีไทย “กลุ่มรักชุมพวง” จังหวัดนครราชสีมา ๒
“เพลงโคราช สะท้อนภาพวิถีมีสุข”
- เวลา ๑๗.๐๐ - ๑๘.๐๐ น. การแสดง ๔ ลิเกขอนแก่น ตลาดเกียบ
“ลิเกขอนแก่น ศิลปะประยุกต์ น่ารักน่าดู”

วันศุกร์ที่ ๘ กรกฎาคม ๒๕๔๘

- เวลา ๑๒.๓๐ - ๑๓.๐๐ น. การแสดง ๕ “มวยไทย เรียนรู้อย่างไรไม่เสียมวย”
(พร้อมสาธิตการเรียนมวยไทย)
นายวิชิต ชี้เชิญ สถาบันอาศรมศิลป์
นางสุจิตรา สุกนธทรัพย์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

A stylized illustration of a landscape. In the foreground, there are dark, silhouetted trees and bushes. In the background, a rainbow with multiple bands of color arches across the sky. The overall style is minimalist and graphic, using a limited color palette of dark greys, light greys, and white.

สังเคราะห์เวทีเสวนา
ในลานสมัชชาสุขภาพ

เสวนา "พลังคนเมือง สู่การสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข"

เวทีเสวนา : พลังคนเมือง สู่การสร้างcommunity อยู่เย็นเป็นสุข

“กรุงเทพฯ ๒๐๐๕ ใครว่าสิ้นไร้พลังชุมชน?”

วิทยากร :

พลโททวีเกียรติ	โกไศยกานนท์	ตัวแทนหมู่บ้านชลลดา
นายลิขิต	เขมะปานนท์	ผู้แทน ชอยลาซาล
นางอรุณลักษณ์	อ่อนนิมล	กรรมการตลาดร้อยปี สามชุก สุพรรณบุรี
นายชัยวัฒน์	ติระพันธ์	บางกอกฟอรั่ม
ผู้ดำเนินรายการ :		
นพ.พลเดช	ปิ่นประทีป	สถาบันชุมชนท้องถิ่นพัฒนา

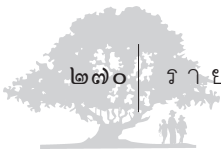
ชุมชนเมืองนั้นขึ้นชื่อว่าเป็นชุมชนที่ต่างคนต่างอยู่มานานแล้วเรื่องที่จะรวมตัวกันทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดจึงเกิดขึ้นได้ยาก

แต่สำหรับผู้คนที่อาศัยอยู่ใน ๓ ชุมชนใหญ่ๆ ในสังคมเมือง ถึงแม้จะต่างพื้นที่ต่างเรื่องราว และประสบปัญหาแตกต่างกันไป แทบไม่น่าเชื่อว่า ถ้าได้ฟังเรื่องราวจากผู้ที่อยู่ในชุมชนแห่งนี้บอกเล่าแล้ว ใครที่เคยคิดว่า คนเมืองเอาแต่ต่างคนต่างอยู่ คงต้องเปลี่ยนความคิดเสียใหม่ ทั้ง ๓ ชุมชน สามารถรวมพลังคนเมือง สู่การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างน่าทึ่งทีเดียวดังเรื่องราวที่ถูกนำมาแลกเปลี่ยนกันใน **สัมภาษณ์ชุมชน ภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๔๘ ว่าด้วยcommunity อยู่เย็นเป็นสุข** หัวข้อ **พลังคนเมือง สู่การสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข** เมื่อวันที่ ๗ ก.ค. ที่ผ่านมา

ใครที่เคยได้ยินชื่อ **หมู่บ้านชลลดา** คงหันตานึกภาพอยู่ในใจว่า มันคือหมู่บ้านของผู้มีอันจะกินติดอันดับอยู่ในกลุ่มคนรวย ถ้าคิดถึงเรื่องของการรวมพลังนั้นคงยากแน่ๆ เพราะชุมชนแห่งนี้เขามีความเป็นอยู่ส่วนตัวสูงมาก แต่จากคำบอกเล่าของ **พล.ท.ทวีเกียรติ โกไศยกานนท์** ตัวแทนจากหมู่บ้านชลลดา ทำให้เรามองเห็นภาพอีกด้านหนึ่ง

พล.ท.ทวีเกียรติฯ เล่าว่า เมื่อครั้งเกิดสถานการณ์วิกฤติน้ำท่วมหมู่บ้าน ซึ่งเกิดขึ้นบ่อยครั้ง คือจุดเริ่มต้นทำให้เกิดการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ ของสมาชิกจากที่ต่างคนต่างอยู่ ทำให้ได้รู้จักคุ้นเคยกันมากขึ้น และเริ่มก่อตัวจัดตั้งคณะกรรมการหมู่บ้านเพื่อช่วยกันสอดส่องดูแลปัญหาของหมู่บ้าน โดยมีบริษัทที่ก่อสร้างหมู่บ้านให้การสนับสนุน แต่คณะกรรมการต้องจัดหางบประมาณดูแลกันเอง

จุดเชื่อมโยงของคณะกรรมการกับสมาชิกคือการสื่อสารและการประชาสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกด้วยกัน เริ่มจากไม่มีเงิน ต่อมาก็เห็นพ้องกันให้เรียกเก็บเงินตารางวาละ ๔ บาท ก่อนในระยะ ๓ เดือนแรก ขณะที่หมู่บ้านใกล้เคียงเก็บตารางวาละ ๑๐ กว่าบาท ทั้งที่ขณะนั้นภาวะเศรษฐกิจอยู่ในช่วงวิกฤติฟองสบู่แตก ก็ยังได้รับความร่วมมือเพราะสมาชิก

มองเห็นความจริงใจของคณะกรรมการฯ ในการแก้ไขปัญหาต่างๆ และคณะกรรมการเองก็ระมัดระวังอย่างยิ่งในเรื่องของการจัดสรรงบประมาณ โดยควบคุมให้อยู่ในลักษณะพอเพียง ไม่ฟุ่มเฟือย เพราะถ้าเก็บมากเกินไปจะเกิดปัญหาเรื่องการชี้แจง หรืออาจมีบางคนเข้ามาใช้เป็นช่องทางทำสิ่งที่มีชอบ

ในฐานะเป็นกรรมการสมัยที่ ๔ พล.ท.ทวิเกียรติบอกว่า สิ่งที่ทำให้คณะกรรมการดำรงอยู่ได้คือความซื่อสัตย์จริงใจ โปร่งใสในการบริหารจัดการ มีตัวอย่างชัดเจน คือ การแก้ไขปัญหาไฟฟ้ามีราคาสูงขึ้น เมื่อสาวค้นต้นตอและวิเคราะห์ร่วมกันทำให้ทราบว่า ความหรรษาสวยงามของโคมไฟที่ประดับประดาอยู่ตามจุดต่างๆ ในหมู่บ้าน คือมูลเหตุที่ทำให้ใช้ไฟฟ้ามากขึ้น คณะกรรมการจึงเรียกประชุมกรรมการหมู่บ้านและประชาสัมพันธชี้แจง บอกกล่าวทำความเข้าใจกับสมาชิก เพื่อขอดำเนินการทดลองติดตั้งไฟนีออนในพื้นที่บางส่วนที่ถึงแม้ทำให้หมู่บ้านต้องลดความสว่างลงบ้าง แต่บทพิสูจน์ก็คือ สามารถลดค่าไฟฟ้าลงไปได้ถึง ร้อยละ ๓๐ ภายในเวลา ๓ เดือน จึงนำมาซึ่งการทยอยเปลี่ยนโคมไฟประดับทั้งหมู่บ้าน

แม้กระทั่งเรื่องของการจัดเก็บขยะ กรรมการฯ ก็เข้ามามีบทบาทร่วมให้คำแนะนำเจ้าหน้าที่จัดเก็บขยะ เพื่อให้ขยะได้รับการจัดเก็บอย่างทั่วถึง และให้อยู่ในระดับที่สมาชิกของหมู่บ้านพอใจ และที่ผ่านมาก็ได้อาศัยความพอใจของสมาชิกหมู่บ้านเป็นหลักในการพิจารณาต่อสัญญาบริษัทที่รับเหมาเก็บขยะ และกำหนดมาตรการเพื่อให้ได้รับบริการที่ดี เช่น หากพูดคุยกันแล้วบริการยังไม่ดีขึ้นก็จะมีภาคทัณฑ์ แต่ถ้าถึงที่สุดจริงๆ ก็ต้องเปลี่ยนบริษัทใหม่ ซึ่งเคยเกิดขึ้นมาแล้ว

มาที่ **ชุมชนสุขุมวิท ๑๘ ร่วมใจพัฒนา** ฟังชื่อแล้วคงนึกแปลกใจว่าผู้คนที่นี้เรามีปัญหาอะไรกัน ถึงสามารถรวมตัวกันได้ งานนี้ต้องยกเครดิตให้กับชาวต่างชาติที่อาศัยอยู่ในซอยแห่งนี้ เพราะที่นี้เป็นชุมชนนานาชาติ โดยมีต่างชาติอยู่อาศัยเป็นจำนวนมาก

ความ “ทน” และ “ชินชา” นั้นเป็นคุณสมบัติที่อยู่คู่รอยยิ้มสยามมานาน แต่ชาวต่างชาติดูจะขาดแคลนสิ่งเหล่านี้ เหมือนเช่นสมาชิกของชุมชนสุขุมวิท ๑๘ ร่วมใจพัฒนา ที่รู้สึกเหลือทนกับงานวางท่อเดินสายโทรศัพท์ที่ใต้ดินขององค์การโทรศัพท์ และสาธารณูปโภคอื่นๆ ซึ่งมี กทม. เป็นเจ้าภาพ ที่ใช้เวลาก่อสร้างถึง ๓ ปีก็ยังไม่แล้วเสร็จ ทั้งที่ความยาวของซอยก็แค่ ๔๐๐ เมตร

คุณลิขิต เขมะปานนท์ ตัวแทนชุมชนสุขุมวิท ๑๘ ร่วมใจพัฒนา เรียกว่าปฏิบัติการที่ชาวชุมชนเผชิญอยู่นี้ว่า “ซอยเจ็ดชั่วโคตร” และที่แสบไปกว่านั้นคือเจ้าหน้าที่เทศบาลทิ้งงานไปเสียเฉยๆ

การรวมตัวเรียกร้องของคนต่างชาติทำให้คนไทยซึ่งรวมทั้งคุณลิขิตเองเข้าร่วมและรุกจิกให้เทศบาลเร่งจัดการกับปัญหา ซึ่งเมื่อเห็นชุมชนรวมตัวกัน กทม. ก็อยู่เฉยต่อไปไม่ได้ทำให้เกิดเวทีของการพูดคุยกันชุมชนขอสัญญาก่อสร้างก็พบว่า บริษัทก่อสร้างล่าช้าเกินมา ๒ ปีแล้ว เหตุเกิดในสมัยผู้ว่าราชการ กทม. ที่ชื่อพิจิตร รัตตกุล

จากเวทีครั้งนั้นชุมชนรุกต่อเรียกร้องขอปลูกต้นไม้สองข้างฟุตบาทเพื่อความสวยงามและร่มรื่น แต่ กทม. อ้างว่าซอยสั้นๆ เส้นนี้ถือเป็นทีส่วนบุคคล แต่เมื่อชาวบ้านขออุทธรณ์ก็เขียว

จึงได้พบความจริงว่าชอยนี้เป็นที่สาธารณะ สุดท้าย กทม.ก็เข้ามาดำเนินการปลูกต้นไม้ ทำให้บรรยากาศร่มรื่นน่าอยู่ขึ้นมา

ไปที่ **ตลาดร้อยปี** ที่อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี **คุณอรุณลักษณ์ อ่อนวิมล** กรรมการตลาดร้อยปีฯ เกริ่นว่า ถ้าชาวบ้านอยู่เย็นเป็นสุขก็คงไม่เกิดการรวมตัวกันขึ้น

ปัญหาของตลาดสามชุก เกิดจากทางการขีดเส้นตายต้องการรื้อถอนตลาด ซึ่งเป็นที่ราชพัสดุของกรมธนารักษ์ เพื่อสร้างตึกใหม่ และมีการขีดเส้นตายให้เจ้าของกิจการในตลาดย้ายออกไป ทำให้บรรดาพ่อค้า แม่ค้าในตลาดรวมตัวหันหน้ามาพูดคุยกัน

ชาวบ้านช่วยกันวิเคราะห์องค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อหาหนทางอยู่รอด และในที่สุดก็ได้ข้อสรุปว่า จะช่วยกันอนุรักษ์รักษาตลาดซึ่งเป็นอาคารไม้เก่าแก่อายุกว่าหนึ่งร้อยปีแห่งนี้เอาไว้

จากนั้น ชาวบ้านจากหลากหลายอาชีพก็รวมใจกันทำงานในรูปคณะกรรมการ ดำเนินการพัฒนาตลาดสามชุกในเชิงอนุรักษ์ โดยสร้างกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อดึงดูดให้ชาวบ้านร้านตลาดมาร่วมกันปรับปรุงตลาด ชาวบ้านร่วม ๒๐๐ หลังคาเรือนมองเห็นประโยชน์ร่วมกันจนได้ใจจากทุกคนมาร่วมกันเสียสละ

ต่อมาชาวบ้านรวมตัวกันจัดเวทีประชาคมเชิญกรมธนารักษ์มาพูดคุยกัน และต่อรองให้กรมธนารักษ์ชะงักโครงการเอาไว้ก่อน เพื่อที่คณะกรรมการฯ จะได้เสนอแผนงานอนุรักษ์ตลาดให้กับกรมธนารักษ์ได้พิจารณาถึงผลกระทบทางสังคมที่จะเกิดขึ้น

เรื่องที่ก่อกวนเรื่องของไฟฟ้า เพราะสภาพของตลาดเป็นเรือนไม้เก่า ๆ ถือเป็นตัวก่อเชื้อไฟได้อย่างดีนั้นก็ได้รับการจัดการให้ลุล่วง โดยปัจจุบันตลาดจัดอบรมคนหนุ่มสาวเรียนรู้เรื่องของงานบรรเทาสาธารณภัย ส่วนเทศบาลดำเนินการต่อท่อประปาไปตามตรอกซอกซอยต่าง ๆ แล้ว รอเพียงผ่านงานที่อยู่ระหว่างการพิจารณาของกรมธนารักษ์

จะเห็นได้ว่าหัวใจที่ทำให้ทั้ง ๓ ชุมชนเมือง สามารถรวมพลังกันได้ เพราะมี “วิกฤติ” ของปัญหาเป็นตัวเชื่อม พลิกโอกาสให้คนเรารวมตัวกันขับเคลื่อนงานสาธารณะได้อย่างดี

ชัยวัฒน์ ธีระพันธ์ จากบางกอกฟอรัม ซึ่งทำหน้าที่สนับสนุนการรวมกลุ่มของพลเมืองในการดำเนินกิจกรรมเพื่อประโยชน์สาธารณะ โดยมุ่งที่การพัฒนาชุมชนที่ตนอาศัยอยู่ ให้ทัศนคติว่าการหันหน้าเข้ามาพูดคุยกัน คือหัวใจของการทำงานชีวิตสาธารณะ ถ้าต่างฝ่ายต่างตั้งต้นความคิดของตัวเองจะก่ออุปสรรคให้ประสบความสำเร็จได้ยาก และถ้าการเมืองท้องถิ่นเปิดใจรับ ยอมรับว่าปัญหานั้นซับซ้อน และตั้งศักยภาพของประชาชนเข้ามาร่วม เชื่อว่าการเมืองท้องถิ่นจะได้รับประโยชน์

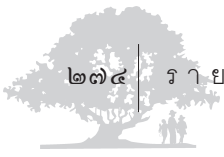
“มันถึงเวลาแล้ว เราต้องมองว่าชุมชนไม่ได้อยู่โดดเดี่ยว หรือแยกออกจากนโยบายกลาง เราต้องมองชุมชนเชื่อมกับปัญหาของชาติ และโลก และร่วมกันสร้างเครือข่ายของความอยู่เย็นเป็นสุขให้ได้”

นั่นคือทัศนคติที่ทั้งทำนุพัฒนาชุมชนคนเมืองคนนี้ ❀

“มันถึงเวลาแล้ว เราต้องมองว่าชุมชนไม่ได้อยู่
โดดเดี่ยว หรือแยกออกจากนโยบายกลาง เราต้อง
มองชุมชนเชื่อมกับปัญหาของชาติ และโลก และ
ร่วมกันสร้างเครือข่ายของความอยู่เย็นเป็นสุขให้ได้”

เสวนา “พลังการอ่าน สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

เวทีเสวนา : พลังการอ่าน สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข “การอ่าน : พลังความสุขที่ส่งผ่านหน้ากระดาษ”

วิทยากร :

นางสาวสกุณี ญัฐพูลวัฒน์	ร้านเล่า จังหวัดเชียงใหม่
นางพรอนงค์ นิยมคำ	เลขาธิการมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก
นายเสรี พงศ์พิศ	มูลนิธิหมู่บ้าน
นายศุ บุญเลี้ยง	ศิลปิน นักเขียน

ผู้ดำเนินรายการ :

นายประพจน์ ภูทองคำ	ผู้ดำเนินรายการ “เวทีชาวบ้าน” ช่อง ๑๑
--------------------	---------------------------------------

พลิกกำหนดการงาน สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.๒๕๕๘ ว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข ในกิจกรรมส่วนของนิทรรศการวันที่ ๗ กรกฎาคม ที่ผ่านมา หลายคนอดแปลกใจไม่ได้ที่มีหัวข้อ “พลังการอ่าน สร้างความอยู่เย็นเป็นสุข” รวมอยู่ด้วย

คนกับหนังสือ ตัวอักษรกับสายตาที่สัมพันธ์ผ่านกิจกรรม “การอ่าน” ที่ในโลกนี้มีเพียงเผ่าพันธุ์มนุษย์ที่ทำได้นี้แหละหรือจะมีพลังถึงขั้นพลิกภาพสังคมของเราได้?

จากผลการสำรวจของสำนักวิจัยต่างๆ พบว่า คนไทยมีอัตราการอ่านหนังสือในระดับต่ำมาก สวนทางกับอัตราการรู้หนังสือของประเทศที่สูงเป็นอันดับต้นของภูมิภาค

ไม่มีใครปฏิเสธว่านิสัยรักการอ่านเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับผู้ใฝ่รู้แต่ทว่าพฤติกรรมในเชิงปัจเจกเช่นนี้ จะมีส่วนสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไร ในวงเสวนา “พลังการอ่าน สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ๒๕๕๘ วิทยากรหลายคนได้นำประสบการณ์ของแต่ละคนมาแลกเปลี่ยนกัน

เริ่มจาก **ดร.เสรี พงศ์พิศ** นักวิชาการมูลนิธิหมู่บ้าน สำหรับคนจำนวนมากแล้ว การอ่านคือวิธีการสร้างความรู้ที่สำคัญ ตนเคยบอกนักศึกษาระดับปริญญาโทและเอกเสมอๆ ว่า ให้ขยันอ่านหนังสือมากกว่านี้ อย่าพึ่งแค่ฟังบรรยายแล้วอ่านแต่สไลด์ การนำเสนอหัวข้อ หรือ “พาวเวอร์พอยท์” ของอาจารย์เท่านั้น

อาจารย์เสรีเปิดแฉงมุมว่าด้วยการเรียนรู้ให้กว้างขึ้นอีก โดยกล่าวโต้แย้งอคติ “ความรู้ย่อมคู่กับหนังสือ” ว่า นั่นไม่ใช่ข้อสรุปที่ตายตัว หนังสือเป็นเพียงสื่อชนิดหนึ่งในการบอกเล่าเรื่องราว คนสมัยก่อนมีหลากหลายวิธีในการเล่าเรื่อง แต่คนในปัจจุบันนิยมใช้หนังสือ เราจึงมักคิดกันไปว่าหนังสือคือหนทางเดียวที่จะถ่ายทอดความรู้สึกนึกคิด ทั้งที่ไม่จริงแต่ประการใด เพราะในสังคมยังมีวิธีการถ่ายทอดความรู้ผ่านนิทาน ตำนาน กลอนพื้นบ้าน ฯลฯ เราอย่าจำกัดเฉพาะการใช้ตัวหนังสือเท่านั้น

สำหรับผู้คนแถบเอเชียอาคเนย์ซึ่งมีรากเหง้าทางวัฒนธรรมที่ไม่คุ้นชินกับ “การใช้ตัวหนังสือ” มาก่อน อาจารย์เสรี ได้ให้เคล็ดลับปลูกฝังนิสัยรักการอ่านว่า เริ่มแรกตนไม่ได้บังคับให้ลูกอ่านหนังสือทันที แต่เล่านิทานให้เขาฟังก่อนนอน ซึ่งเป็นช่วงเวลาที่เหมาะที่สุดสำหรับการสร้างจินตนาการ จากนั้นก็หาหนังสือนิทานมาอ่านให้ฟัง พอช่วงหลังไม่มีเวลาเตรียมตัว แถมยังนึกไม่ออกว่าจะเล่าเรื่องอะไร ก็ใช้วิธี “ด้นสด” เอาเลย เพราะเราเล่าทุกวันอยู่แล้ว เลยเล่าได้สบายมาก พอต่อไปเขาอยากรู้ ก็ไม่จำเป็นต้องมาฟังเราอีกต่อไป เพราะรู้แล้วว่าเรื่องพวกนี้หาได้ในหนังสือ เขาก็อ่านของเขาเอง

คุณพ่อนักวิชาการย้อนอดีตให้ฟังว่า ช่วงตอนเป็นเด็กอายุ ๑๐ ขวบ ได้ไปอยู่โรงเรียนประจำ ช่วงนั้นยังไม่มีโทรทัศน์ได้แต่อ่านหนังสืออย่างเดียว ผมเห็นโทรทัศน์ครั้งแรกตอนอายุ ๑๘ ปี ดังนั้น ช่วงอายุ ๑๐-๑๘ ปี เป็นช่วงเวลาที่ได้อ่านหนังสืออย่างจริงจัง และอ่านอย่างสนุกมาก เพราะเป็นหนังสือของครูฝรั่งที่ให้เราได้ตอบคำถามตอนท้ายเล่ม ตอบได้ก็ได้รับรางวัล คนรอบตัวเด็กต้องสร้างบรรยากาศให้เกิดการอ่าน และต้องหาหนังสือที่เหมาะสมกับวัยเด็กให้พร้อม ผู้ใหญ่ต้องช่วยชี้ให้เห็นสาระดี ๆ ที่แฝงอยู่ในหนังสือให้เด็กด้วย

“ลอร์ดไบรอน เคยกล่าวไว้ว่าการอ่านหนังสือทำคนให้เป็นคน การอ่านหนังสือต้องหลากหลาย การอ่านหนังสือมิใช่แค่การกระตุ้นความคิด แต่ยังเป็นเรื่องของอารมณ์อีกด้วย” อ.เสรีตอบคำถามที่ว่า การอ่านจะสร้างสังคมให้อยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างไร

ด้าน **พรอนงค์ นิยมคำ** เลขาธิการมูลนิธิหนังสือเพื่อเด็ก กล่าวเช่นเดียวกันว่า เรามักนึกคาดหวังว่า เมื่ออ่านหนังสือแล้วจะต้องได้ประโยชน์อะไรบ้าง ทำให้คนเราอ่านหนังสือด้วยความรู้สึกว่าเป็นต้องทำ แต่แท้ที่จริงแล้วการอ่านหนังสือคือการหาความสุข เมื่อคนอ่านหนังสือด้วยความสุข เขาคนนั้นก็จักรักการอ่าน

“เวลานี้พบว่าสถิติคนอ่านหนังสือของบ้านเราเพิ่มขึ้น หลังจากที่ได้รณรงค์กันมานับสิบปี และยังโชคดีที่ได้แรงหนุนจากหนังสือแฮรี่พอตเตอร์ด้วย เพราะเป็นหนังสือที่อ่านสนุกเต็มไปด้วยจินตนาการ หากเด็ก ๆ อ่านหนังสือแล้วสนุก จะยิ่งกระตุ้นให้พวกเขา รักการอ่านมากขึ้น ยิ่งอ่านมากก็ยิ่งทำให้เกิดความคิด คิดที่จะพัฒนาตัวเอง อยากรู้อย่างฮือฮา หรือวีรบุรุษตามจินตนาการ สิ่งเหล่านี้ต้องเกิดขึ้นภายในตัวเอง พ่อแม่จะบังคับเท่าไร ก็ไม่มีทางทำได้สำเร็จ” พรอนงค์กล่าว

ขณะที่ศิลปินนักเขียนอย่าง **ศุ บุญเลี้ยง** แสดงความมั่นใจแต่ต้นว่า ตนเป็นคนหนึ่งที่ไม่เชื่อว่าคนไทยอ่านหนังสือกันน้อย จึงไม่ค่อยตื่นเต็นกับตัวเลขผลสำรวจเท่าไรหรอก เพราะหากเป็นอย่างสถิติจริง ทำไมตอนนี้ถึงได้จัดงานหนังสือกันมากมาย คนแห่กันไปซื้อจนแน่นทั้งงานจะเห็นแต่หนังสือกองอยู่เต็มไปหมด แล้วทำไมเด็กไทยตอนนี้ถึงอ่านแฮรี่ พอตเตอร์ เล่มโต ๆ หนา ๆ กันได้

เขาย้ำว่า การจะให้เด็กรักการอ่านหนังสือต้องไม่ใช่วิธีบังคับ ให้เขาเริ่มอ่านจากสิ่งที่ชื่นชอบก่อน อย่างตนสมัยเป็นเด็กชอบมวยก็เริ่มอ่านหนังสือมวย โทรทัศน์เวลานั้นไม่ได้มีการถ่ายทอดมวยกันแทบทุกวันแบบสมัยนี้ ตนจึงอ่านหนังสือมวยอย่างเต็มไป ด้วยจินตนาการ ไม่เคยดู “มุตผาดน้อย วรวิมล” ไม่เคยเห็น “พุม ล้อเหล็ก” เลยสักครั้งเดียว แต่ก็รู้ว่าชกอย่างสนุกตื่นเต็นจากตัวหนังสือ

“การอ่านหนังสือควรที่จะอ่านหนังสือที่พอดีกับตัวเราไม่ใช่เอาหนังสือรางวัลซีไรต์ หรือคาริล ยิบราน ไปยัดให้เด็กนักเรียนอ่าน การจะให้คนรักการอ่าน ต้องทำอย่างเป็นขั้นบันได จะต้องซื้อหนังสือที่หลากหลายเหมาะกับแต่ละวัย” ศิลปินชื่อดังกล่าว

ขณะที่ **สฤณี ญัฐพุลวัฒน์** เจ้าของร้านหนังสือ “ร้านเล่า” จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งเป็นร้านหนังสือเล็กๆ ตั้งมาได้หกปีแล้ว ซึ่งขณะนี้กำลังอยู่ระหว่างการตัดสินใจว่าจะเดินหน้าทำร้านต่อไปหรือไม่ กล่าวว่า หนังสือคือสิ่งสร้างแรงบันดาลใจ เดิมเต็มความบกพร่องบางอย่างในใจคนอ่าน เรามักบอกกันว่าหนังสือเป็นสิ่งที่วิเศษ แต่ไม่เคยเชิญชวนให้อ่าน หนังสือตอบสนองต่ออารมณ์ของคนเลย หุ่นส่วนของร้านคนหนึ่งจากที่เป็นคนไม่เคยอ่านหนังสือมาก่อนเลยแต่ตนได้แนะนำหนังสือเล่มหนึ่งให้อ่านเท่านั้นเขาก็กลายเป็นคนที่รักการอ่านหนังสือไปเลย จนมาเปิดร้านแห่งนี้ด้วยกัน เพราะตั้งใจกันในกลุ่มเพื่อน ๆ แต่แรกว่าเมื่อเรียนจบแล้วไม่อยากจะแยกจากกันไปไหน ยังอยากจะอยู่ด้วยกันอีกต่อไป ด้วยความตั้งใจดังกล่าวจึงกลายมาเป็นร้านหนังสือแห่งนี้

ดูเหมือนทุกคนจะเห็นตรงกันว่า นอกจากความรู้แล้ว การอ่านยังเสริมพลังในการสร้างความสุขให้กับคนอ่านอีกด้วย

และเมื่อคนช่างอ่านแต่ละคนอาจรวมตัวกัน เราอาจมาช่วยกันสรรสร้างสังคมอันเปี่ยมไปด้วยความอยู่เย็นเป็นสุขได้....ใครจะรู้ ❀

“การอ่านหนังสือควรที่จะอ่านหนังสือที่พอดีกับตัวเรา ไม่ใช่เอาหนังสือรางวัลซีไรต์หรือคาริถยิบราน ไปยัดให้เด็กนักเรียนอ่าน การจะให้คนรักการอ่าน ต้องทำอย่างเป็นขั้นบันได จะต้องซื้อหนังสือที่หลากหลายเหมาะกับแต่ละวัย”

เสวนา “สังคมการมีส่วนร่วม สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

เวทีเสวนา : สังคมการมีส่วนร่วม สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

คลีพิมพ์เขียว : สะพานมีส่วนร่วม

ทอดข้ามสู่ “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

วิทยากร :

นายสมเกียรติ เชื้อนเชียงสา กลุ่มรักษ์น้ำโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย
 นายสุทัศน์ ลือชัย กลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดั่ง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่
 นายไมตรี จงไกรจักร์ ผู้นำชุมชน บ้านน้ำเค็ม อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา
 ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง อดีต ประธานกรรมการ การมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา

ผู้ดำเนินรายการ :

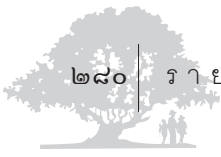
นายสุวิช สุทธิประภา บรรณาธิการข่าวการเมือง โมเดิร์นไนน์ทีวี

การอยู่ร่วมกันเป็นปัจจัยหนึ่งซึ่งส่งผลกระทบต่อชีวิตมนุษย์หากแต่ความสัมพันธ์ของมนุษย์ในแต่ละสังคม หาได้วางอยู่บนความเท่าเทียมกัน มีผู้ทรงอำนาจก็ย่อมมีผู้ไร้อำนาจ มีคนได้ก็ก็ต้องมีคนเสีย

การสร้างสะพานพาดกลางให้สองฝ่ายเข้าหากัน ย่อมทำให้แต่ละคน “อยู่ดีมีสุข” ตามสภาพที่ตนเองยอมรับได้ ดังนั้น “การมีส่วนร่วม” จึงเป็นสิ่งจำเป็นสำหรับชุมชนคนหนุ่มมากที่ร่วมกันใช้บนแหล่งทรัพยากรแห่งเดียวกัน

ในเวทีเสวนา “สังคมการมีส่วนร่วม สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข?” ได้เชิญผู้นำชุมชนและผู้เชี่ยวชาญ ได้แก่ สมเกียรติ เชื้อนเชียงสา กลุ่มรักษ์น้ำโขง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย, สุทัศน์ ลือชัย กลุ่มอนุรักษ์ป่าเวียงดั่ง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่, ไมตรี จงไกรจักร์ ผู้นำชุมชนบ้านน้ำเค็ม อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา และ ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง อดีตประธานคณะกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน วุฒิสภา มาแลกเปลี่ยนความรู้ให้กับผู้ร่วมงาน สัมภาษณ์ช่างภาพแห่งชาติ ๒๕๔๘ ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” เมื่อวันที่ ๗-๘ ก.ค.ที่ผ่านมา ว่าแนวโน้มสังคมไทยก้าวไปถึงไหนแล้วในแนวทางนี้

ผู้แทนกลุ่มรักษ์น้ำโขงจากเชียงราย เล่าถึงสถานการณ์ว่า แม่น้ำโขงเป็นแม่น้ำนานาชาติที่มีความอุดมสมบูรณ์เป็นอันดับสามของโลก มีพันธุ์ปลา ๑,๓๓๕ ชนิด แต่ตอนนี้เปลี่ยนแปลงอย่างมาก เนื่องจากการสร้างเขื่อนในจีน ตามแผนที่วางไว้ทั้งหมด ๑๕ แห่ง สร้างเสร็จไปแล้ว ๒ แห่ง นอกจากนี้ กำลังระเบิดทำลายเกาะแก่งกลางลำน้ำจาก ยูนนานลงมาถึงเมืองหลวงพระบาง อีกกว่า ๒๐ แก่ง ยังเหลืออีก ๒๐๐ แก่งตามแผนที่ต้องทำลายให้หมด โดยยังไม่ได้เริ่มทำในไทย เกาะแก่งกลางลำน้ำโขงเป็นส่วนหนึ่งของระบบนิเวศ ช่วยชะลอการไหลของน้ำ ลดความเชี่ยวกรากในหน้าฝน ขณะเดียวกันก็ช่วยกักเก็บ

น้ำในหน้าแล้งให้มีความชุ่มชื้น เกาะแก่งนอกจากจะเป็นที่อยู่อาศัยของปลาแล้ว ยังเป็นแหล่งเติบโตของพืชพันธุ์ต่าง ๆ

ผลของการทำลายระบบนิเวศ ทำให้ลำน้ำโขงเกิดน้ำขึ้นน้ำลงที่ผิดปกติไปจากเดิม พันธุ์ปลาและพันธุ์พืชในลุ่มน้ำจึงลดจำนวนลงอย่างมาก ตัวอย่างชัดเจนคือการจับปลาบึก ซึ่งมักจะเป็นข่าวใหญ่ตามเทศกาลเสมอแต่เวลานี้ไม่มีอีกแล้วเพราะปลาบึกเป็นปลาขนาดใหญ่ ๓๐๐ กว่ากิโล กินพืชเป็นอาหาร ซึ่งพืชน้ำเหล่านี้จะค่อย ๆ เจริญเติบโตในช่วงที่น้ำนิ่งในแต่ละปี น้ำในแม่น้ำโขงจะขึ้นและลดเพียงปีละครั้งเท่านั้น แต่จากการเปิดปิดเขื่อนเวลานี้ ส่งผลให้ในอีก

๓ ชั่วโมงต่อไป หรือวันนี้ น้ำขึ้นพุงนี้ น้ำลง เอาแน่เอาอนอะไรไม่ได้ น้ำโขงจึงไม่ต่างอะไรกับทะเลที่มีน้ำขึ้นน้ำลงทุกวัน พืชน้ำจึงเจริญเติบโตไม่ทัน ส่วนชาวบ้านก็หาปลายากลำบาก จะทำเกษตรริมฝั่งโขงก็ทำไม่ได้ เพราะภูมิปัญญาที่มีมาแต่ดั้งเดิมรับไม่ทันกันสภาพเช่นนี้

อ.เจิมศักดิ์ ชักถามว่า รัฐบาลไทยกับรัฐบาลจีนร่วมลงนามปรับปรุงร่องน้ำเพื่อให้การเดินทางเรือระหว่างไทย-จีน เป็นไปได้โดยสะดวกชาวบ้านมีโอกาสรับรู้เรื่องนี้มากก่อนหรือไม่ สมเกียรติตอบว่า แผนงานนี้มีมานานแล้ว แต่ชาวบ้านเพิ่งจะมารู้เอาจริงก็เมื่อปี ๒๕๔๕ เพราะทางการมีหนังสือมาบอกชาวบ้านให้ระวังตัวตอนเวลาไปหาปลาในช่วงลึบวัน เพราะเขาจะระเบิดแก่ง ไม่มีการถามชาวบ้านก่อนเลยว่าคุณคิดเห็นอย่างไร

ส.ว.กรุงเทพฯ ย้ำว่า โครงการนี้เป็นโครงการขนาดใหญ่มาก แต่ชาวบ้านเพิ่งมารู้เรื่องหลังจากได้เริ่มงานไปแล้วทำให้วิถีชีวิตของเขาต้องเปลี่ยนแปลงมาผูกติดกับน้ำขึ้นน้ำลงเป็นรายวันเมื่อน้ำขึ้นลงเร็วก็เขาะตลิ่งพังทลายแล้วขณะนี้ชาวบ้านอยู่สุขกันหรือไม่ ทางตัวแทนกลุ่มรักษาน้ำโขง ยอมรับว่า ก็มีสุขบนทุกข์ เพราะอย่างแรกที่ต้องเผชิญคือจำนวนปลาลดลง

“ผมเคยคุยกับชาวบ้านเมื่อปี ๒๕๔๖ เขาเล่าว่าตั้งแต่เกิดมาเพิ่งเคยเจอ ที่ทั้งวันหาปลาไม่ได้สักตัว แต่ทางการก็อ้างให้พอมีความสุขว่า ในอนาคตจะมีการเดินเรือในแม่น้ำ จะทำให้ฐานะความเป็นอยู่ของชาวบ้านดีขึ้น เป็นความหวังในวันข้างหน้าที่จับต้องไม่ได้เลย” นายสมเกียรติกล่าวและยังบอกว่า “ชาวบ้านเขาก็คุยกันเรื่องนี้ เห็นว่าถ้าใช้เรือเล็กสักหน่อยก็ไม่ถึงกับต้องทำลายเกาะแก่ง มนุษย์ก็สามารถอยู่ร่วมกับธรรมชาติได้”

อดีตประธานกรรมการมีส่วนร่วมของประชาชน กล่าวว่า ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่อ้างกันว่ามหาศาลนั้น จะตกอยู่กับนายทุน ที่สามารถขนเหล็ก ขนปูน อาจแถมด้วยลำไยบ้าง เข้าไปขายในจีน แล้วก็เอาเรือบรรทุกของจากจีนกลับลงมา ส่วนชาวบ้านจะได้อะไรบ้างจะใช้วิธีคิดคำนวณเพียงแค่ว่าได้เท่าไรแล้วเสียเท่าไร นำมาหักลบกันจนได้ผลลัพธ์เป็นตัวเลขไม่ได้ เพราะส่วนเกินทางเศรษฐกิจที่ว่านั้น ตกอยู่ในมือของคนเพียงไม่กี่คน

สำหรับในพื้นที่ที่มีความตึงเครียดอย่างมาก คงหนีไม่พ้น อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่ ขนาดพระนักอนุรักษ์ยังถูกลอบสังหาร สุทัศน์ ลือชัย ผู้แทนจากป่าเวียงดั่ง

ผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่อ้างกันว่ามหาศาลนั้น จะตกอยู่กับนายทุนที่สามารถขนเหล็ก ขนปูน อาจแถมด้วยลำไยบ้าง เข้าไปขายในจีน แล้วก็เอาเรือบรรทุกของจากจีนกลับลงมา ส่วนชาวบ้านจะได้อะไรบ้างจะใช้วิธีคิดคำนวณเพียงแค่ว่าได้เท่าไรแล้วเสียเท่าไร นำมาหักลบกันจนได้ผลลัพธ์เป็นตัวเลขไม่ได้ เพราะส่วนเกินทางเศรษฐกิจที่ว่านั้น ตกอยู่ในมือของคนเพียงไม่กี่คน

...เมืองฟางได้รับผลกระทบจากการปลูกพืชเชิงเดี่ยวนั่นคือการทำไร่ส้มซึ่งเป็นพืชเศรษฐกิจรสหวานกินอร่อยมาก ทำรายได้ให้เมืองฟางอย่างมาก แต่ในทางกลับกัน เมื่อทำมาต่อเนื่องกันมายาวนานหลายปี ได้เกิดผลกระทบตามหลังมากมาย ทั้งปัญหาน้ำ ป่า อากาศ และวิถีชีวิตของชาวบ้านที่ต้องเปลี่ยนแปลงไป เวลาคนงานในไร่พ่นยาฆ่าแมลง เขาพ่นกันเป็นคันรถจนฟุ้งกระจายเต็มไปหมด แล้วก็ใช้ปุ๋ยเคมี สารพวกนี้มันก็ไหลลงในบ่อน้ำ ทำให้น้ำในบ่อเน่าเหม็นไปหมดจนชาวบ้านกินไม่ได้ ต้องไปซื้อน้ำคนอื่นมากินกันแล้วเคยมีเจ้าหน้าที่บ้านเมืองเขาเก็บดินเก็บน้ำไปพิสูจน์ แต่ก็หายเงียบไม่เคยเห็นบอกเลยว่าได้ผลอย่างไรบ้าง

“ปลาในน้ำยังอยู่ไม่ได้หายไปหมดแล้ว เหลือแต่คนที่ต้องอดทนอยู่กันต่อไป”

เวลานี้ป่าถูกตัดจนหมดเพื่อปลูกส้มเพียงอย่างเดียว แล้วคนที่ตัดก็ไม่ไช้ขายทุน เพราะที่ดินแถบนี้เป็นของชาวบ้านมาก่อน มีกันแค่คนละห้าไร่สิบไร่ก็ทางเอามาปลูกส้มหมด แต่อย่างว่าชาวบ้านทุนน้อยสู้ขายไร่ใหญ่ไม่ไหว ตอนหลังพวกนายทุนก็มาจวนซื้อไปสบายๆ คนแถวนั้นพอตื่นเข้ามาเจอสวนส้มขึ้นพริบทีเดียวเลย ชาวบ้านก็ดีใจว่าจะได้งานทำใกล้บ้าน ไม่ต้องไปหาที่อื่น ที่แรกเขาก็ทำท่าว่าจะจ้างพวกเรา แต่ต่อมาส่วนใหญ่ก็จ้างพม่าจ้างไทยใหญ่หมด เพราะพวกนี้ค่าแรงแค่ ๖๐ บาทต่อวันเท่านั้น แล้วตอนนั้นขึ้นป้ายบอกเลยว่า “บุคคลภายนอกห้ามเข้า”

“นายทุนก็คนมาจากกรุงเทพฯ นั่นละ ไม่รู้ว่ามันมีการเมืองร่วมด้วยหรือเปล่า ได้ยินแต่เขาพูดกันแค่ว่า มีเฮียนั้น เสียนี้ร่วมด้วย” นานสุทัศน์ออกปาก

อ.เจมศักดิ์ ชี้ว่า กรณีนี้ก็เช่นกันที่ชาวบ้านไม่มีส่วนร่วมในการกำหนดใช้ทรัพยากรของท้องถิ่น ฟังจากปากหนานสุทัศน์ก็รู้ว่าชาวบ้านถูกยึดเยียดให้รับโดยไม่รู้มาก่อนเลยว่าการทำสวนส้มจะต้องพ่นยาฆ่าแมลงมากมายถึงขนาดนั้น

ขณะที่ชุมชนที่เพิ่งผ่านพ้นภัยพิบัติธรรมชาติอย่างแสนสาหัส ก็มีบทเรียนของการมีส่วนร่วมมากบอกเล่าเช่นกัน ไมตรี ผู้นำชุมชนบ้านน้ำเค็ม เล่าว่า ก่อนเกิดเหตุคลื่นสึนามิ ชุมชนแห่งนี้เป็นชุมชนขนาดใหญ่พอควร มีกว่า ๑,๑๐๐ ครัวเรือน แต่ถูกคลื่นพัดบ้านเรือนหายไปถึงพันกว่าหลัง คนหายไปเป็นพันคน เวลานี้เหลืออยู่ราว ๓,๐๐๐ คน จากแต่เดิมที่พวกเขาไม่เคยร่วมมือกันทำงานเพราะเป็นหมู่บ้านที่มีคนมาจากทั่วทุกจังหวัดคนจากจังหวัดไหนก็ตั้งกลุ่มอยู่ด้วยกัน แต่หลังเกิดเหตุจำเป็นต้องกลับมาคิดกันว่า พวกเราต้องรวมตัวเพื่อพึ่งพาตัวเอง อย่าหวังรอความช่วยเหลือจากใคร ทาง พอช. (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน) ก็มีสอนช่วยกระตุ้นให้พวกเขารวมตัวกันมากยิ่งขึ้น

ผู้นำชุมชนบ้านน้ำเค็ม กล่าวอีกว่า พวกเขาพยายามดูแลตัวเอง แบ่งกลุ่มกันทำงานไม่ว่าจะเป็นงานครัว งานรักษาความปลอดภัย หรืองานอาชีพต่างๆ ทั้งในช่วงเวลานั้นคนทั้งสามพันคน ตกอยู่ในสภาพย่ำแย่ ต้องนอนเต็นท์ ตนก็ไม่มีบ้าน พ่อก็หายไปต้องคอยตามหาศพ ในช่วง ๑๕ วันแรก เป็นช่วงซึ่งทุกคนทำได้ลำบากมาก แม้ว่าชุมชนจะพยายาม

หาข้อกำหนดให้คนทั้งสามพันอยู่ร่วมกันให้ได้ เช่น ขอย่ากินเหล้าในที่พักชั่วคราว แต่ชาวบ้านคนหนึ่งเขากลับบอกว่า เคยอยู่บ้านที่มีคนอยู่กันถึง ๑๒ คน พอตอนนี้เหลือเขาตัวคนเดียว จะให้เขานอนหลับได้อย่างไร ตนก็ไม่รู้จะทำอย่างไร ได้แต่บอกว่าสุดแท้แต่วิธีของแต่ละคน

“มีเงินบริจาคมาดีแน่ แต่จะทำอย่างไรไม่ให้ละลายหายหมดไป ทางชุมชนจึงได้ตั้งเป็นกองทุนขึ้นมาซึ่งไม่ใช่ว่าแหล่งทุนทุกแห่งจะเห็นด้วยเพราะบางทีเขาอยากแจกให้กับถึงมือชาวบ้านมากกว่า แต่เราคิดกันแล้วว่าขอคืนเบ็ดดีกว่าขอปลา”

...พวกเขาจึงไม่ต้องการอยู่บ้านแบบกรงไก่ และด้วยการรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหา ทำให้มีการเติบโตทางความคิดที่จะต่อสู้กับปัญหา จึงอยากจะให้กำลังใจอีกสองคน ซึ่งบุคลิกของพวกเขา ก็กำลังลุกขึ้นสู้เช่นกัน...

เมื่อเข้าเดือนที่สาม หลายกลุ่มงานเริ่มมีรายได้ แต่พอมีเงินก็ต้องมีปัญหาตามมา จึงได้ตั้งกลุ่มออมทรัพย์บ้านน้ำเค็มขึ้น จน ๔ เม.ย. ที่ผ่านมา ได้เปลี่ยนเป็น “ธนาคารชุมชนบ้านน้ำเค็ม” ในส่วนกลุ่มอาชีพย่อยๆ ก็ยังคงมีกลุ่มออมทรัพย์ของตัวเองเช่นกัน เงินกองทุนส่วนนี้ต่อไปทางชุมชนจะนำไปจัดสรรสวัสดิการให้กับสมาชิก ตั้งใจจะทำให้ครอบครัวไม่ว่าเกิด-แก่-เจ็บ-ตาย โครงการที่กำลังทำอยู่คือสร้างบ้านสำหรับคนตกสำรวจ เพราะเขาเหล่านี้เข้าบ้านคนอื่นอยู่ จึงไม่มีชื่อในทะเบียนบ้าน ขณะนี้กำลังเตรียมพร้อมจะย้ายเขามาอยู่ร่วมกันแล้ว

เมื่อ อ.เจิมศักดิ์ ถ้ามถึงบ้านที่รัฐสร้างให้ฟรี ไมตรีบรรยายว่า เจ้าหน้าที่วาดรูปมาให้ดูเลย แล้วให้ชาวบ้านตัดสินใจว่าจะเอาหรือไม่เอา ขนาดบ้านสี่คูณหกเมตร มีห้องน้ำอยู่ตรงนี้ มีประตูหน้าต่างอยู่ตรงนี้ ตายตัวเหมือนกันหมดทุกหลัง แต่มีชาวบ้านส่วนหนึ่งเขาคิดกันว่า ในเมื่อมันเป็นบ้านของพวกเขาเอง ทำไมต้องสร้างตามแบบของคนอื่น จึงมีหลายสิบครอบครัวที่ไม่ยอมสิ่งทีรัฐจัดให้

“คนอื่นสร้างให้แล้วเราหิ้วกระเป๋าเข้ามาอยู่ ไม่ภูมิใจเท่ากับเราสร้างของเราเอง ภาครัฐตอนแรกเขาก็ช่วยเหลือเราดี แต่ตอนนี้ไม่มาแล้ว สงสัยจะทิ้งพวกกันไปหมดแล้ว” ไมตรีกล่าวยิ้มๆ

ส.ว.กรุงเทพฯ กล่าวว่า ฟังทางบ้านน้ำเค็มแล้วก็มีความหวัง เพราะเขาได้พลิกวิกฤติให้เป็นโอกาส จากเดิมที่ต่างคนต่างอยู่ไม่เคยรวมกัน กลับมาต้องรวมกันทั้งสามพันคน เริ่มคิดถึงปัญหาที่จะต้องเผชิญแล้วก็เริ่มต้นทะเลาะกันซึ่งไม่ได้เป็นเรื่องที่เสียหายแต่อย่างใด นอกจากนี้ ยังได้แรงกระตุ้นจาก พอช. ซึ่งไม่ได้เป็นหน่วยงานของรัฐ จึงมีวิธีคิดที่แตกต่างจากราชการ “พวกเขาจึงไม่ต้องการอยู่บ้านแบบกรงไก่ และด้วยการรวมตัวกันเพื่อแก้ปัญหา ทำให้มีการเติบโตทางความคิดที่จะต่อสู้กับปัญหา จึงอยากจะให้กำลังใจอีกสองคน ซึ่งชุมชนของพวกเขาที่กำลังลุกขึ้นสู้เช่นกัน ที่เชียงใหม่อาจจะหนักหนาสักหน่อยเพราะถึงกับฆ่าพระ แต่สถานการณ์อาจจะไม่หนักหนาสาหัสเท่าบ้านน้ำเค็ม”

อ.เจิมศักดิ์ สรุปว่า การมีส่วนร่วมต่างจากการให้ความร่วมมือ ผู้มีอำนาจมักจะมาขอความร่วมมือ เช่นว่ามีแบบบ้านมาให้แล้ว ก็บอกว่าเอ็งเอาเถอะ คนที่อยู่ริมโขงก็จะมาขอความร่วมมือให้เปลี่ยนอาชีพจากประมงหรือเกษตรก็ไปทำอย่างอื่นเสียเถอะ ส่วนที่สวนส้ม

...หัวใจสำคัญในการวัดว่าอะไรคือการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ต้องดูที่ว่าใครเป็นคนตัดสินใจในเรื่องนั้น คนอื่นตัดสินใจคือการขอความร่วมมือ หากชาวบ้านเป็นฝ่ายตัดสินใจ พวกเขาจะรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในเรื่องนั้น การมีส่วนร่วมคือกระบวนการประชาธิปไตย...

ก็ขอความร่วมมือให้ทนอยู่กับสารพิษอีกหน่อยเพื่อเศรษฐกิจที่ดีกว่าการมีส่วนร่วมนั้น จะต้องให้ทุกฝ่ายรับรู้ถึงปัญหาที่จะเกิดขึ้นเสียก่อน ให้โอกาสชาวบ้านได้พิจารณาว่าจะจัดการหรือให้วางแผนรับมือกับปัญหาในอนาคตได้อย่างไร เช่น ให้ชาวบ้านรู้ก่อนว่าในสวนส้มจะมีการพ่นยา พวกเขาจะได้เตรียมพร้อม

แต่หัวใจสำคัญในการวัดว่าอะไรคือการมีส่วนร่วมของประชาชนนั้น ต้องดูที่ว่าใครเป็นคนตัดสินใจในเรื่องนั้น คนอื่นตัดสินใจคือการขอความร่วมมือ หากชาวบ้านเป็นฝ่ายตัดสินใจ พวกเขาจะรู้สึกถึงความเป็นเจ้าของในเรื่องนั้น การมีส่วนร่วมคือกระบวนการประชาธิปไตยดัชนีชี้วัดว่าที่ไหนมีระดับประชาธิปไตยสูงหรือต่ำ จะวัดกันตรงการมีส่วนร่วมของประชาชนประชาธิปไตยไม่ใช่แค่หย่อนบัตรเลือกตั้งแล้วก็จบ

“ขอให้ชาวบ้านรู้ถึงปัญหาที่แท้จริงของเขาก่อน แล้วชาวบ้านจะร่วมกันแก้ปัญหา ร่วมกันตัดสินใจ ประชาธิปไตยที่ออกมาจะทำให้ผู้คนอยู่เย็นเป็นสุข” อ.เจมส์ค็อกกล่าว ❀

เสวนา “บริหารธุรกิจอย่างไร ให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข”

เวทีเสวนา : บริหารธุรกิจอย่างไรให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข

วิทยากร :

นายวิสิฐ รัชพันธุ์	ผู้บริหารชุมพรคานา รีสอร์ท จังหวัดชุมพร
นางกษมน กิติอำพน	ผู้บริหารโรงงานกลุ่มสมบุญกรุ๊ป จังหวัดสมุทรปราการ
นายสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์	กรรมการโครงการ “ชุมชนเป็นสุข” สสส.
นายวราภรณ์ สามโกเศศ	นักเศรษฐศาสตร์ อธิการบดี มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต

ผู้ดำเนินรายการ :

ดร.เจิมศักดิ์ ปิ่นทอง	สมาชิกวุฒิสภา
-----------------------	---------------

หากความสำเร็จของนักธุรกิจวัดจากตัวเลขผลประกอบการอันบ่งชี้ถึงผลกำไรสูงสุด แต่คงมิใช่ผลลัพธ์ที่สมบูรณ์เพื่อประเมินต่อไปว่าเขาหรือองค์กรธุรกิจนั้นใช้ชีวิตอย่างไร “อยู่เย็นเป็นสุข” เป็นสุขหรือไม่ แม้มีเงินทองมหาศาลแต่กลับนั่งบนกองทุกข์ ข้ำร้ายผู้คนแวดล้อม ยังชิงชังรังเกียจ ย่อมหนีสภาพ “อยู่ร้อนนอนทุกข์” ไปไม่พ้น

แต่ยังมีนักธุรกิจบางกลุ่มที่ข้ามพ้นสภาวะดังกล่าวพวกเขากำลังบอกเล่าประสบการณ์ในวงเสวนา “บริหารธุรกิจอย่างไรให้สังคมอยู่เย็นเป็นสุข” ระหว่างการสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ ๒๕๔๘ ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

คุณวิสิฐ รัชพันธุ์ ผู้บริหารชุมพรคานา รีสอร์ท จังหวัดชุมพร เริ่มต้นว่า ได้บริหารธุรกิจโรงแรมเป็นรุ่นที่สองต่อจากพ่อแม่ ซึ่งได้ตัดสินใจขยายกิจการด้วยเงินกู้จากสถาบันการเงิน ถือเป็นช่วงเวลาที่เขาต้องบอกว่า “เขามัน” อย่างมาก เพราะธุรกิจโรงแรมนั้นขายกันตรรกะนิยม จะค่อย ๆ ทายอดทำทยอยสร้างเปิดทีละเฟสไม่ได้ ยิ่งเป็นโรงแรมระดับห้าดาวจะลดเหลือระบบสามดาวได้อย่างไร ตนเรียนหลักการทำธุรกิจมาว่า ให้ซื้อทุกอย่างด้วยเงิน แม้แต่จัดสวนก็ต้องจ้างสถาปนิก

แต่พอขึ้นปี ๒๕๔๐ กลับเกิดวิกฤติเศรษฐกิจไปทั่วโลก สถาบันการเงินซึ่งเป็นที่พักกลับโบกมือลาไปก่อน สุดท้ายก็ยังเปิดให้บริการไม่ได้ หนี้สินจึงท่วม ดอกเบี้ยตอนนั้นสูงถึงร้อยละ ๒๓ หากคิดทั้งต้นทั้งดอกจะมากมายขนาดไหน สุดท้ายก็ปลงว่าทำอย่างไรก็จ่ายหนี้ไม่ได้ เพราะทุกทฤษฎีการบริหารนำมาใช้ไม่ได้เลย ได้แต่คิดในใจว่า “คุณก็คุณวะ”

นักธุรกิจท่านนี้เล่าถึงจุดเปลี่ยนสำคัญว่า ช่วงนั้นทางครอบครัวได้มีโอกาสเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ เมื่อทรงทราบว่าครอบครัวนี้มาจากชุมพร ได้มีพระราชดำรัสว่า “ชุมพรมีนาข้าวนะ ช่วยคุณด้วย” เมื่อกลับจึงคิดเริ่มเดินตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียงของพระองค์ท่าน

งานแรกที่เริ่มคืองานจัดสวนนั่นเอง จากเดิมสถาปนิกบอกให้ลงต้นไม้ต้นละ พันบาท รวดเดียว ๓๐๐ ต้น ให้สมกับเป็นโรงแรมห้าดาว ทำให้เงินจมทันทีสามแสนบาท ข้าได้ผลป่าลุ่มมากก็ไม่รู้จะเอาไปทำอะไรจะเอามากล้นเป็นน้ำมันก็ไม่เป็น ปฏิบัติการแนวทางใหม่เริ่มจากการสอบถามพนักงานโรงแรมประมาณ ๑๕๐ คน ซึ่งก็เป็นชาวบ้านละแวกนั้น อยู่แล้ว เพราะพ่อแม่ไว้ตั้งแต่เล็กมาให้ทำงานร่วมกับชาวบ้าน ถ้าช่วยพวกเขาได้ก็เท่ากับช่วยชาวบ้านรอบๆ

คำตอบที่ได้รับจากชาวบ้านก็คือ ซื้ออะไรกินก็ไม่หนักหนาเท่ากับซื้อข้าวกิน เพราะคนเยอะก็ต้องซื้อเยอะ ส่วนผักผลไม้ก็นั้นพวกปลูกกันได้เองอยู่แล้ว

“เราจึงเริ่มปลูกข้าวแทนป่าลุ่ม ตอนแรกเพื่อให้พนักงานกิน ซื้อเครื่องสีข้าวขนาดเล็กมาสีเอง นอกจากจะได้ข้าวแล้วยังได้ เปลือกข้าวหรือรำข้าว เอาไปทำปุ๋ยหมักหรืออาหารสัตว์ได้ ไม่ต้องซื้อจากตลาด พอได้ข้าวมากขึ้น ก็เอามาทำขนมปัง สำหรับแขกในโรงแรม เป็นขนมปังข้าวกล้อง ไม่ใส่สารกันบูด เพราะเราทำของเราเอง แขกเขาก็กินก็ดีใจบอกให้เราทำขาย ก็ลอง ทำส่งตามซูเปอร์มาร์เก็ตหลายแห่ง ต้องเร่งรีบไม่ได้หลับได้นอน ทำให้คิดได้ว่านี่ไม่ใช่แนวทาง “พอเพียง” ที่ตั้งไว้แต่แรก จึงตัดสินใจหยุด ทำแค่พอใช้หรือขายในโรงแรมเท่านั้น”

คุณวิสิฐ กล่าวต่อว่า การทำนาทำให้โรงแรมประหยัดเงินได้มาก จากเดิมโรงแรมต้องลงทุนซื้อข้าวจากอีสาน กว่าจะ ลงมาถึงทางใต้ก็ตกเกวียนละหมื่นกว่าบาท นอกจากนี้เริ่มเรื่อง อื่นๆ อีก เช่น การปลูกสมุนไพรเพื่อนำมาต้มเป็นเครื่องดื่ม

จัดเลี้ยง หรือเป็นของว่างแทนคอกเทลบาร์แบบเดิม

นับตั้งแต่ปลูกข้าวได้ข้าวไปเลี้ยงคน ได้ข้าวเปลือกไปเลี้ยงไก่ จากนั้นนำมูลที่ได้มาทำ ปุ๋ยหมัก เพื่อกลับไปบำรุงดินอีกครั้ง จะเห็นได้ว่าวงจรของภายในโรงแรมเริ่มเป็นวงกลมแล้ว

ผู้บริหารชุมพรคานารีรีสอร์ท ย้ำว่า การปลูกข้าวไม่ได้ให้ผลสำเร็จโดยตรง หากแต่เป็นที่วงจรซึ่งเชื่อมโยงกันทั้งหมด เพราะฉะนั้นเมื่อพูดถึง “เศรษฐกิจพอเพียง” ขออย่าได้คิดว่าเป็นเรื่องของการเกษตรเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็นเรื่องของรัฐศาสตร์หรือการ ปกครองด้วย ในกรณีของตนเห็นได้ชัดเจนว่า เมื่อเริ่มแนวทางใหม่ทำให้พนักงานอยากจะทำ งานมากขึ้น เมื่อพวกเขาความสุขในการทำงานผลงานที่ได้จะดียิ่งขึ้น ซึ่งจะส่งต่อไปถึงลูกค้า ของโรงแรม ทำให้ยังประทับใจหวนกลับมาใช้บริการใหม่

“เริ่มต้นเมื่อปี ๒๕๔๑ ใช้เวลาทำอย่างจริงจังประมาณสองปี ก็เริ่มพบทางสว่างแล้ว แม้เวลานี้ ผมยังไม่หมดหนี้ แต่ก็เหลือเพียงครึ่งเดียวแล้ว เป็นเด็กดีมาได้สองปี คือมีกำลัง ส่งได้ทั้งต้นและดอก” คุณวิสิฐรกล่าวทิ้งท้ายอย่างมีความสุข

มาด้านธุรกิจที่เป็นอุตสาหกรรมหนักซึ่งแตกต่างจากธุรกิจบริการบ้าง คุณเกษมณ กิติอำพน ผู้บริหารโรงงานกลุ่มสมบูรณกรู๊ป จังหวัดสมุทรปราการ เล่าว่า บริษัทของตนก็ เกิดปัญหาในช่วงเวลาเดียวกับคุณวิสิฐ แต่สามารถพลิกวิกฤติให้เป็นโอกาสได้เช่นกัน

...การปลูกข้าวไม่ได้ให้ผลสำเร็จ โดยตรง หากแต่เป็นทิววงจรซึ่ง เชื่อมโยงกันทั้งหมด เพราะฉะนั้น เมื่อพูดถึง “เศรษฐกิจพอเพียง” ขออย่าได้คิดว่าเป็นเรื่องของการเกษตรเพียงอย่างเดียว แต่ยังเป็น เรื่องของรัฐศาสตร์หรือ การปกครองด้วย...

เมื่อปี ๒๕๓๙ ได้ตัดสินใจได้ย้ายโรงงานจากสี่แยกบางนามาตั้งบริเวณสนามบินสุวรรณภูมิ และในช่วงปี ๒๕๔๐ ทางบริษัทตั้งเป้าจะพัฒนาคุณภาพเพื่อให้ได้มาตรฐานอุตสาหกรรม แต่ทว่า ยอดขายขณะนั้นลดลงเหลือเพียง ร้อยละ ๓๐ เท่านั้น ทำให้ผู้บริหารต้องตัดสินใจให้มีอาสาสมัครออกจากงาน จนเหลือพนักงานเพียงแค่ ร้อยละ ๖๐ เท่านั้น ทั้งที่ปริมาณงานยังเท่าเดิม กว่าจะไปให้ถึงจุดที่ได้รับมาตรฐานอุตสาหกรรม ผู้บริหารคิดกันว่าต้องพัฒนาคุณภาพของพนักงานเสียก่อน โดยยึดหลักคิดว่าให้พนักงานเป็นศูนย์กลาง ทำอย่างไรให้พวกเขาทำงานอย่างมีความสุข แม้ว่าในช่วงวิกฤติสองปีนั้น ทางบริษัทไม่มีทางจะขึ้นเงินเดือนให้ได้เลย

ผู้บริหารสุภาพสตรีท่านนี้ ลำดับความให้ฟังว่า สิ่งแรกที่คิดคือต้องพัฒนาสภาพแวดล้อมของโรงงานให้ดีขึ้น เพราะพนักงานใช้เวลาอยู่ที่โรงงานมากกว่าที่บ้าน พอปีในช่วงปี ๒๕๔๐ เกิดฝนตกหนัก ถนนหน้าโรงงานสูงกว่าพื้นที่โรงงาน น้ำจึงไหลเข้ามาเอ่อท่วมบริเวณพื้นที่ว่างของโรงงานซึ่งเต็มไปด้วยขยะ มีคราบน้ำมันลอยเต็มไปหมด ทางโรงงานตัดสินใจสูบน้ำทิ้งนอกโรงงาน ชาวบ้านที่อยู่อาศัยข้างๆ เลยโทรศัพท์มาตำหนุษาไปหมด ทางผู้บริหารจึงคิดว่าต้องพัฒนาพื้นที่ตรงนี้ให้ใช้ประโยชน์ได้มากกว่าทิ้งขยะ

“เราจึงขอความเห็นจากพนักงานว่าจะทำอะไรกันดี พวกเขาเสนอว่าอยากทำสนามฟุตบอล ผู้บริหารก็เห็นด้วยเต็มที่แต่ภาวะเศรษฐกิจขณะนั้น จะทำสนามฟุตบอลอย่างไรให้ประหยัดที่สุด ทางโรงงานจึงเช่าแต่รถแทรกเตอร์เปล่า ให้คนขับรถของโรงงานขับกันเอง สำหรับหญ้าพื้นสนาม ทางโรงงานก็ซื้อให้ แต่ขอแรงพนักงานของเราที่มีเป็นพันคน ช่วยเหลือกันให้เสร็จภายในสองชั่วโมง ทำให้พนักงานทุกคนรู้สึกเป็นเจ้าของสนามฟุตบอลแห่งนี้”

คุณเกษม กล่าวก่อนว่า แต่โรงงานยังมีที่ว่างอีก ๑๒๐ ไร่ ผู้บริหารได้แบ่งมาประมาณ ๕๐ ไร่ สำหรับทำโครงการเศรษฐกิจทฤษฎีใหม่ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของพนักงาน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นชาวนาข้าวไร่รอบๆ โรงงานนั่นเอง โดยมีการแบ่งเนื้อที่ทำสวนปลูกผัก ขุดบ่อเลี้ยงปลา และสร้างศาลาพักผ่อน โดยจะสอบถามพนักงานตลอดเวลาว่า เขาต้องการทำอย่างไร อยากปลูกผักอะไรบ้าง แล้วทางโรงงานจะเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบให้ จนเปิดเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อสิ่งแวดล้อม” อยู่ในโรงงานนั่นเอง โดยได้รับเงินอุดหนุนจากกองทุนเพื่อสังคม (SIF)

โครงการนี้ประสบความสำเร็จจนเป็นกระแสออกไปนอก

โรงงาน ทางจังหวัดเองถึงกับมาขอดูงาน แต่บริษัทบอกไปว่า ทางโรงงานยินดีไม่ขัดข้องแต่นโยบายเหล่านี้ทางภาครัฐไม่ได้ลงมือปฏิบัติโดยตรงจึงอยากให้เชิญทางเทศบาลเข้ามาช่วยด้วย เพราะเป็นหน่วยงานท้องถิ่นใกล้ชิดชุมชนมากที่สุด และโครงการยังมุ่งขยายผลไปที่เด็กนักเรียนตามโรงเรียนต่างๆ ให้ได้มาเรียนรู้สิ่งแวดล้อมในสวนชีวภาพของเรา และให้พวกเขาไปทำต่อยอดที่โรงเรียนของเขาเอง เพราะเป็นที่ทราบกันดีว่าสมุทรปราการเป็นจังหวัดหนึ่งที่มีปัญหาเรื่องสิ่งแวดล้อมอย่างหนัก

โครงการเศรษฐกิจทฤษฎีใหม่ เพื่อช่วยเหลือครอบครัวของพนักงาน ซึ่งส่วนใหญ่ก็เป็นชาวนาข้าวไร่รอบๆ โรงงานนั่นเอง โดยมีการแบ่งเนื้อที่ทำสวนปลูกผัก ขุดบ่อเลี้ยงปลา และสร้างศาลาพักผ่อน โดยจะสอบถามพนักงานตลอดเวลาว่า เขาต้องการทำอย่างไร อยากปลูกผักอะไรบ้าง แล้วทางโรงงานจะเป็นผู้จัดหาวัตถุดิบให้ จนเปิดเป็น “ศูนย์การเรียนรู้ชุมชนเพื่อสิ่งแวดล้อม”

ผู้บริหารกลุ่มสมบูรณกรุป กล่าวอีกว่า จากภาพลักษณ์เดิมสมัยโรงงานยังอยู่บริเวณ สี่แยกบางนา ที่มีปล่องควันพ่นควันดำโขมง จนมาสู่โรงงานที่ได้รับการรับรองมาตรฐาน สิ่งแวดล้อมด้วยการใช้เทคโนโลยีสะอาด ซึ่งวิธีการขจัดควันดำนี้ก็มาจากความร่วมมือแรง ร่วมใจของพนักงานเอง ไม่ได้มากจากความคิดผู้บริหารหรือวิศวกรแต่อย่างใด

ทั้งผู้บริหารโรงงานและผู้นำชุมชนได้ร่วมกันค้นหาโอกาสของความขัดแย้ง จนพบว่าการพัฒนาที่ทำให้สูญเสียคุณภาพของระบบความสัมพันธ์ จะเกิดสภาวะทางสังคม จะอยู่ร้อนนอนทุกข์ ต้องปรับให้เกิดคุณภาพ จึงจะอยู่อย่างอยู่เย็นเป็นสุข

“โครงการเริ่มในปี ๒๕๓๙ จนถึงปี ๒๕๔๕ บริษัทเราก็ดีขึ้น ทั้งที่ครั้งแรกไม่เคยคิดมาก่อนเลยว่า จะทำให้บริษัทดีขึ้นได้อย่างไร แค่หวังให้คนงานทำงานกับเราเท่านั้น แต่ภายหลัง กลับพบบริษัทเข้าจดทะเบียนในตลาดหลักทรัพย์ได้อย่างที่ไม่เคยคาดคิดมาก่อน ดังนั้น การทำธุรกิจต้องมีจริยธรรมเช่นกัน เมื่อสังคมหรือชุมชนที่อยู่รอบข้างเราเป็นสุข ธุรกิจของเราก็จะอยู่อย่างยั่งยืนตามไปด้วย” คุณกษมนกล่าว

ขณะที่ **ครูสุรินทร์ กิจนิตย์ชีว์** กรรมการโครงการ “ชุมชนเป็นสุข” และผู้นำชุมชนคลองขนมจิน อำเภอสวน จังหวัดอุดรธานี ซึ่งเคยประสบปัญหาโรงงานอุตสาหกรรมอยู่ข้างชุมชนเช่นกัน กล่าวว่า ในช่วงปี ๒๕๒๙-๓๐ โรงงานหลายแห่งได้ไปตั้งใกล้ชุมชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรงงานผลิตรองเท้ากีฬา “แพน” มาตั้งประชิดติดชุมชนพร้อมกับประกาศรับสมัครคนงานรวดเดียว

๓ หมื่นคน ขณะที่คนในชุมชนคลองขนมจินมีแค่ ๒,๓๐๐ คนเท่านั้น และเกิดมลภาวะและอาชญากรรมต่าง ๆ ตามมามากมาย จากชุมชนที่อยู่เย็นเป็นสุข กลับต้องมาอยู่ร้อนนอนทุกข์ เพราะโรงงานคุกคามเข้ามาใกล้

การเผชิญหน้าระหว่างสองวัฒนธรรมจึงเกิดขึ้น “จากเดิมคนที่นี่ใส่แต่เสื้อคอกระเช้า คนมาใหม่ใส่สายเดี่ยว เคยกินแกงถ้วย กลับมากินแกงถุง เคยกินขนมครก ก็มากินขนมเค้ก แต่ก่อนทำงานในโรงงาน ตอนนี่กลับไปทำในโรงงาน ชีวิตจิตใจของชุมชนที่อยู่กันด้วยน้ำใจ กลับกลายเป็นน้ำเงิน สถานการณ์อย่างนี้หนีไม่พ้นที่จะต้องตีกัน เหตุมาจากโรงงานรับคนในชุมชนเข้าทำงาน แต่ว่าคนของเราอยู่กับวัฒนธรรมเกษตร เรื่อยเฉื่อยตารมสบาย กว่า จะเจอกันก็น้อง ๆ เพล แต่โรงงานเขาเดินเครื่องทำงานแปดโมงเช้าตรงเป๊ะ ไม่รอใคร ใ้อันของเราไปสาย ๑๐ นาที ครั้งแรกถูกเตือน ครั้งที่สองถูกลงโทษ พอครั้งที่สาม หัวหน้างานเขาให้ออกทันที พวกนี้ก็เจ็บแค้น คอยจ้องเวลาที่หัวหน้างานคนนั้นออกมา นอกกำแพงโรงงาน ก็ดักตีจนดินไปเลย” ครูสุรินทร์เล่าอย่างออกรสชาติ

สถานการณ์คลี่คลาย เมื่อ **อ.เสน่ห์ จามริก** นักวิชาการอาวุโส ซึ่งบังเอิญรู้จักกับผู้ใหญ่ในชุมชนและรู้จักกับผู้บริหารระดับสูงของโรงงานคือ คุณณรงค์ โชควัฒนา ก็นัดสองฝ่ายให้มาปรับความคิดสมานฉันท์กัน จากที่เคยรุนแรงต่อกัน ก็กลับมาคิดกันใหม่ว่าจะอยู่ร่วมกันได้อย่างไร เพราะจะให้เลิกโรงงานไปก็คงไม่ได้และทางชุมชนเองก็ได้ประโยชน์ด้วย

จนได้ได้แนวคิดในการปรับเข้าหากันว่าชุมชนจะต้องมองว่าโรงงานเป็นส่วนหนึ่งของร่างกายชุมชน ซึ่งต้องฟังกัซันกับร่างกายนั้น ฝ่ายโรงงานเมื่อเป็นส่วนหนึ่งของร่างกาย (ชุมชน) ก็ต้องทำให้ร่างกายสะอาด หมายถึงทำให้ชุมชนคลองขนมจินมีความเป็นอยู่ที่ดี เมื่อชุมชน

ไม่มีน้ำก็หาน้ำมาให้ ทำน้ำในคลองให้สะอาด ในชุมชนมีคนว่างงาน ทางโรงงานก็ยินดีรับ แต่ต้องให้ผู้ใหญ่ในชุมชนฝึกให้พร้อมรับวัฒนธรรมอุตสาหกรรม ขณะที่หัวหน้าคนงาน ก็ต้องเข้ามาเรียนรู้ความเป็นอยู่ของคนในชุมชนด้วย ทางโรงงานยังได้เปิดให้ชาวบ้าน เข้าไปขายผักปลอดสารพิษในโรงงาน มีการตั้งศาลาธรรมให้พระในหมู่บ้านเข้าไปเทศน์ สั่งสอนคนงาน เมื่อยาเสพติดระบาดทั้งสองฝ่ายก็ร่วมมือกันแก้ไข

“ทั้งผู้บริหารโรงงานและผู้นำชุมชนได้ร่วมกันค้นหาข้อบกพร่องของความขัดแย้ง จนพบว่าการพัฒนาที่ทำให้สูญเสียคุณภาพของระบบความสัมพันธ์ จะเกิดสันตมิทางสังคม จะอยู่ ร้อนนอนทุกข์ ต้องปรับให้เกิดดุลยภาพ จึงจะอยู่อย่างอยู่เย็นเป็นสุข” ครูสุรินทร์กล่าว

และด้วยสายตาของนักวิชาการอย่าง **ดร.วรากรณ์ สามโกเศศ** นักเศรษฐศาสตร์ อธิการบดีมหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตฯ สังเคราะห์ให้ฟังว่า กรณีทั้งหมดประสบผลสำเร็จได้ เพราะเริ่มต้นจากการเปลี่ยนวิธีคิดเสียใหม่ ในภาวะวิกฤติจะคิดแบบเดิมต่อไปไม่ได้อีกแล้ว จากนั้นจะต้องร่วมมือกันแก้ไขใช้ปัญญาร่วมกัน เพราะปัญหาไม่สามารถแก้ไขได้ด้วยลำพัง คนเดียว แล้วต้องรู้จักชวนหาความรู้ใหม่เพื่อให้เกิดปัญญา จนเกิดเป็นสิ่งใหม่ เช่น แปลงเกษตร สนามฟุตบอล ฯลฯ และสิ่งที่เกิดขึ้นนี้จะเชื่อมต่อกันอย่างไม่น่าเชื่อ เมื่อตัดสินใจแก้ปัญหาหนึ่งอาจเชื่อมโยงไปแก้อีกปัญหาอย่างไม่รู้ตัว ความคิดจะพัฒนาต่อ ออกไปเรื่อยๆ อย่าได้คิดว่ามันหยุดอยู่แค่แปลงเกษตรหรือสนามฟุตบอลแค่นั้น

“กิจกรรมที่ทำร่วมกันเช่นทำนาหรือสร้างฟุตบอลทำให้คนรู้สึกเป็นอันหนึ่งอันเดียว เป็นส่วนหนึ่งของชุมชนที่เขาอยู่ การทำอะไรร่วมกันจะทำให้เปิดมุมมองได้กว้างขึ้น บางอย่าง จะนำไปสู่อีกอย่าง ที่ชุมพรคาน่าจากแค่คิดจะปลูกข้าว เพราะเดิมป่าล้มเอามากินไม่ได้ จากนั้นมันก็นำไปสู่อย่างอื่น”

ก่อนจบ อ.วรากรณ์ ทิ้งท้ายอย่างน่าฟังว่า “ความอยู่เย็นเป็นสุข” นั้น มิใช่การทำให้ คนทุกคนสุขเท่ากันทั้งหมด แต่อยู่ที่ว่าคนทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุขได้ หรือไม่ ❀

“ความอยู่เย็นเป็นสุข” นั้น มิใช่การ
ทำให้คนทุกคนสุขเท่ากันทั้งหมด แต่อยู่
ที่ว่าคนทุกคนสามารถอยู่ร่วมกันอย่างมี
ความสุขได้หรือไม่

๙ กรณีศึกษา
นวัตกรรมสร้างความอยู่เย็นเป็นสุข
ในลานสมัชชา

ปาฏิหาริย์ป่า ปาฏิหาริย์ชีวิต

กลุ่มชุมชนอนุรักษ์เวียงดง*

๖๖ แม้จะมีผู้กล่าวว่า ศาสนาเสื่อมแล้ว พระสงฆ์องค์เจ้านำกลางแควง หรือชุมชน ล่มสลายกันอยู่หนาหู ทว่า ที่ราบฝาง อันรวม ๓ อำเภอ ฝาง ไชยปราการ แม่สาย ยังมี ชุมชนชาวบ้านชุมชนหนึ่ง พวกเขาอาศัยอยู่รอบชายป่าสงวนชื่อ ป่าเวียงดง (ดงแม่หลักหมื่น) ชาวบ้าน ๖ หมู่บ้านนี้ อยู่กินไปตามประสา เมื่อความเจริญเข้ามา คนเพิ่ม ความต้องการเพิ่ม ก็บุกรุกป่า ขยายที่ทำกินบ้าง แต่ก็น้อยกว่ากิจการสัมปทานป่าก่อนรัฐจะยกเลิก หรือ การลักลอบตัดไม้ของนายทุนเถื่อน

เดิม ที่ราบฝางส่วนใหญ่เพาะปลูกพืชไร่หลายชนิดสลับกัน เช่น หอมหัวใหญ่ ลิ้นจี่ ลำไย กระเทียม มันฝรั่ง พริก ฯลฯ เนื่องจากเป็นพื้นที่ต้นน้ำ ดินฟ้าอากาศดี มีความอุดม สมบูรณ์ยิ่ง แต่ปัจจุบันกำลังเปลี่ยนแปลงอย่างวิกฤติ กล่าวคือ มีการปรับเปลี่ยนเป็นพืช เศรษฐกิจชนิดเดียว คือ ส้ม

หกหมู่บ้านชายป่าข้างต้นนั้น ขยายจากหมู่บ้านเดิม คือบ้านสันทรายคองน้อย ซึ่งอยู่ฝั่งตะวันออกของแม่น้ำฝาง อันเป็นที่ตั้งของวัดคลองศิลา เจ้าอาวาสคือ พระอเนก จันทปัญญา พระผู้ได้รับรางวัลลูกโลกสีเขียวในปี ๒๕๓๓ ซึ่งเวลานี้ได้กลายเป็นศูนย์รวมพลัง สำคัญของชาวฝาง

พ.ศ.๒๕๓๖ พระอธิการอเนก ได้ไปจำศีลภาวนา บนดอยธาตุน้ำทิพย์กลางป่าเวียงดง และได้สังเกตเห็นสภาพป่าที่เสื่อมโทรมลงอย่างน่าเป็นห่วงท่านจึงได้ปรึกษาหารือกับญาติโยม ผู้เฒ่าผู้แก่ จากนั้นก็ได้ชักชวนให้ชาวบ้านชายป่าร่วมกันอนุรักษ์ฟื้นฟูสภาพป่า โดยงดการ ตัดไม้ทำลายป่า และประกอบพิธีกรรมสำคัญ คือการบวช-สืบชะตา ต่ออายุให้กับป่า

ป่าเวียงดง หนึ่งในป่าสงวนสามแห่งของฝางนั้น มีพื้นที่ ๘,๕๑๒ ไร่ พระอธิการ อเนกและชาวบ้านได้ร่วมไม้ร่วมมือกันทำพิธีบวช-สืบชะตา จนครบทั้งผืนเมื่อปี พ.ศ.๒๕๓๓ โดยทุนรอนจากการลงขันด้วยแรงใจแรงกายของชาวบ้าน ปรากฏจากความช่วยเหลือจาก หน่วยงานใด การบวชป่า ทำให้ลดการตัดไม้ ชาวบ้านที่ร่วมใจคอยเป็นหูเป็นตา สอดส่อง ชาวบ้านที่เลี้ยงวัวในป่าคอยเป็นยาม ส่วนพระอธิการอเนกเอง ก็ได้ไปตรวจตราดูแลป่า อยู่เสมอ

*สังเคราะห์ โดย ระวีวาร ชัยมูล

การอนุรักษ์ป่าทำให้น้ำท่าอุดมสมบูรณ์ เเพาะปลูกได้พลดีตามมา มีการรื้อฟื้นพิธีกรรม การเลี้ยงพยุบ พิพ่ายขึ้น พืชป่าผู้แก่ได้รับการเชิดชูคุณค่าผ่านพิธีกรรมการจัดทำเครื่องไทยทานแบบล้านนา รวมทั้งการอนุรักษ์ป่าสมบูรณ์ไพรทำให้เกิดการฟื้นฟูสายพันธุ์พืชขึ้น คนเผ่าคนแก่ที่มีความรู้ได้กลายเป็นครูสอนลูกหลาน เกิดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ การเดินป่า ศึกษาจาก “ห้องเรียนธรรมชาติ” โดยบุคลากรในชุมชนเอง แม่บ้านพ่อบ้าน เข้ามาร่วมกิจกรรม เกิดความสามัคคีอย่างสำคัญ

กระบวนการนี้เองก่อให้เกิดการรื้อฟื้นคุณค่า ความสามัคคีขึ้นในชุมชน การอนุรักษ์ป่าทำให้น้ำท่าอุดมสมบูรณ์ เเพาะปลูกได้ผลดีตามมา มีการรื้อฟื้น พิธีกรรมการเลี้ยงผีขุน ผีฝายขึ้น ผู้เฒ่าผู้แก่ได้รับการเชิดชูคุณค่าผ่านพิธีกรรมการจัดทำเครื่องไทยทานแบบล้านนา รวมทั้งการอนุรักษ์ป่าสมบูรณ์ไพร ทำให้เกิดการฟื้นฟูสายพันธุ์พืชขึ้น คนเผ่าคนแก่ที่มีความรู้ได้กลายเป็นครูสอนลูกหลาน เกิดค่ายเยาวชนอนุรักษ์ธรรมชาติ การเดินป่า ศึกษาจาก “ห้องเรียนธรรมชาติ” โดยบุคลากรในชุมชนเอง แม่บ้านพ่อบ้าน เข้ามาร่วมกิจกรรม เกิดความสามัคคีอย่างสำคัญ

ระหว่างการก่อร่างของกลุ่มอย่างช้าๆ เป็นธรรมชาตินั้น สัมพันธ์พิเศษ สายน้ำผึ้ง ก็ถูกพัฒนาขึ้น

และจำหน่ายออกไปจนเป็นที่นิยมนับตั้งแต่ปี ๒๕๓๑ จนถึงปัจจุบันมีผู้เข้ามาลงทุนเพาะปลูก สัมบนที่ราบผาง รวมทั้งเกษตรกรชาวผางเอง เป็นพื้นที่เกือบสามแสนไร่ สำหรับที่ราบขนาด ๓ อำเภอ ซึ่งเป็นลักษณะแอ่งกระทะ มีขุนเขาล้อมรอบนั้น แทบจะกล่าวได้ว่าสวนส้ม ห้อมล้อมจากท้ายหมู่บ้านจนจรดท้องฟ้าเลยทีเดียว

การทำสวนส้มขนาดใหญ่ก่อให้เกิดการบุกรุกป่าสงวนทุกผืนในผางเพื่อเพาะปลูกส้ม และการปลูกส้ม พืชซึ่งต้องการน้ำตลอดปี ทำให้เกิดการเสาะแสวงหาแหล่งน้ำธรรมชาติ และดูดดึงไปใช้ สวนส้มนั้นอยู่ชายป่า และบนเขาบริเวณต้นน้ำ บ้างก็เลยมาประชิดหมู่บ้าน ทว่าไร่เนา เรือกสวนของชาวบ้านนั้นอยู่ถัดจากบ้านเรือน เมื่อน้ำถูกดึงไปไม่ไหลลงมาเหมือนเดิม ชาวนาหลายพื้นที่ก็ไม่สามารถเพาะปลูก บรรดาสารเคมี ยาฆ่าแมลง ยาฆ่าแมลงชนิดต่างๆ ที่ฉีดพ่นต้นส้มทุกสวน ทุก ๕-๗ วัน ตลอดทั้งปีนั้นก็ฟุ้งมาในอากาศ ทำให้เกิดพิษต่อร่างกาย น้ำที่มาจากสารเคมีในสวน อู่ปรกรณ์เครื่องมือจากสวนส้ม ไหลลงสู่ลำธาร ไร่เนา สายน้ำได้ผิวดิน ทำให้เป็นพิษไปทั่ว ทั้งต่อพืช สัตว์น้ำ และผู้คน

ประชาชนผู้ยากไร้จึงเข้ามาพบพระเอนกเพื่อปรึกษาหารือ เกิดการรวมตัวกันโดยการให้คำปรึกษาแนะนำจากสถาบันเกษตรกรมัยยั้ง และมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่าและพรรณพืชแห่งประเทศไทย (ภาคเหนือตอนบน) ในนาม เครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำผางร่วมต่อสู้เรียกร้องให้มีการแก้ปัญหาจากระดับนโยบาย

สถานการณ์ที่บีบคั้นชาวบ้าน ทั้งการทำมาหาเลี้ยงชีพ ร่างกายและจิตใจ จึงก่อให้เกิดการรวมตัวหาวิธีการแก้ไข โดยกลุ่มเวียงตั้งได้เข้าไปร่วมมือประสาน ขับเคลื่อน พระอธิการเอนกเองก็ได้ดำรงตำแหน่งประธานเครือข่ายด้วย เรื่องราวจากการรักษาไม้ป่า จึงขยายมาสู่การต่อสู้เพื่อพิทักษ์ป่า น้ำ และผืนดิน ในที่สุดก็เคลื่อนสู่องค์กรรวมคือ เรื่องของชีวิตในทุกมิติ

กิจกรรมของเวียงตั้งเอง ในภายหลังก็มีการแสวงหาทุนสนับสนุน เกิดโครงการใหม่ๆ เช่น โครงการรถถีบพญา ขบวนรถจักรยาน เด็ก-ผู้ใหญ่ ชมสถานที่ทางประวัติศาสตร์

อุทยานแห่งชาติปงน้ำร้อน เรียนรู้จักชุมชนถิ่นฐาน ทั้งในแง่ประวัติศาสตร์ และธรณีวิทยา ซึ่งจะบรรยายการเรียนรู้จนครอบคลุมทั่วทั้ง ๓ อำเภอ นอกจากนั้นก็ยังมีกิจกรรมส่งเสริมทักษะอาชีพ ผ่านการจัดฝึกอบรม การเชิญวิทยากรมาฝึกหัด การฟื้นฟูเรื่องการนวด-สมุนไพร แบบโบราณ ศิลปวัฒนธรรมพื้นบ้าน เช่น การฟ้อนดาบ ฟ้อนเล็บ การแห่กลองหลวง กลองสะบัดไชย สอนดนตรีพื้นเมือง สอนตัวธรรม (อักษรล้านนา) สิ่งต่างๆ ซึ่งถูกกระแสนโยบายพัฒนาให้ไหลบ่าไปเช่นเดียวกับคุณค่าชีวิตที่กำลังจะสูญหาย

ปัจจุบัน กลุ่มเวียงดั่ง นอกจากจะมีกิจกรรมพัฒนาฟื้นฟูชุมชนของตนให้เข้มแข็งดังกล่าวแล้ว ก็คือร่วมมือกับเครือข่ายอนุรักษ์ลุ่มน้ำฝาง ฟื้นฟูชุมชนบนที่ราบฝาง และต่อสู้ให้รอดพ้นจากมหันตภัย ส้ม-พืชเคมีเชิงเดี่ยวที่ไม่สนใจสิ่งใดทั้งสิ้น ไม่ว่าจะป็นป่าเขา แม่น้ำ ชุมชน ระบบนิเวศน์-เขตต้นน้ำที่เปราะบาง นอกจากเงินเพียงประการเดียว ภายใต้อสิ่ง ที่เรียกว่า ความเจริญก้าวหน้าทางเศรษฐกิจ ซึ่งดูราวกับชอบธรรมอย่างยิ่ง ❀

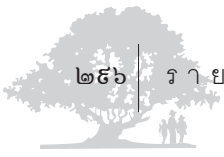
ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

พระอธิการเอนก จันทปัญญา

ที่อยู่ ที่ทำการกลุ่มชุมชนอนุรักษ์เวียงดั่ง (ดงแม่หลักหมื่น)

วัดคลองศิลา บ้านสันทรายคองน้อย ตำบลเวียง อำเภอฝาง จังหวัดเชียงใหม่

โทรศัพท์ ๐๑-๒๘๘๘๓๘๖

กลุ่มรักษ์เชียงของ สายใย สายน้ำ ปกป้องแม่น้ำโขง*

เชียงของเป็นอำเภอหนึ่งในจังหวัดเชียงราย เป็นอำเภอเล็กๆ ที่มีด้านหนึ่งติดกับแม่น้ำโขง วิถีชีวิตของชาวเชียงของผูกพันอยู่กับแม่น้ำ ทั้งแม่น้ำโขงและแม่น้ำอิงที่เป็นแม่น้ำสาขา หลายปีที่ผ่านมาได้มีการเปลี่ยนแปลงเกิดขึ้นกับแม่น้ำโขงอย่างมาก อันเนื่องมาจากการที่จีนมีโครงการก่อสร้างเขื่อนหลายโครงการปิดกั้นลำน้ำโขง ส่งผลให้ระดับน้ำในแม่น้ำโขงผันผวนไม่เป็นไปตามธรรมชาติ การขึ้นลงเป็นไปตามการเปิดประตูน้ำของเขื่อน แม่น้ำโขงแห้งผกตื้นในฤดูแล้ง ปลามีจำนวนลดลง นอกจากนี้ยังมีโครงการปรับปรุงร่องน้ำเพื่อการเดินเรือขนาดใหญ่ในแม่น้ำโขงตลอดทั้งปี โครงการนี้เป็นการร่วมมือกันระหว่างสี่ประเทศ คือ จีน พม่า ลาว และไทย จะระเบิดเกาะแก่งกลางแม่น้ำโขงที่เป็นอุปสรรคต่อการเดินเรือขนาดใหญ่ตั้งแต่ ๓๐๐ ตันขึ้นไป มีการสำรวจและศึกษาผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมเพียงแค่ ๒ เดือน ก็เริ่มโครงการ การระเบิดแก่งดำเนินเรื่อยมาจนถึงบริเวณพรมแดนระหว่างไทย-ลาว ตรงข้ามกับอำเภอเชียงของ ทางลาวได้ขอให้ระงับการระเบิดแก่งเอาไว้ก่อน เนื่องจากบริเวณนั้นยังไม่มีกั้นเขตแดนอย่างแน่ชัด ทางลาวเกรงจะทำให้เขตแดนเปลี่ยนแปลงไป

ในขณะที่เดียวกันกลุ่มรักษ์เชียงของ ที่เกิดมาตั้งแต่ปี ๒๕๓๘ โดยกลุ่มคนที่ประกอบไปด้วย นักธุรกิจ ครู ตำรวจ และแพทย์ ไปทำกิจกรรมร่วมกัน โดยมีวัตถุประสงค์ในระยะแรก ๓ ข้อคือ

๑. เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการพิทักษ์รักษา ทรัพยากรธรรมชาติในอำเภอเชียงของ
๒. เพื่อเป็นสถานที่รวมกลุ่ม พบปะแลกเปลี่ยนประสบการณ์ และความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น
๓. เพื่อนำเสนอข้อคิดเห็นในเชิงสร้างสรรค์แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อันจะใช้ประโยชน์จากทรัพยากร ธรรมชาติ ของท้องถิ่นอย่างยั่งยืน และจัดระเบียบสร้างสภาวะแวดล้อมที่ดีต่อท้องถิ่นและชุมชนในระยะยาว

* สักเคราะห์โดย มหรรณพ ไฉมเฉลา

ทางกลุ่มรักษ์เชียงของซึ่งต่อมาได้ร่วมตัวกับองค์กรชาวบ้านอีกสององค์กร ซึ่งมีพื้นที่ทำงานใกล้เคียงกันมาเป็น “เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง-ล้านนา” ได้เริ่มรณรงค์เคลื่อนไหวเพื่อต่อต้านการระเบิดแก่ง หลังจากกับทางกลุ่มรักษ์เชียงของได้ข่าวเรื่องนี้ก็พยายามแสวงหาข้อมูลและเห็นว่าการระเบิดแก่งกลางลำน้ำโขงโดยชาวบ้านที่จะได้รับผลกระทบไม่ได้รับการบอกกล่าวเลยซึ่งเป็นการละเมิดสิทธิของชาวบ้านที่จะได้รับข้อมูลข่าวสารจากโครงการของรัฐที่จะมีผลกระทบต่อประชาชน ทางกลุ่มจึงออกไปบอกข่าวเรื่องการระเบิดแก่งให้ชาวบ้านได้รู้ สอบถามความคิดเห็นของชาวบ้าน มีการสอบถามไปยังหน่วยงานต่างๆ ทั้งของรัฐและทางเอกชนที่เกี่ยวข้อง และเอาข้อมูลมาให้กับชาวบ้านรับรู้ถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้น ตลอดจนจัดเวทีชาวบ้านพูดคุยกันและเชิญผู้รู้มาให้ข้อมูล

ทางกลุ่มรักษ์เชียงของได้ทำกิจกรรมหลายอย่างที่จะช่วยการรณรงค์คัดค้านการระเบิดแก่ง อย่างเช่นยื่นหนังสือคัดค้านต่อทางรัฐสภา และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง อีกทั้งยังเชิญคนกลุ่มต่างๆ ที่สนใจให้มาดูผลกระทบในสถานที่จริง จนกระทั่งเมื่อถึงเดือนพฤษภาคม ๒๕๔๗ คณะกรรมการประสานการตกลงว่าด้วยการเดินเรือพาณิชย์ในแม่น้ำล้านช้าง-แม่น้ำโขง ได้ตัดสินใจระงับโครงการระเบิดแก่งที่อยู่บริเวณ ชายแดนไทย-ลาว เอาไว้ก่อน กลุ่มรักษ์เชียงของยังได้ดำเนินกิจกรรมอีกหลายโครงการต่อมาคือ

๑. รณรงค์เผยแพร่เรื่องนิเวศวัฒนธรรมและสถานการณ์การเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาในพื้นที่ลุ่มน้ำโขง
๒. ศึกษาวิจัยองค์ความรู้นิเวศวัฒนธรรมท้องถิ่นอย่างมีส่วนร่วมของพื้นที่ลุ่มน้ำโขง
๓. สนับสนุนสร้างเสริมองค์กรท้องถิ่นในการสร้างรูปธรรมทางเลือกในการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง
๔. จัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศวัฒนธรรมในลุ่มน้ำโขง เพื่อเป็นรายได้ในการทำงานของเครือข่าย

“เคารพธรรมชาติและศรัทธาในความเท่าเทียมของมนุษยชาติ”

เป็นปรัชญาในการทำงานของกลุ่มรักษ์เชียงของเครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง-ล้านนาองค์กรที่เกิดขึ้นมาในท้องถิ่นเป็นของชาวท้องถิ่นที่ลุกขึ้นมา รณรงค์ต่อสู้เพื่ออนุรักษ์สิ่งแวดล้อม วิถีชีวิตชาวบ้าน อย่างมีส่วนร่วมกับชุมชนเชียงของ งานหลายอย่างของพวกเขาเป็นงานที่ค่อนข้างใหญ่ การต่อสู้กับผลประโยชน์ของทุนนิยมข้ามชาติตลอดจนนายทุนท้องถิ่นทั้งระดับชาติ และระดับท้องถิ่นที่มุ่งแสวงหากำไรแต่เพียงอย่างเดียว และนโยบายของรัฐที่เอนเอียงกับผลกระทบต่อวิถีชีวิตของประชาชนเมื่อเทียบกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจซึ่งเอาเข้าจริงแล้วก็มีคนเพียงหยิบมือเดียวที่ตกตวงเอาผลประโยชน์ก่อนโตไป เหลือเพียงเศษเล็กเศษน้อยเท่านั้นที่ตกถึงมือชาวบ้าน และหลายครั้งที่ปัญหาที่ชาวบ้านต้องแก้กันไปอีกยาวนาน ทั้งทางด้านสังคมและสิ่งแวดล้อม หากไม่มีใครทำอะไร และปล่อยให้มันเป็นไปตามกระแสแห่งโลกาภิวัตน์แล้ว ชาวบ้านตัวเล็กๆ คงต้องรับผลกระทบอันหนักขึ้นไปอย่างเดี๋ยวดาย โดยสังคมภายนอกยากที่จะมองเห็น ❀

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

คุณสมเกียรติ เชื้อนเชียงสา

ที่อยู่ ๖๒ หมู่ ๘ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ๕๗๑๔๐

โทรศัพท์ ๐๙-๙๕๕๗๘๙๐

กลุ่มรักษ์เชียงของ เครือข่ายอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและวัฒนธรรมลุ่มน้ำโขง

ที่อยู่ ๖๒ หมู่ ๘ ตำบลเวียง อำเภอเชียงของ จังหวัดเชียงราย ๕๗๑๔๐

โทรศัพท์ ๐๕๓-๖๕๕๖๐๗

ร้านหนังสืออิสระ*

“ร้านหนังสือในฝัน การตลาดเพื่อสังคม และพื้นที่สาธารณะ”

ปิยามง่าย ๆ เพื่อความเข้าใจเบื้องต้น ร้านหนังสืออิสระนั้น หมายถึง ร้านที่ไม่ได้มีการจัดการจากส่วนกลาง ร้านที่ไม่มีค่ายไม่มีสังกัด และทำด้วยความตั้งใจส่งเสริมให้คนรักการอ่าน (แอบแฝงอยู่ในการขายหนังสือในร้าน)

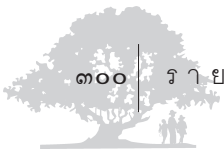
การมีสังกัดทำให้ยากต่อการเลือกหนังสือวางในร้านเพราะจำเป็นต้องจัดการเหมือนกันกับต้นสังกัดและร้านในเครือทั่วประเทศ หรือการมีการจัดการจากส่วนกลาง ช่วยคัดเลือกหนังสือที่ “ขาย” มาแล้วทอดหนึ่ง ก่อนจะลงมาถึงร้านหนังสือแต่ละภูมิภาค ทำให้ผู้อ่านแต่ละแห่งได้รับ “หนังสือ” ในกลุ่มเดียวกัน ไม่มีความต่าง หลากหลาย

ในความเป็นจริง ร้านหนังสืออิสระมีมากมาย กระจายและแทรกตัวอยู่ตามชุมชนต่าง ๆ ทั่วประเทศ เช่น “ร้านหนังสือเดินทาง” ถนนพระอาทิตย์ บางลำพู กรุงเทพฯ, “ร้านหนังสือใต้ดิน” สยามสแควร์ (ปิดตัวไปแล้ว-เป็นร้านหนังสือที่รวมวรรณกรรมดี ๆ ได้มากมาย), “ร้านบัณฑิต” สุราษฎร์ธานี, “ร้านนาคร บวรรัตน์” นครศรีธรรมราช, “บ้านหนังสือ” สุรินทร์, หรือ “ปริญญ์บุ๊คสโตร์” ขอนแก่น, “ร้านแสงโหล” ภูเก็ต, “ร้านสุวิงค์” เชียงใหม่, “ร้านใจบ้าน” เชียงใหม่ ฯลฯ

แต่ด้วยข้อจำกัดบางประการ จึงทำให้ต้องเลือกศึกษาร้านหนังสืออิสระเพียง ๓ ร้าน (ในสามจังหวัด-สามภูมิภาค) กล่าวคือ ร้าน “pick n’pay” จังหวัดสุพรรณบุรี “ร้านเล่า” เชียงใหม่ และ “ร้านหนังสือ (สื่อ) ๒๕๒๑” ภูเก็ต โดยการเลือกตัวแทนร้านหนังสืออิสระทั้ง ๓ ร้านดังกล่าวมีได้มีอะไรก็ไปว่าความต้องการชี้ให้เห็นว่า (แทบ) ทุกภาคของประเทศไทยล้วนมีคนบางคน บางกลุ่มพยายามสร้างสรรค์ในสิ่งที่เชื่อและตระหนักว่าสิ่งเหล่านั้นมีความหมายแท้จริงต่อการเติบโตทางความคิด และการใช้ชีวิตของผู้คน

“pick n’pay” ร้านหนังสือขนาดกลางที่มีบุคลิกคล้ายคลึงกับร้านใหญ่ ๆ ทั่วไป แต่กิจกรรมที่ทำและเป้าหมายในการทำร้านนั้นชัดเจน คือต้องการสนับสนุนให้คนได้อ่านหนังสือ และเกิดแรงบันดาลใจในการเขียนหนังสือ เจ้าของร้านมีชื่อว่า สุรพล จินดาอินทร์ เกิดและเติบโตมากับการจำหน่ายหนังสือเพราะที่บ้าน ทำธุรกิจรวมหอหนังสืออยู่ที่สุพรรณ ตั้งแต่ก่อนปีที่เขาเกิด เหตุผลที่ทำให้เปิดร้านหนังสือที่จำหน่ายพ็อคเก็ตบุ๊ก และหนังสือแบบเรียน และเครื่องเขียนต่าง ๆ แยกออกมาจากร้านเดิมเมื่อสิบกว่าปีที่ผ่านมาก็เพื่อต้องการให้คนได้เลือกหนังสือง่ายกว่าเดิม เป็นร้านที่สะอาดสะอ้าน มีสัดส่วนชัดเจน เพื่อกระตุ้นให้คน

* สัมภาษณ์โดย สกฤตณี ณัฐพุลวัฒน์

ได้สนใจการอ่านมากขึ้น ที่ร้านหนังสือ pick n'pay นี้ มีสโลแกนประจำร้านว่า ...แหล่งปราชญ์
ศิลปิน เริ่มต้น...ที่นี่

“ร้านเล่า” ร้านขนาดเล็กที่มีบุคลิกของร้านค่อนข้างชัดเจน จำหน่ายงานวรรณกรรม
ประเภทต่าง ๆ และหนังสือน่าอ่านทั่วไป รวมถึงกิจกรรมที่จัดเป็นประจำตั้งแต่วันเปิดร้าน
จนถึงปัจจุบัน หุ่นส่วนของร้านมีสี่คน แต่สองคนสำคัญที่คนรู้จักคือ เสาวนีย์ เมฆานุกัทพร
และสกุณี ญัฐพลวัฒน์ ร่วมกันก่อตั้งร้านเล่า เมื่อ ๖ ปีที่ผ่านมา ร้านเล่ามีสโลแกนประจำ
ร้านว่า “เพราะเราเชื่อว่า...ทุกสิ่งมีเรื่องเล่าในตัวเอง” ที่มาของร้านเกิดจากเสาวนีย์ซึ่งเป็น
แกนหลักสำคัญของร้าน ค้นพบว่าการอ่านหนังสือได้ให้อะไรแก่เธอมากมาย (เดิมเป็น
คนชอบเที่ยว ไม่ชอบอ่านหนังสือ)

จึงคิดเปิดร้าน เพราะเชื่อว่าถ้าคนได้อ่านหนังสือจะรู้สึกเหมือนได้เจอโลกใหม่
(เหมือนเธอ)

“ร้านหนังสือ (ชื่อ) ๒๕๒๑” ร้านหนังสือแห่งนี้ มีความแตกต่างจากสองร้านที่เล่าถึง
ก่อนหน้านี้ นอกจากขนาดที่เล็กกว่าแล้ว จุดขายเด่นที่สุดของร้านนอกจากมีหนังสือให้เช่าแล้ว
ยังเป็นดีวีดีหลากหลายเรื่องที่มีให้เช่าฟรี ผู้เริ่มก่อตั้งร้านคือ นายแพทย์มารุต เหล็กเพชร แพทย์
หนุ่มที่หลงใหลการอ่านหนังสือและดูหนัง และหลังจากร้านเปิดได้เกือบปี เขาพบมิตรภาพ
จากลูกค้าหลายคนต่อมาได้กลายเป็นหุ้นส่วน “หนังสือไทและหนังสือทะเล” คือสโลแกนที่
เขาคิดขึ้น และเป็นแนวทางหลักของร้าน

สิ่งที่ค้นพบในการเก็บรวบรวมข้อมูล สามารถประมวลออกมาได้ว่า ร้านหนังสือ
ทั้งสามร้านดังกล่าวมีที่มาและวิธีการจัดการ ดำเนินการที่แตกต่าง ทว่าอาจมองได้ว่า สิ่งที่
ทั้งสามร้านก่อกำเนิดขึ้น เป็นไปในแนวทางเดียวกัน คือเกิดขึ้นจากความรักในหนังสือ
(รวมถึงหนัง) รักในความรู้ มิตรภาพ และความเชื่อมั่นในแนวคิดบางแง่มุมต่อการเติบโต
ของผู้คนในสังคม

แม้การดำเนินกิจการเป็นไปได้อย่างยากในภาวะการแข่งขันทางการตลาดของ
ร้านหนังสือในเครือใหญ่ ๆ มีอยู่สูง ร้านหนังสือทั้ง ๓ ร้าน จึงต้องพยายามหาช่องทาง
ในความอยู่รอดและเป็นที่ยอมรับของคนในชุมชน ด้วยการจัดกิจกรรมต่าง ๆ เช่น การจัดงาน
สัปดาห์หนังสือ ตามห้องสมุดในโรงเรียนต่าง ๆ ใน (ร้าน pick n'pay) การเปิดตัวหนังสือ
การเสวนา และการฉายหนัง (ร้านเล่าและร้านหนังสือ ๒๕๒๑) และการออกบูธในงาน
สัปดาห์หนังสือมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ (ร้านเล่า) เป็นต้น

ธุรกิจร้านหนังสือเหล่านี้ อาจมองดูอุดมคติ และช่างฝัน แต่สิ่งเหล่านั้นกำลัง
ดำเนินการอยู่จริง เป็นการค้าที่ไม่ใช่การค้าเพื่อการพาณิชย์เพียงด้านเดียว แต่อาจมองได้ว่า
เป็นการตลาดเพื่อสังคม (Social Marketing) ซึ่งหากจะอธิบายความหมายให้ง่าย เราอาจมอง
ธุรกิจแบบนี้ว่า เป็นลักษณะธุรกิจการค้าที่เน้นมากกว่าการขายเพื่อรายได้ กำไรของธุรกิจ
ลักษณะนี้ นอกจากรูปแบบของเงินตราแล้ว ยังหมายถึงความภาคภูมิใจในการให้บริการ
(จากการสรรหาหนังสือ หนังสือ เพลง ดี ๆ มาให้ลูกค้าได้เลือกซื้อ) กำไรจากความสุขที่ได้รู้จัก
สังคมแบบใหม่ โลกใหม่ ๆ ที่ลูกค้าซึ่งส่วนหนึ่งก็เหมือนเพื่อนได้นำเข้ามาให้ได้สัมผัส

นอกจากนี้ ร้านหนังสืออิสระเหล่านี้ ยังเป็นสถานที่ที่ผู้คนบางกลุ่มได้นำเสนอตัวตนในพื้นที่ ได้แสดงความสามารถ เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ของชุมชน และเกิดเครือข่ายมิตรภาพ หรือเรียกได้ว่า การก่อให้เกิดขึ้นที่สาธารณะ (Public Space) ซึ่งเป็นเวทีให้นักเขียนหน้าใหม่กล้าเข้ามาขอใช้พื้นที่เพื่อเปิดตัวหนังสือ เป็นเวทีให้ศิลปิน-ช่างภาพ ผลัดเวียนนำผลงานของตนมาแสดง เป็นเวทีเปิดตัว และรวมไปถึงการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ ของคนที่สนใจประเด็นเดียวกัน ได้พบเจอ แลกเปลี่ยนกัน อย่างเช่น การรวมตัวของนักเขียนภาคใต้ ช่วยกันหาวิธีและเงินทุนช่วยเหลือผู้ประสบภัยจากสึนามิ ซึ่งเกิดขึ้นกับร้านหนังสือ (สื่อ) ๒๕๒๑ หรือการรวมกันบริจาคหนังสือให้ร้านเล่าเป็นผู้รวบรวมนำไปมอบให้เด็กบนภูเขา หรือแม้กระทั่งการเป็นตัวกลางประสานงานให้กับนักเรียนที่หัดเขียนหนังสือ ส่งให้กับนักเขียนรุ่นใหญ่อย่างอาจินต์ ปัญจพรศักดิ์อ่านและตรวจให้คะแนน ซึ่งร้าน pick n'pay ได้ทำมา ❀

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

ร้าน pick n'pay-คุณสุรพล จินดาอินทร์

ที่อยู่ ๓๑/๔๑-๔๔ ถนนหมื่นหาญ ตำบลท่าพี่เลี้ยง

อำเภอเมือง จังหวัดพิจิตร ๗๒๐๐๐

(จันทร์-พฤหัสบดี เปิด ๘.๐๐ น.-๑๙.๐๐ น. ศุกร์-อาทิตย์ เปิด ๘.๐๐ น.-๑๘.๐๐ น.)

โทรศัพท์ ๐๓๕-๕๐๓๓๙๔-๖ หรือ ๐๑-๕๘๗๒๘๑๙

ร้านเล่า-คุณเสาวนีย์ เมฆานุกัทร์

ที่อยู่ ๖๙ ถนนเลียบบคลองชลประทาน ตำบลสุเทพ

อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ ๕๐๒๐๐

โทรศัพท์ ๐๕๓-๔๐๑๐๗๐ (เปิด ๑๑.๐๐-๒๓.๐๐ น. ทุกวัน)

ร้านหนังสือ (สื่อ) ๒๕๒๑-นพ.มารุต เหล็กเพชร

ที่อยู่ ๖๑ ถนนถลาง ตำบลตลาดใหญ่ อำเภอเมือง จังหวัดภูเก็ต ๘๓๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๙-๖๕๒๔๒๒๓

สัจธรรมชีวิตจากชมรมภูมิปัญญาสี่เขียว :

ลุงคำปวนแห่งภูเรือ*

“เมืองแห่งทะเลภูเขา สุดหนาวในสยาม ดอกไม้งามสามฤดู” เป็นคำกล่าวขานถึงจังหวัด “เลย” เมืองที่ซึ่งใครจะรู้ว่า “ดอกไม้งามสามฤดู” มาจากไหน หากไม่มีชายชื่อ “คำปวน สุธงษา” แล้ว จังหวัดเลย ในวันนี้คงขาดดอกไม้งามสามฤดูเป็นแน่แท้

ลุงคำปวนเริ่มเรียนรู้การผลิตไม้ดอกเมื่อครั้งทำงานอยู่บริษัทเอกชนที่ผลิตเมล็ดพันธุ์ทางด้านไม้ดอก ต่อมาได้ออกจากบริษัทและกลับมาทดลองทำเองบ้าง ในช่วงแรกลุงปลูกไม้ดอกชนิดไฮเดรนเยีย ออกสู่ตลาดแต่ไม่ได้รับความนิยมมากนัก ต่อมาจึงปลูกต้นคริสต์มาสแทน ปรากฏว่าดอกไม้สีแดงดังกล่าวกลับทำให้ชื่อเสียงของภูเรือโด่งดังมาจนทุกวันนี้

เมื่อพลิกผันตัวเองมาเป็นผู้ผลิตและผู้ขาย ลุงพบปัญหาอุปสรรคมากมาย เนื่องจากทำการตลาดไม่เป็น เมื่อผลิตแล้วไปขายที่กรุงเทพฯกลับไม่มีคนซื้อ ทั้งๆ ที่ไม้ดอกงามกว่าคนอื่น จึงจำใจต้องแจกฟรี แต่นั่นกลับเป็นเสมือนกลยุทธ์การประชาสัมพันธ์ หลังจากนั้นจึงมีพ่อค้าจากกรุงเทพฯมารับซื้อที่ภูเรือ แต่เมื่อนำไปขายต่อ พ่อค้ากลับบอกว่าเป็นดอกไม้จากเชียงใหม่

เมื่อเห็นช่องทางที่จะขยายผลสู่ลูกหลานได้เนื่องจากมีตลาดรองรับมากขึ้น ลุงจึงเริ่มถ่ายทอดทุนความรู้ที่มีอยู่ให้แก่เด็กที่มีปัญหาครอบครัวและยาเสพติด รวมถึงการออกทุนในการผลิตไม้ดอกให้

แต่ดูเหมือนว่าหนทางสู่ความสำเร็จของลุงไม่ได้ง่ายดังที่ต้องการเมื่อหน่วยงานของรัฐมาไล่ที่เนื่องจากใช้ที่ดินนลาดยางในการผลิตและจำหน่ายดอกไม้ แต่ท้ายที่สุดลุงคำปวนก็สามารถพลิกฟื้นวิกฤติเป็นโอกาสได้ จากนั้นเป็นต้นมาชื่อเสียงด้านคุณภาพและความสวยงามของไม้ดอกแห่งภูเรือจึงเป็นที่ยอมรับโดยทั่วไป

นอกเหนือจากดอกไม้แล้ว ยังมีผลผลิตอื่นๆ ที่ช่วยสร้างรายได้ให้กับลูกหลานในภูเรืออีกหลายอย่าง เช่น น้ำเต้าซึ่งลุงคำปวนปลูกไว้ ๑ ต้น จะได้ผลผลิตเป็นร้อยๆ ผล หากเหลือกินก็นำมาทำแห้งและจำหน่ายเป็นของฝากจากภูเรือ อีกทั้งยังได้ขยายผลให้ลูกหลานได้ปลูกและจำหน่ายเอง โดยการตั้งเฟิงข้างถนนแต่พอขายได้ดี ก็ถูกไล่จากหน่วยงานราชการเดิมอีก ลุงคำปวนต้องช่วยประสานงานแก้ไขอีก

* สัมภาษณ์โดย ไกรเลิศ ทวีกุล

ในที่สุดแต่ละร้านเริ่มมีรายได้ดีขึ้นยึดเป็นอาชีพหลักแทนการทำไร่เดียว ไร่ข้าวโพด เช่นเดียวกับผู้ผลิตไม้ดอกไม้ประดับที่มีพื้นที่ ๑ งาน แต่กลับสร้างรายได้มากกว่าทำไร่เป็นสิบ ๆ ไร่
ลุงคำปวนเคยปลูกกุหลาบขายแต่ก็ต้องพ่ายแพ้ต่อสารเคมีกำจัดแมลง จนทำให้ลุงคำปวนต้องหันหลังให้สารเคมีอย่างสิ้นเชิงและกลับไปใช้วิธีการทางธรรมชาติเข้ามาแทน
ลุงเป็นผู้ที่เรียนรู้เทคนิคบังคับให้ลิ้นจี่ติดดอกโดยบังเอิญ จากนั้นก็มีการเผยแพร่เทคนิค วิธีการไปอย่างแพร่หลายในภูเรือ ในส่วนของต้นคริสต์มาสนั้น ลุงคำปวนได้ค้นคิดวิธีการขยายพันธุ์จนได้ผล ที่สำคัญคือ เป็นผู้ค้นพบการผสมพันธุ์คนแรกจนได้สายพันธุ์ใหม่มากมาย

นอกจากไม้ดอกไม้ประดับทางพืชผักแล้ว ลุงคำปวนยังสนใจด้านสมุนไพร ทั้งเพื่อการเกษตรและการบำบัดรักษา โดยหลากหลายกิจกรรมได้ผ่านการวิจัยและพัฒนา ในเครือข่าย นามว่า “ชมรมภูมิปัญญาสี่เขี้ยว” ทั่วถิ่นจังหวัดเลย โดยมีลุงคำปวนเป็นประธานชมรม

บนเส้นทางอันยาวไกลกับแนวคิดของการพัฒนาเกษตรอินทรีย์ให้ก้าวเดินไปข้างหน้า ลุงคำปวนจึงได้จัดฝึกอบรมหลักสูตร “สัจธรรมชีวิต” เพื่อเป็นช่องทางถ่ายทอดกระบวนการทำงานและประสบการณ์สู่ลูกหลาน และพี่น้องเกษตรกร

ด้วยผลแห่งการช่วยเหลือสังคมอย่างไม่หยุดนิ่งดุจปฏิบัติดีปฏิบัติชอบและครุภูมิปัญญาไทย คือ เกียรติยศที่สังคมมอบให้ “ลุงคำปวน” ❀

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

คุณคำปวน สุธงษา

ที่อยู่ ๖๗ หมู่ ๒ บ้านหนองเสือคราง ตำบลหนองบัว

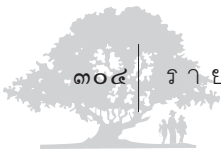
อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย ๔๒๑๖๐

โทรศัพท์ ๐๔๒-๘๘๙-๐๖๒ หรือ ๐๑-๗๖๙-๒๑๔๑

คุณค่านวน สุธงษา

ที่อยู่ ค่านวนเนิร์สเซอร์รี่ อำเภอภูเรือ จังหวัดเลย

โทรศัพท์ ๐๔๒-๘๘๙-๒๗๕

ศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ

คืนคนดีสู่สังคม*

“การสร้างธรรมะ ชะนการให้ทั้งปวง อาตมาไม่หวังผลตอบแทน เป็นการสร้างทานบารมีของเราในชาตินี้” เป็นส่วนหนึ่งของแรงบันดาลใจที่เกิดขึ้นกับท่านพระครูสุขุมวรรณโณภาส ผู้อำนวยการศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ ผู้บุกเบิก นำแนวคิดการสร้างความดีให้กับสังคมในรูปแบบของการฝึกอบรมเยาวชน เพื่อคืนคนดีสู่สังคมของครอบครัวและประเทศชาติ ท่านมีนามเดิมว่าพิกุลทอง วันทา เป็นบุตรคนที่ ๔ จากพี่น้องทั้งหมด ๘ คนของนายทองศูนย์ กับนางสม วันทา อายุ ๓๘ ปี อุปสมบทเมื่อปี ๒๕๓๑ ที่วัดบ้านวังอ้อ ตำบลห้วยดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ปัจจุบันท่านมีพรรษา ๑๘ พรรษา มีสมณศักดิ์ที่ พระครูสุขุมวรรณโณภาส เจ้าคณะตำบลห้วยดอน และเจ้าอาวาสวัดบ้านเขม อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี

ช่วงปี พ.ศ.๒๕๔๕ พระครูสุขุมวรรณโณภาสได้มาปรึกษาหารือกับชาวบ้านบางส่วนถึงโครงการศูนย์พัฒนาคุณธรรม ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อสร้างเยาวชนของชาติให้เป็นคนดีของสังคม สืบหา มงคลแก้ว ประธานเครือข่ายป่าชุมชน เล่าว่า “ท่านพระครูได้มาพูดคุยกับพวกเราเรื่องปัญหาเด็ก เยาวชน และทางออกในการสร้างศูนย์พัฒนาคุณธรรม อบรมคุณธรรมจริยธรรมให้กับเด็ก เยาวชน เป็นยาคุ้มกันให้ห่างไกลจากยาเสพติด ที่เราคนไทย ต้องช่วยกัน ซึ่งก็ตรงกับที่พวกเราคิด เราเห็นปัญหาของเด็กและเยาวชนทั้งที่เห็นจากสื่อต่างๆ เด็กที่มาเที่ยวในป่าชุมชน รวมทั้งเด็กในหมู่บ้านที่ปัญหาทั้งในเรื่องเพศ ยาเสพติด และกิริยามารยาท ซึ่งเป็นวัฒนธรรมไทยที่ถูกหลงลืม มีแต่เสียงบ่นของผู้ใหญ่ แต่ยังไม่เห็นทางออก”

จากการพูดคุย ประชุมกับกลุ่มต่างๆ ในชุมชน เห็นความตั้งใจของท่านพระครู จึงเกิดความร่วมมือ ร่วมใจ ร่วมแรงของคนวังอ้อที่เสียสละเวลา แรงงานในการปรับพื้นที่สร้างศูนย์ฯ สร้าง กุฏิพระ ๕ หลัง หอฉัน ๑ หลัง โดยไม่มีค่าแรง แม่สมนึก ศรีสมุทร แม่ครัวของศูนย์ฯ เล่าว่า “กว่าจะสร้างศูนย์เสร็จ เหนื่อยและใช้แรงงาน แรงใจกันมาก ช่วงนั้นก็ฝนฤดูการทำนา คนแก่คนเฒ่าก็มาช่วยกันในตอนกลางวัน ซึ่งเป็นช่วงที่คนส่วนใหญ่ลงนา ตกกลางคืนแรงงานคนหนุ่มก็มาช่วยกันทำ ถ้างานติดพันก็ต้องหยุดทำนา ให้เมียให้ลูกทำนา ตัวเองก็มาสร้างศูนย์ฯ” จะเห็นความเสียสละทุ่มเท ความสามัคคีของคนในชุมชน ในการร่วมแรง ร่วมใจ ร่วมฝ่าฟัน สร้างสรรค์ “ศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่ วังอ้อ”

* สัมภาษณ์โดย กาญจนา ทองทั่ว และวราพงษ์ ชมาฤกษ์

“มาทำศูนย์ฯ ตรงนี้ เป้าหมายของเราก็คือ พัฒนาตนเอง อย่างของพระนี่ พูดได้
อย่างชัดเจนเลยว่า เราจะพัฒนาจิตใจของพระสงฆ์ที่นี่ให้เป็นผู้นำทางจิตวิญญาณ เป็นภารกิจ
หลัก ส่วนการฝึกอบรมคือเป้าหมายรอง เพราะเราอยู่ในสังคม เราอยู่คนเดียวไม่ได้ ถ้าโยมอยู่
ไม่ได้ เราก็อยู่ไม่ได้ โยมเดือดร้อนเราก็ตีเดือดร้อน เพราะเราก็พึ่งสังคม เป็นเหตุผลที่ท่านพระครู
ได้ให้กับทีมพระสงฆ์ที่มาช่วยงานที่ศูนย์ฯ

คนพร้อม ใจพร้อมก็เริ่มเดินเครื่อง โดยท่านพระครู ซึ่งเดิมเป็นวิทยากรฝึกอบรม
เยาวชนตามสถานศึกษา ในเขตจังหวัดอุบลราชธานีและจังหวัดใกล้เคียงอยู่แล้ว เป็นการ
ออกปฏิบัติงานในหน้าที่พระผู้นำพัฒนาแผ่นดินธรรมแผ่นดินทอง จึงเป็นที่รู้จักของ
ฆราวาสโรงเรียนต่างๆ และองค์กรสงฆ์ในจังหวัดเป็นอย่างดี

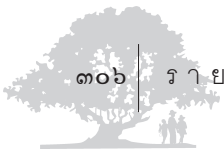
นักเรียน นักศึกษา ทั่วสารทิศทั้งในจังหวัดอุบลฯ และจังหวัดใกล้เคียงได้มีโอกาส
เข้ารับการฝึกอบรมตลอดปี ๒๕๔๗ จนถึงต้นปี ๔๘ มีจำนวนถึง ๑๗,๘๙๗ คน
จาก ๕๑ คณะ มีทุกระดับชั้นตั้งแต่ประถมจนถึงอุดมศึกษา สลับเปลี่ยนหมุนเวียนกัน
มาตลอดทั้งปี ยกเว้นช่วงปิดเทอม ซึ่งจะเป็นช่วงที่ พระ เณร ชาวบ้าน ได้ช่วยกันซ่อมแซม
อาคาร สถานที่ รวมทั้งปรับปรุงเนื้อหาหลักสูตรของศูนย์ ซึ่งท่านพระครูสุขุมวรวโรภาส
ได้ให้ความสำคัญในการปรับให้เข้ากับผู้เรียน ตามยุคตามสมัยไม่ใช่เนื้อหาตายตัวและการ
บรรยาย แต่จะนำเทคนิควิธีการต่างๆ มาทำให้แต่ละวิชาน่าสนใจ

ในหลักสูตรของศูนย์ฯ จะเน้น ๕ ดีคือ เป็นบุตรที่ดีของพ่อ แม่ เป็นศิษย์ที่ดีของ
ครูบาอาจารย์ เป็นเพื่อนที่ดีของเพื่อน เป็นพลเมืองที่ดีของประเทศชาติ และสุดท้ายเป็นสาวก
ที่ดีต่อศาสนา ซึ่งท่านพระครูสุขุมวรวโรภาสได้กล่าวว่า “ถ้าคนเราสามารถพัฒนาให้ตนมี
๕ ดี นี้แล้วก็ได้ชื่อว่าเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์” การมาอยู่ค่ายรวมกัน ๓ วัน ๒ คืน ผ่านวิกฤติ
การแก้ปัญหาพร้อมกันเห็นความเสียสละของเพื่อน ๆ รับรู้ปัญหา ความทุกข์ในชีวิตของกัน
และกัน ทำให้เกิดความเข้าใจ ความรักความผูกพันกัน จากที่เรียนอยู่กันคนละห้อง
ไม่รู้จักกัน หรือเด็กที่มาจากชุมชนเมืองที่อยู่ต่างคุ่มบ้านกัน ไม่รู้จักกันก็มาสนิทและ
รู้จักเพื่อนมากขึ้นเมื่อมาค่าย

ในการเรียนการสอนจะใช้ทั้งวิถีทัศน์ คำพูดที่ทำท่าย ปลอดภัย รวมทั้งเหตุการณ์
ต่างๆ ที่เกิดขึ้นจากสถานการณ์จริงในพื้นที่ เป็นการคัดกรอง ผู้ที่ค้ายา ติดยา เพื่อให้ลด
ละ เลิก ซึ่งทุกค่ายก็จะมีเด็ก ๆ สารภาพและประสงค์จะเลิกยาจำนวนมาก ก็จะผ่าน
กระบวนการต่างๆ ของศูนย์ที่จะกลับตัวเป็นคนดี เป็นลูกที่ดีของพ่อแม่

หลังจากกลับจากค่าย มีการติดตามผลโดยพระอาจารย์และทีมวิทยากรของศูนย์ฯ
รวมทั้งคณะครูในโรงเรียนต่างๆ จะเห็นความเปลี่ยนแปลงที่ดีขึ้นอย่างชัดเจน จนพ่อแม่
ตามลูกมาที่ศูนย์ฯ เพื่อที่จะมาดูสถานที่ที่ทำให้ลูก ที่ไม่เคยกราบพ่อแม่เลย กลับมาให้เคารพ
เชื่อฟัง คนที่ติดยากี่มีความพยายามที่จะเลิกยา ครูก็มีความเข้าใจในลูกศิษย์มากขึ้น
เห็นความสามารถของเด็กที่มีความหลากหลาย

ด้วยความเสียสละของคนวังอ้อ ปัจจุบันสถานศึกษาต่างๆ ในจังหวัดอุบลฯ
และจังหวัดใกล้เคียงส่งนักเรียนเข้ามารับการฝึกอบรมจำนวนมาก ส่งผลให้ สสส.สนับสนุน
ให้เงินทุน ๑ ล้านบาท ในการสร้างหมู่บ้านเปลี่ยนวิถี สถานที่พักพื้นเล็กละเอียดเสพติดทุกชนิด

โดยตัวบ้านปลูกสร้างด้วยไม้ ไม้ฝาบ้านเป็นไม้ไผ่ หลังคามุงจาก จำนวน ๒๑ หลัง อยู่บนเนื้อที่ ๒ งาน แรงงานทั้งหมดเป็นของชาวบ้านที่อาสามาช่วยกันสร้าง โดยได้รับค่าแรงเฉลี่ยวันละ ๕๐ บาทเท่านั้น หลังสร้างเสร็จก็ช่วยกันปลูกผักสวนครัว บ่อเลี้ยงปลา เลี้ยงกบ ซึ่งขณะนี้ผู้เข้ารับการบำบัดแล้ว ๑๐ คน มีพระและชาวบ้าน กรรมการป่าชุมชนเป็นผู้ดูแลอย่างญาติมิตร สร้างความอบอุ่นใจ สบายใจให้กับ ผู้ที่มาบำบัดยิ่งนัก

ความเสียสละ ร่วมแรง ร่วมใจ ของคนวังอ้อ วันนี้เป็นการคืนคนดีสู่สังคม เป็นความรักที่ยิ่งใหญ่ที่มนุษย์จะพึงให้แก่กันในสังคม ที่มีปัญหามากมายในขณะนี้

ท่านพระครูสุขุมวรรโณภาสได้ฝากข้อคิดไว้ว่า “ธรรมะจะถูกเอามาใช้ เมื่อคนมีความทุกข์ คนป่วยหมอจะรักษา แต่ก็มีโรคบางชนิดที่แค่ป้องกันก็พอ ธรรมะที่ให้มันจะยังไม่ถูกเอามาใช้ในเวลานี้ที่เราเรียนรู้ ค่ายนี้จะสอนประสบการณ์ให้เขา เมื่อไรที่เขาไม่ทุกข์ เขาจะคิดว่าเขาเคยเรียนมาแล้ว ธรรมะมัน จะมีประโยชน์เมื่อมีทุกข์ ธรรมะคือสิ่งที่แก้ปัญหา หรืออยู่ตรงข้ามกับปัญหา เมื่อไรที่เขาไม่ทุกข์ ธรรมะจะถูกดึงมาใช้” ❀

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

พระครูสุขุมวรรโณภาส

ที่อยู่ ศูนย์พัฒนาคุณธรรมป่าดงใหญ่วังอ้อ บ้านวังอ้อ ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ๓๕๑๕๐

โทรศัพท์ ๐๗-๘๖๘๘๘๖๘ หรือ ๐๙-๒๘๐๒๒๑๑

คุณสีหา มงคลแก้ว

ที่อยู่ ๔๖ หมู่ ๙ บ้านวังอ้อ ตำบลหัวดอน อำเภอเขื่องใน จังหวัดอุบลราชธานี ๓๕๑๕๐

โทรศัพท์ ๐๖-๖๕๑๑๗๓๐

หัวใจสื่ออยู่ที่คน วิทย์ชุมชนบ้านจำรุง*

ปัญหาชุมชน : การขาดหัวใจเรียนรู้ที่มาจากภายในชุมชน

ความเปลี่ยนแปลงของบ้านจำรุง หมู่บ้านหมู่ที่ ๗ ของตำบลเนินฆ้อ อำเภอแกลง จังหวัดระยอง เป็นไปเช่นเดียวกับความเปลี่ยนแปลงของชุมชนเกษตรกรรมแห่งอื่น ๆ ในประเทศไทย ที่ถูกชักจูงโดย “กระบวนการพัฒนา” จากภาครัฐ และ “ระบบทุนนิยม” ที่เป็นกระแสใหญ่ของโลก ไม่ว่าจะเป็น ระบบการผลิตเพื่อขาย และการปลูกพืชเชิงเดี่ยว

ซึ่งราคาที่จะต้องจ่ายไปนั้นบางครั้งก็คือการทำลายล้างความสมบูรณ์ของสิ่งแวดล้อม การเกิดหนี้เงินกู้ และการขาดวัฒนธรรมการเกื้อกูลกันของท้องถิ่น

คุณประโยชน์ของระบบการสื่อสาร ซึ่งอาจมีส่วนในการเสริมสร้าง “วัฒนธรรมแห่งการเรียนรู้” “การเข้าถึงข้อมูลข่าวสาร” และ “การมีส่วนร่วมทางการเมือง” ก็มักจะผูกขาดและตอกย้ำแต่เพียงแนวคิดที่เป็นกระแสหลัก ซึ่งไม่ได้ส่งเสริมการพัฒนาที่อยู่บนมิติชุมชนอย่างแท้จริง

อาจเห็นได้ว่า ชุมชนได้ตกอยู่ใต้การชี้นำของสถานการณ์ และความคิดต่าง ๆ ที่มาจากภายนอกชุมชน ซึ่งทำให้เกิดปัญหาสำคัญอันหนึ่ง อันได้แก่ การเป็นทาสทางองค์ความรู้ที่มาจากภายนอก... จนในท้ายที่สุด มิติการเรียนรู้และการแก้ปัญหาโดยวิถีทางของ “คนในชุมชน” เอง มักถูกบดบังและถูกทำลายลงไป ทั้ง ๆ ที่เป็นกุญแจสำคัญของการพัฒนาที่ยั่งยืน เพราะเกิดขึ้นจาก “คนในชุมชน” ซึ่งเป็นผู้ประสบปัญหาและมีชีวิตอยู่ในท้องถิ่นนั่นเอง

กลไก : เชื่อมร้อยคนและกิจกรรมบนมิติชุมชน

“จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชน” ของบ้านจำรุง เป็นดอกผลอ่อน ๆ ที่ปลอดสารพิษบนต้นรากแห่งเจตนารมณ์รัฐธรรมนูญมาตรา ๔๐ ในการใช้ทรัพยากรการสื่อสารในสัดส่วน ๒๐% ของภาคประชาชน (ที่เหลือเป็นของภาครัฐ ๔๐% กับภาคเอกชน ๔๐%) ให้เกิดประโยชน์สาธารณะ

ตั้งแต่เปิดสถานีเมื่อวันที่ วันที่ ๑๔ กันยายน ๒๕๔๕ ชุมชนได้เรียนรู้ที่จะปรับเปลี่ยนเนื้อหา และผังรายการหลายต่อหลายครั้ง ทั้งนี้เพื่อให้เกิดประโยชน์กับชุมชนและให้สมาชิกได้เข้ามาทดลองออกอากาศและมีส่วนร่วมมากที่สุด

เนื่องจาก ชาวบ้านทุกคนของบ้านจำรุงต่างก็เป็นสมาชิกกลุ่มใดกลุ่มหนึ่งของเครือข่ายกิจกรรม ซึ่งเกิดขึ้นจากความพยายามร่วมกันแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจริงภายในชุมชน

* สัมภาษณ์โดย สุรกานต์ ไตสมบุญ และ ประพนธ์ ภูทองคำ

ไม่ว่าจะเป็นการเกิดขึ้นของ “สภาหมู่บ้าน” ที่ทุกคนเข้าร่วมประชุมแลกเปลี่ยนปัญหากันในทุกวันที่ ๑๕ ของเดือน

หรือ “ร้านค้าชุมชน” ที่ทุกครัวเรือนเป็นผู้ถือหุ้น มีผลแบ่งกำไรไปขายปิ่นแก้วสมาชิก และหักส่วนอีก ๓๐% เป็น “กองทุนพัฒนาหมู่บ้าน” สำหรับประโยชน์สาธารณะ

รวมทั้ง “ชมรมผู้ใช้น้ำ” ที่ชาวบ้านร่วมกันแก้ปัญหาการเกษตร และต่อยอดออกไปเป็นกลุ่มกิจกรรมเสริมรายได้ต่าง ๆ เช่นการรวมกลุ่มกันแปรรูปผลิตภัณฑ์ นอกจากนี้ยังมี “กลุ่มเกษตรพื้นบ้าน” ที่เรียนรู้พิสัยภัยของเกษตรกรเชิงเดี่ยวใช้สารเคมีมาด้วยประสบการณ์ชีวิต มีการทดลอง สนับสนุน และเผยแพร่แนวคิดเกษตรอินทรีย์ และการทำกินแบบพอเพียง เป็นต้น

ต่อประเด็นดังกล่าว “จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนบ้านจำรุง” ได้พูดคุยแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับกลุ่มกิจกรรมบ้านจำรุงเหล่านั้นเพื่อให้เป็นกำลังหลักในการเข้ามาจัดรายการวิทยุที่มีเนื้อหาอยู่บนความสนใจของคนในชุมชนเองให้มากที่สุด

คุณูปการขั้นต้นของ “สื่อชุมชน” แบบใหม่ที่เข้ามา จึงได้แก่การช่วยต่อยอดและส่งเสริม “กระบวนการเรียนรู้” และ “การแก้ปัญหาร่วมกัน” ของคนในชุมชนที่แต่เดิมก็ได้ดำเนินการมาอยู่แล้วให้เข้มแข็งยิ่งขึ้น รวมทั้งได้ใช้กลุ่มกิจกรรมเดิม เป็นตัวเชื่อมร้อยคนในชุมชนให้มีโอกาสได้เข้ามาเผยแพร่ บอกเล่าประสบการณ์ และพูดคุยถึงปัญหาที่เกิดขึ้นบน “สื่อมิติชุมชน” ได้ทั่วถึงขึ้น

ถอดบทเรียน : หัวใจวิทยุชุมชนต่อชุมชนอยู่เย็นเป็นสุข

เพราะความชัดเจนในหลักการการมีส่วนร่วม “จุดปฏิบัติการเรียนรู้วิทย์ชุมชนบ้านจำรุง” จึงได้พยายามสร้างเครือข่ายไปยัง ๑๐ ตำบลที่คาดว่าจะอยู่ในรัศมีกระจายเสียงเป็นมิตรและประสานงานกับองค์การบริหารส่วนท้องถิ่นรวมทั้งรักษาแนวร่วมกับนักวิชาการ-องค์กรสนับสนุนอย่างต่อเนื่อง... ทำให้วิทยุชุมชนบ้านจำรุง “ไม่ถื่น” ภายใต้การรับรองทางใจจากคนในพื้นที่ และเกิดเป็นภาวะแห่งการเกื้อกูลที่แสวงหาพันธมิตรอย่างกว้างขวางไม่ปิดกัน

มองในแง่ สุขภาวะทางใจ การที่คนได้เข้ามาทำกิจกรรมในระบบของอาสาสมัครที่ต้องเสียสละทั้งเวลาในการจัดรายการ และการเตรียมเนื้อหาที่ต้องมองประโยชน์ส่วนรวมมากกว่าส่วนตนร่วมกันนั้น นอกจากจะสอนให้ผู้เข้าร่วม ได้เรียนรู้ “หัวใจของการให้” ซึ่งเป็นหัวใจของการอยู่ร่วมกันในสังคมแล้ว

“การเรียนรู้ร่วมกัน” ดังกล่าว รวมทั้งวิถีทางในการบอกเล่าข่าวสารในมิติชุมชน เช่นการถ่ายทอดประสบการณ์ การร้องเพลง ที่มีเนื้อหามาจากเรื่องราวเล็กน้อยในชุมชนของผู้จัดรายการที่เป็นญาติเป็นมิตรกับผู้รับฟังเอง ก็ยังทำให้เกิดการสร้างคุณค่า ความผูกพัน และความเข้มแข็งให้กับ “ตัวตนร่วมกันของชุมชน” ซึ่งถือได้ว่าเป็น สุขภาวะทางสังคม ที่สำคัญอีกข้อหนึ่งด้วย

นอกจากนี้ รายการวิทยุของบ้านจำรุงยังได้มีการสอดแทรกแนวคิด เช่น “การใส่ใจรักษาสุขภาพ” (รายการคุยกับหมอบานเย็น), “เศรษฐกิจพอเพียง” (รายการเกษตรพื้นบ้าน),

“การมีส่วนร่วมทางการเมือง” (รายการตากบ้านถางเมือง) และ “จิตสำนึกรักท้องถิ่น” (รายการเรื่องเล่าจากท้องถิ่น) เป็นต้น ซึ่งเป็นแนวคิดทางเลือกที่ชุมชนเลือกสรรด้วยตัวเอง

ที่สำคัญ ยังมีรายการ “หมู่เฮาไทยอีสาน” ซึ่งได้เปิดพื้นที่ทางการสื่อสารให้กับกลุ่มลูกจ้างชาวอีสาน ที่เคยถูกมองว่าเป็น “คนชั้นสอง” แห่งบ้านจำรุง จนทำให้เกิดการลดช่องว่างในชุมชน

กล่าวโดยสรุป “ชุมชนบ้านจำรุง” มีสุขภาวะจากการวาง “หัวใจสื่ออยู่ที่ (ความสุขของ) คน” โดยเฉพาะใน ๓ ด้าน ยกตัวอย่างได้ดังนี้

สุขภาวะทางกาย	-	ผู้ดำเนินรายการสามารถ ลด ละ เลิก เหล้า-บุหรี่
	-	ส่งเสริมการรักษาสุขภาพ
สุขภาวะทางใจ	-	เกิดความสุขบนมิติของการให้ ในการทำงาน
สุขภาวะทางสังคม	-	ลดช่องว่างทางสังคม
	-	เสริมสร้างอัตลักษณ์ท้องถิ่น ❀

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

“วิทยุชุมชนบ้านจำรุง”

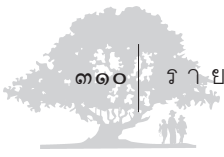
ที่อยู่ ศูนย์การเรียนรู้ของชุมชนและผู้สูงอายุนบ้านจำรุง หมู่ ๗ ตำบลเนินฆ้อ อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ๒๑๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๓๘-๘๖๖๔๐๒

คุณชาติชาย เหลืองสุวรรณ

ที่อยู่ ๗๙ หมู่ ๗ ตำบลเนินฆ้อ อำเภอกาญจนบุรี จังหวัดกาญจนบุรี ๒๑๑๑๐

โทรศัพท์ ๐๗-๘๑๗๘๐๓๐

ตลาด ๑๐๐ ปี สามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี*

ความเป็นมา : จาก ตลาดห้องแถวเก่าแก่ไทย-จีน สู่ สามชุกเมืองน่าอยู่

ตลาดสามชุกตั้งอยู่ในตำบลสามชุก อำเภอสามชุก จังหวัดสุพรรณบุรี ในอดีตบริเวณดังกล่าวเป็นแหล่งการค้าที่สำคัญ เนื่องจากเป็นสถานที่ซึ่งพ่อค้าจากหลายๆ พื้นที่ใช้เป็นสถานที่แลกเปลี่ยนสินค้า เพราะตั้งอยู่ริมแม่น้ำท่าจีนเส้นที่ไหลผ่านจังหวัดสุพรรณบุรี และโดยมากพ่อค้าที่มาทางเรือเพื่อค้าขายบริเวณดังกล่าวเป็นชาวจีน จึงเกิดชุมชนขึ้นบริเวณตลาดสามชุกในปัจจุบัน โดยมีชาวจีนเป็นผู้ตั้งถิ่นฐานในระยะแรกเริ่ม ปัจจุบันตลาดสามชุกจึงเป็นการผสมผสานทางวัฒนธรรมระหว่างไทยและจีน ทั้งในด้านวัฒนธรรมความเป็นอยู่และลักษณะของสถาปัตยกรรม แม้ตลาดสามชุกจะมีความสนใจในส่วนของเรื่องราวทางประวัติศาสตร์และความสวยงามทางสถาปัตยกรรมจากเรือนไม้เก่าแก่สลักลายขนมปังขิงอันงดงาม กระจ่างบ้านไม้ของขุนจ้านวงศ์จันารักษ์ นายอากรคนแรกแห่งเมืองสามชุก ซึ่งก่อสร้างด้วยศิลปกรรมที่งดงามและมีอายุกว่า ๘๐ ปี แต่ตลาดสามชุกในสายตาของบุคคลทั่วไปเป็นเพียงแค่ว่าตลาดเก่าที่ไม่น่าสนใจและไม่มีสินค้าทันสมัยให้เลือกสรรค์เหมือนกับตลาดสร้างใหม่หรือร้านค้าที่มีสินค้าครบครันทันสมัยบริหารโดยบริษัทต่างประเทศ

เนื่องด้วยความเก่าแก่ทางกายภาพของตลาดสามชุกจึงเกิดมีโครงการจะทำลายอาคารไม้เพื่อสร้างตึกแถวขึ้นมาแทน ประกอบกับเศรษฐกิจในภาครวมไม่ดี ส่งผลให้ผู้คนไม่ค่อยจับจ่ายสินค้าและการเข้ามาของห้างร้านต่างชาติ การเกิดขึ้นของตลาดนัด กระทั่งการย้ายสถานที่ราชการออกไปนอกตัวเมืองสามชุก ทำให้ศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของตัวเมืองสามชุกย้ายตามสถานที่ราชการออกไปนอกเมือง สิ่งทั้งหลายดังกล่าวเปรียบเสมือนการบ่งบอกว่ายุคของตลาดสามชุกที่มีความรุ่งเรืองทางเศรษฐกิจ เป็นแหล่งพบกัันระหว่างพ่อค้าจากภาคต่างๆ ของประเทศ อีกทั้งความงดงามของสถาปัตยกรรมแห่งตลาดสามชุกกำลังจะถูกทำลายลงโดยความเปลี่ยนแปลงของกาลเวลาและการเข้ามาของวัฒนธรรมทันสมัย

ตลาดสามชุก ๑๐๐ ปี: มากกว่าคำว่า ‘ตลาด’

โครงการ “สามชุกเมืองน่าอยู่” เกิดขึ้นจากการประชุมร่วมกันเมื่อวันที่ ๑๒ กรกฎาคม พ.ศ.๒๕๔๔ สมาชิกวุฒิสภาจังหวัดสุพรรณบุรี (ดร.สมเกียรติ อ่อนวิมล) ร่วมกับพ่อค้าประชาชน และคณะผู้บริหารเทศบาลร่วมกันจัดทำโครงการดังกล่าวเพื่อนำไปสู่ ๑ ใน ๑๒

* สังเคราะห์โดย ประพจน์ ภูทองคำ

เมืองนำร่องของโครงการปฏิบัติการชุมชนและเมืองนำอยู่ที่สนับสนุนโดยสำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (พอช.) มูลนิธิชุมชนไท และ สภาคัพพัณน์ฯ ซึ่งถือเป็นการสนับสนุนให้ชุมชนคิดและพัฒนาตนเองด้วยตนเอง ที่ประชุมเห็นร่วมกันที่จะทำโครงการปรับปรุง ฟันฟูและอนุรักษ์ตลาดสามชุกให้เกิดความเป็นระเบียบเรียบร้อย สะอาด และถือเป็นการนำเอาภูมิปัญญาของชุมชนสามชุกกลับมาเผยแพร่ให้เป็นที่รู้จัก

โครงการดังกล่าวเป็นกิจกรรมที่จัดทำโดยคณะกรรมการซึ่งเป็นคนท้องถิ่นทั้งสิ้น โดยโครงการฟันฟูตลาดสามชุกเป็นการนำตลาดสามชุกที่เคยเจียบเหงาและมีความซบเซาทางเศรษฐกิจมาปรับปรุงทั้งทางด้านทัศนียภาพ ความสะอาด รวมทั้งซ่อมแซมตึกแถวไม้ที่มีความชำรุดให้กลับมามีสภาพดีแต่คงไว้ซึ่งความเก่าแก่เช่นเดิม นอกจากนี้ยังมีการสร้างเอกลักษณ์ของสินค้าที่นำมาขาย เช่น แกงบัววนซึ่งเป็นแกงโบราณ ก็ยังมีพ่อค้าแม่ค้าของตลาดสามชุกนำมาขาย เปลี่ยนแปลงตลาดสามชุกที่เดิมเป็นเพียงแต่ศูนย์กลางในการจับจ่ายสินค้าให้กลายเป็นสถานที่ท่องเที่ยว เปลี่ยนแปลงตลาดในความหมายเดิมสู่เอกลักษณ์ของชุมชนสามชุกซึ่งต้องการเผยแพร่ให้ประชาชนทั่วไปรู้จัก โดยเฉพาะการตั้งบ้านขุนจ่าณรงค์สินารักษ์ นายอาคารคนแรกของชาวสามชุกให้กลายเป็นพิพิธภัณฑ์ชุมชน

จากตลาดสู่สถาบันแห่งการเรียนรู้

วัตถุประสงค์หลักของโครงการ “สามชุกเมืองนำอยู่” เพื่อกระตุ้นเศรษฐกิจของชุมชนแบบยั่งยืน และเพิ่มรายได้ให้กับชาวตลาด อนุรักษ์สภาพและบรรยากาศเอกลักษณ์ดั้งเดิมของตลาดสามชุกและพัฒนาตลาดสามชุกให้เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของจังหวัดสุพรรณบุรี โดยการจัดตั้งคณะกรรมการ ๔ ชุด ได้แก่ คณะกรรมการฝ่ายวิชาการ คณะกรรมการฝ่ายพัฒนาปรับปรุงตลาดสามชุก คณะกรรมการฝ่ายเศรษฐกิจ และคณะกรรมการฝ่ายพัฒนาการท่องเที่ยว โดยมีคณะกรรมการอำนวยการโครงการ มีหน้าที่กำหนดแนวทางการดำเนินงาน วางแผน และสนับสนุนคณะกรรมการฝ่ายต่างๆ แต่การดำเนินงานในระยะแรกนั้นยังไม่มีควมคืบหน้ามากนัก เนื่องมาจากยังไม่มีผู้ที่มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการจัดการโครงการให้สำเร็จลุล่วงไปได้

แต่เมื่อเวลาผ่านไป คณะกรรมการซึ่งเป็นคนท้องถิ่นจากหลากหลายอาชีพ อาทิ อาจารย์ นักธุรกิจ ฯลฯ เกิดการเรียนรู้และให้ความสำคัญกับการประสานกับผู้นำองค์กรบริหารสูงสุดในพื้นที่ รวมทั้งกับแกนนำชุมชน เครือข่ายทางสังคมกับนักการเมืองท้องถิ่น ทำให้กิจกรรมของโครงการ “สามชุกเมืองนำอยู่” ได้มีพื้นฐานในการพัฒนางานต่อไป นอกจากนี้ยังมีการร่วมมือกับแกนนำของชุมชน คือ คณะกรรมการพัฒนาตลาด ซึ่งเป็นกลุ่มที่ร่วมอยู่ในโครงการ “สามชุกเมืองนำอยู่” ที่มีอยู่แล้ว ในการจัดทำโครงการ “สามชุกเมืองนำอยู่” นี้มีแนวคิดขึ้นเพื่อเพิ่มรายได้ให้แก่ชาวตลาดอันเนื่องมาจากเศรษฐกิจที่ซบเซา ทำให้บุคคลทั่วไปหันมาสนใจตลาดสามชุกมากกว่าการเห็นว่าเป็นเพียงตลาดโบราณเก่าแก่ไม่มีสิ่งใดน่าสนใจ และเป็นการอนุรักษ์ตลาดสามชุก ซึ่งมีประวัติศาสตร์และรูปแบบของสถาปัตยกรรมที่น่าสนใจ

โครงการดังกล่าวมีขึ้นเพื่อฟื้นฟูตลาดสามชุกให้กลายเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจ และชุมชนอีกครั้ง มีกิจกรรมอรรถยดีที่สามชุก ซึ่งจัดมาได้ ๓ ครั้งแล้วนับแต่เริ่มโครงการ มีโครงการอรรถยดีกันวันพุธ-อาทิตย์ นอกจากนี้ยังจัดให้มีการศึกษาดูงานและร่วมเวทีเสวนา โดยตัวแทนชุมชนได้เข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนอื่น ๆ ในประเด็นที่มีปัญหาล้ายคลึงกัน ทำให้ได้เรียนรู้จากการแลกเปลี่ยนประเด็นปัญหาและหาทางออกร่วมกัน เวทีดังกล่าว นอกจากจะเป็นเครื่องมือเพิ่มพูนการรับรู้เฉพาะด้านและขยายมุมมองของชุมชนให้ปัญหา ที่กว้างขึ้นแล้ว ยังก่อให้เกิดการขยายผลเป็นการคิดค้นทำกิจกรรมอื่น ๆ ต่อมาโดยชุมชนเอง ผลจากการเสวนาเรียนรู้แลกเปลี่ยนกับชุมชนอื่น

กิจกรรมทั้งหลายดังกล่าว นำมาสู่การผลักดันให้เปิดเวทีชุมชน เป็นการสร้างการมีส่วนร่วมจากกลุ่มต่าง ๆ ของชุมชนอย่างกว้างขวาง ผู้คนที่เข้าร่วมนั้นมาจากทั้งเทศบาล คณะกรรมการตลาดฝ่ายต่าง ๆ ชาวตลาด นักธุรกิจและนักวิชาการ รวมทั้งผู้สูงอายุและเยาวชน โดยเวทีชุมชนเสนอกิจกรรมต่อเนื่อง ๓ กิจกรรม คือ โครงการทำความสะอาดสามชุก งานภาพเก่าเล่าขาน และการดูงานที่บ้านพิพิธภัณฑสถาน ผลที่ตามมาจากการเสวนาในครั้งนั้น คือ ชาวสามชุกมีกิจกรรมการจัดการฟื้นฟูตลาดโดยชาวตลาดเอง กิจกรรมนี้ดำเนินการโดยชาวชุมชนร่วมกับเทศบาลทั้งหมด นอกจากการทำความสะอาดตลาดสามชุกแล้ว ยังมีการให้ความสำคัญในเรื่องสินค้าที่พ่อค้าแม่ค้าจะนำมาขายที่ตลาด มีการตรวจความสะอาดของอาหารที่นำมาขายตลอดจนเครื่องมือที่ใช้ในการประกอบอาหาร การจัดงานภาพเก่าเล่าขานที่มีขึ้นโดยเจ้าหน้าที่ฝ่ายปฏิบัติการโครงการฯ เมืองนำอยู่ และประสานกับสถาบันกัญชาเพื่อจัดเตรียมภาพร่างของตลาด เพื่อให้ชาวตลาดสดเกิดจินตนาการถึงรูปโฉมของตลาดหลังการปรับปรุง

หลังจากนั้นจึงเกิดการผลักดันให้มีการจัดตั้งองค์กรและกลไกในการทำงาน จัดตั้งคณะกรรมการพัฒนาตลาดสามชุกใหม่ที่ประกอบด้วยคณะทำงาน ๖ ฝ่าย มีหน้าที่รับผิดชอบในตลาดสามชุกมีการทำความสะอาด การจัดการขยะ เพื่อให้ตลาดสามชุกอยู่ในสภาพที่เรียบร้อยสวยงาม กิจกรรมชักชวนให้คนทั่วไปมาจับจ่ายซื้อสินค้า และเพื่อที่จะทำให้เกิดทัศนียภาพของตลาดดูสะอาดตาเหมาะที่จะนำออกเผยแพร่สู่สาธารณชนผ่านสื่อต่าง ๆ การให้ความสำคัญเรื่องสิ่งแวดล้อม โดยมีการนำนักเรียนเข้ามาเรียนที่ตลาด อบรมให้นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ ๑ เป็นภาคฤดูร้อนน้อย เพื่อแนะนำท้องถิ่นให้แก่ผู้มาเยือนโดยเฉพาะชาวต่างชาติด้วย ถือเป็นการเรียนนอกสถานที่ซึ่งจะทำให้นักเรียนได้รู้จักประวัติตลาดสามชุกเมื่อ ๑๐๐ กว่าปีก่อน เรียนรู้วิธีการจัดการกับขยะและน้ำเสีย มีการให้นักเรียนจินตนาการว่าตนเองอยากได้ตลาดแบบไหน ซึ่งถือเป็นการปลูกฝังความคิดให้เด็กรุ่นหลังรักสิ่งแวดล้อม รักความสะอาด และเห็นคุณค่าของตลาดสามชุก การจัดงานภาพเก่าเล่าขาน เพื่อแสดงให้เห็นความสำคัญของอดีตและปลูกฝังให้คนรุ่นหลังรักท้องถิ่นของตน การประชุมร่วมกับชุมชนเพื่อทำสะพานเดินเลียบริมแม่น้ำท่าจีน เป็นต้น

ความร่วมมือของคนท้องถิ่น : ปัจจัยความสำเร็จของตลาดสามชุก

คณะกรรมการในการทำงานโครงการสามชุกเมื่อนำอยู่นั้นไม่มีความรู้ในเรื่องการทำโครงการมากเท่าใดนัก ในระยะแรกกิจกรรมโครงการจึงยังไม่ได้เคลื่อนไหวมากเท่าที่ควร แต่โครงการดังกล่าวประสบความสำเร็จได้จากการเรียนรู้ มีการศึกษาดูงานนอกสถานที่ ทั้งเขยี่สาร เมืองโบราณ รวมทั้งการจัดเสวนากับนักวิชาการถึงแนวทางการจัดทำพิพิธภัณฑ์ท้องถิ่นและประวัติศาสตร์เมือง เพื่อที่จะทำให้บ้านขุนจ๋านงค์จันารักษ์กลายเป็นพิพิธภัณฑ์เพื่อบอกเล่าเรื่องราวแต่ครั้งอดีตของเมืองสามชุก นอกจากการเรียนรู้เกี่ยวกับแนวทางการทำโครงการจากสถานที่ต่าง ๆ แล้ว เครือข่ายของคนในท้องถิ่นก็ยังเป็นเหตุที่ทำให้โครงการขับเคลื่อนไปได้ ดังที่นายกเทศมนตรีเทศบาลสามชุกสนับสนุนทั้งในด้านงบประมาณ นโยบายและความสะดวกด้านสถานที่ กระทั่งองค์กรอิสระ อาทิ มูลนิธิชุมชนไท ที่เข้ามาทำงานความคิดในโครงการเมื่อนำอยู่ที่สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) ปัจจัยทั้งหลายดังกล่าวทำให้ชาวชุมชนรู้จักทำงานเพื่อประโยชน์แห่งท้องถิ่นของตนซึ่งผลลัพธ์ที่ได้จากรทำโครงการดังกล่าวนั้นล้วนแล้วแต่อยู่ที่ชาวสามชุกทั้งสิ้น

เมื่อได้เห็นภาพรวมจากผลของการปฏิบัติงานของคณะกรรมการที่กล่าวมาแล้ว จะเห็นได้ว่า มีแนวโน้มไปในทางที่ดีและเล็งเห็นว่าน่าจะนำไปสู่โครงการที่เกี่ยวข้องกันอีกในอนาคต ซึ่งโครงการพัฒนาให้สามชุกเป็นเมืองที่น่าอยู่และการพัฒนาตลาดสามชุกเชิงอนุรักษ์นั้น นับเป็นการแสดงให้เห็นคุณค่าของท้องถิ่นและผู้สูงอายุ โดยการนำเรื่องราวทางประวัติศาสตร์จากคำบอกเล่าของผู้สูงอายุมาเป็นเรื่องราวทางประวัติศาสตร์ที่น่าสนใจ รวมทั้งการทำให้ตลาดที่มีความเก่าแก่ทางกายภาพมาปรับปรุงให้มีความสวยงามและน่าสนใจขึ้น การกระทำดังกล่าวมีผลดีต่อทั้งคนในท้องถิ่นเองและคนภายนอก คนในท้องถิ่นเองจะได้รับรายได้ที่มากขึ้นและการมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น จากการปรับปรุงและให้ความสำคัญกับเรื่องสิ่งแวดล้อมในตลาด คนภายนอกก็จะได้รับรู้ความน่าสนใจของประวัติศาสตร์และได้เห็นสถาปัตยกรรมที่เก่าแก่สวยงาม ซึ่งจากความสำเร็จของโครงการดังกล่าวที่ทำกระทำโดยคนท้องถิ่นเอง จะพัฒนาไปสู่โครงการอื่น ๆ ที่มีกิจกรรมเกี่ยวข้องกันได้ เพื่อพัฒนาตลาดสามชุกให้สวยงามและเป็นที่ยึดเหนี่ยวของบุคคลภายนอก รวมทั้งสื่อมวลชนได้ในวงกว้างและมีเรื่องราวที่น่าสนใจนำเสนอมากขึ้น ❀

“พื้นบาง สร้างชีวิต หลังวิกฤตีสึนามิ” *

ภัยสึนามิได้สะท้อนให้เห็นสิ่งต่างๆ มากมายทั้งสิ่งที่ดีๆ อย่างธารน้ำในท่งหลังไหลมาสู่ผู้ประสบภัย หรือสิ่งไม่ดีหลายๆ อย่างที่ถูกปกปิดมานาน กลไกของรัฐในท้องถิ่น ที่ทำหน้าที่อำนวยความสะดวกให้คนรวยได้ถือครองที่ดินซึ่งสึนามิได้ทำหน้าที่เปิดฝาท่อออกมาให้ปรากฏเห็นลักษณะการถือครองที่ดินที่มีปัญหาซับซ้อนจนเป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้

แต่สิ่งที่น่าสนใจเป็นอย่างยิ่งประการหนึ่ง ก็คือ มิติการพัฒนาของหลายๆ หน่วยงานที่ยังกระทำในฐานะผู้หวังดี ผู้ปรารถนาดี ประชาชน คือ ผู้นำสงสาร ผู้รื้อรับยังมีให้เห็นอยู่อย่างเข้มข้นซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้การช่วยเหลือผู้ประสบภัยมีปัญหามาถึงปัจจุบันนี้ ซึ่งเป็นเสมือนภัยระลอกสอง ที่ถาโถมเข้าสู่ชาวบ้าน

ที่ผ่านมาภาครัฐได้มีการตั้งคณะกรรมการอนุกรรมการ, คณะทำงานหลายชุด หลายคณะเพื่อทำงานเรื่องนี้ จนนับไม่ถ้วน

การฟื้นฟูชุมชนและชีวิตให้กับผู้ประสบภัย ที่เป็นปัญหาอยู่ในขณะนี้ก็เพราะไม่ได้คำนึงถึงการมีส่วนร่วมของผู้ประสบภัย แต่นำเอาความหวังดี และความรู้จากภายนอกมาจัดการกับชีวิตของพวกเขา

ด้วยเหตุนี้ ผู้ประสบภัยทั้ง ๖ จังหวัด จึงได้รวมตัวกันเป็นเครือข่ายผู้ประสบภัย เพื่อร่วมกันคิดค้นเสนอแนวทางในการแก้ปัญหาของตนเอง ตลอดจนเพื่อให้เกิดพลังในการทำงานมีการหนุนเสริมซึ่งกันและกัน โดยเมื่อวันที่ ๒๖ มกราคม ๒๕๔๘ แกนนำผู้ประสบภัยจาก ๖ จังหวัด ประมาณ ๒๐๐ คน ได้ร่วมกันพูดคุย เพื่อจัดทำข้อเสนอแนวทางการฟื้นฟูชุมชนท้องถิ่นขึ้น

การ “พื้นบาง สร้างชีวิต หลังภัยสึนามิ” จึงเป็นความพยายามของเครือข่ายผู้ประสบภัยทั้ง ๖ จังหวัด ที่จะนำเสนอปัญหาและแนวทางฟื้นฟูชุมชน และสร้างชีวิตโดยพวกเขาเองให้หน่วยงานภาครัฐและผู้สนับสนุนต่างๆ ได้เข้าใจและหันมาทำงานร่วมกันอย่างเข้าใจ และเอื้ออาทรต่อกันทั้งคน ชุมชน และธรรมชาติ ดังนี้

๑. ปัญหาที่ดิน และการสร้างบ้านพักถาวร “เนื่องจากที่ดินมีปัญหาการออกกรรมสิทธิทับซ้อน บ้างก็เป็นที่สาธารณะ ทั้งๆ ที่ชาวบ้านได้อาศัยอยู่บนที่ดินเหล่านี้มานานับร้อยปี จึงควรมีการพิสูจน์สิทธิให้ชัดเจน โดยชาวบ้านเข้าไปมีส่วนร่วม เพื่อให้ชาวบ้านสามารถเข้าไปอาศัยอยู่ในที่ดินเดิม หรือที่ซึ่งชาวบ้านสามารถอาศัยอยู่ได้อย่างถูกต้องตามกฎหมาย” โดยชาวบ้านขอมีส่วนร่วมอย่างสำคัญในการสร้างบ้านของตนเอง เพื่อให้ได้บ้านที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต เพราะการสร้างบ้านถาวรไม่ใช่เป็นเพียงการสร้างบ้าน แต่จะเป็นการสร้างชุมชนที่เข้มแข็งควบคู่กันไป

* สังเคราะห์โดย สุวัฒน์ คงแป้น

๒. การสร้างอาชีพ ชาวบ้านส่วนใหญ่มีอาชีพประมง จึงต้องทำให้ชาวบ้านออกทะเลได้เร็วที่สุด โดยให้การชดเชยความเสียหายเรือประมง เครื่องมือประมง อื่นๆ ตามข้อมูลการสำรวจของชาวชุมชน ในจำนวนที่ใกล้เคียงกับความเป็นจริง รวมทั้งการสนับสนุนให้เป็นเงินกองทุนของชุมชน ที่ชาวชุมชนบริหารจัดการเอง ตั้งอยู่ซ่อมเรือกันเอง เพราะไม่เพียงทำให้ชาวชุมชนมีรายได้ก่อนออกทะเลเท่านั้น แต่จะเป็นการสนับสนุนส่งเสริมให้เกิดการทำงานร่วมกันอีกด้วย

๓. การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า ขณะนี้ผู้ประสบภัยยังไม่มียานพาหนะในขณะที่ต้องกินต้องใช้เลี้ยงดูครอบครัว รัฐจึงควรช่วยเหลือบรรเทาความเดือดร้อนเฉพาะหน้า เช่น การจ่ายเบี้ยยังชีพให้ ๕๐ บาท/คน/วัน เป็นเวลา ๓ เดือน การช่วยเหลือค่าใช้จ่ายด้านการศึกษาของบุตรหลาน เป็นเวลา ๑ ปี ส่วนเด็กที่กำลังเข้าเรียนจนจบการศึกษาระดับปริญญาตรี การจ่ายเงินสมทบเป็นกองทุนสวัสดิการ เพื่อให้ชุมชนนำไปดูแลผู้ที่ไม่อาจช่วยเหลือตนเองได้ เช่น เด็ก คนพิการ คนชรา

๔. การฟื้นฟูทรัพยากรชายฝั่ง ลูกน้ำเค็ม คือ ผู้เฝ้าระวังทะเลตัวจริง ทั้งนี้เพราะชีวิตและอาชีพต้องพึ่งพาทรัพยากรชายฝั่ง จึงควรสนับสนุนให้ชาวชุมชนเป็นผู้รักษาทรัพยากรทางทะเล เช่น การปลูกป่าชายเลน การทำบ้านปลา หรือปะการังเทียม เพื่อให้เกิดระบบองค์รวมที่เข้มแข็งในการฟื้นฟูชายฝั่ง

๕. การเตือนภัย ในขณะเดียวกันรัฐต้องมีระบบการเตือนภัยที่ชาวบ้านวางใจได้ในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการใช้วิทยุชุมชน หรือระบบเสียงตามสายภายในชุมชน รวมทั้งความรู้ และสัญชาตญาณการมีชีวิตรอดของชาวชุมชน เป็นต้น

นี่คือบทสรุปสำคัญๆ ของแนวทาง “การฟื้นฟูชุมชนสร้างชีวิต หลังวิกฤตีสึนามิ” โดยเครือข่ายชุมชนผู้ประสบภัยทั้ง ๖ จังหวัด อันเป็นแนวทางที่ชุมชนเป็นแกนหลักในการฟื้นฟูเป็นการสร้างพื้นที่ทางสังคมให้ผู้ประสบภัยได้มีโอกาสสำคัญในการทำงานร่วมกับองค์กรต่างๆ ในท้องถิ่นทั้งภาครัฐและเอกชน เป็นพื้นที่การทำงานที่โปร่งใสเป็นที่รับรู้ของทุกฝ่าย เป็นการฟื้นฟูที่นำเอาประสบการณ์ ความรู้ ภูมิปัญญา และสัญชาตญาณของคนในท้องถิ่นเป็นองค์ประกอบสำคัญ

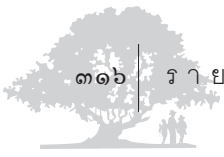
ด้วยแนวทางเช่นนี้ จะทำให้ชุมชนได้รับการฟื้นฟูอย่างครบวงจร ทั้งชีวิต การทำกิน ทรัพยากรธรรมชาติและวิถีทางวัฒนธรรม เป็นการพัฒนาอย่างยั่งยืนที่คนอยู่ร่วมกับสังคมและธรรมชาติอย่างอยู่เย็นเป็นสุข และเอื้ออาทรต่อกัน ❀

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

คุณไมตรี จงไกรจักร

ที่อยู่ บ้านน้ำเค็ม อำเภอตะกั่วป่า จังหวัดพังงา

โทรศัพท์ ๐๙-๖๕๐-๗๘๐๕

แหลมรุ่งเรือง

“บ้านมั่นคงประหยัดพลังงาน” *

ในปีประมาณ สุธจิตกร ประธานชุมชนแหลมรุ่งเรือง เล่าว่า ชาวบ้านที่นี้มาจากตำบลตะพง จากอำเภอแกลง และจังหวัดใกล้เคียงมาอยู่กันชั่วคราวเพื่อออกทะเลหาปลา เนื่องจากที่บ้านเดิมทำมาหากินไม่ค่อยได้ ไปๆ มาๆ ว่างที่นี้กับบ้านเกิด โดยแรกๆ ก็มากันไม่กี่คน ต่อมาก็มีคนเข้ามาเพิ่มมากขึ้น อยู่ไป ๆ เห็นว่าสะดวกก็สร้างบ้านอยู่เป็นการถาวร (ประมาณปี ๒๕๒๖) โดยเริ่มจากหนึ่งหลัง สองหลัง... ไปเรื่อย ๆ จนปัจจุบันมีบ้านอยู่อาศัยอย่างถาวร ๖๗ หลัง และที่ไป ๆ มา ๆ อีกประมาณ ๒๐ หลัง

ประมาณปี ๒๕๔๔ การเคหะแห่งชาติ และเทศบาลนครระยอง ได้ส่งเจ้าหน้าที่ลงสำรวจชุมชน โดยเก็บข้อมูลรายครัวเรือน สภาพบ้าน อาชีพ เป็นต้น เพื่อนำข้อมูลไปสู่การวางแผนพัฒนา แต่เรื่องก็ติดขัดและเงียบหายไป เนื่องจากหาแนวทางพัฒนาที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้านยังไม่ได้ แต่การสำรวจข้อมูลดังกล่าว ได้นำไปสู่การรับรองชุมชนให้เป็นชุมชนที่ ๒๒ ของเทศบาลนครระยอง เมื่อวันที่ ๒๒ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๕ โดยเปลี่ยนชื่อเป็นชุมชนแหลมรุ่งเรืองอย่างเป็นทางการนับแต่นั้นมา

“เหตุที่ตั้งชื่อว่า “ชุมชนแหลมรุ่งเรือง” ก็เพราะฝั่งตรงข้ามมีชุมชนแหลมเจริญ เราจึงตั้งชื่อว่า ชุมชนแหลมรุ่งเรือง เพื่อให้พ้องกันว่า “เจริญรุ่งเรือง” อีกอย่างความหมายมันก็ดีด้วย หมายถึงความก้าวหน้า ไปในทางที่ดีเป็นชื่อที่เป็นสิริมงคลต่อพวกเราทุกคน”

“ที่ผ่านมาพวกเราต่างคนต่างอยู่ กลางคืนออกทะเล กลางวันกินนอนพักผ่อน ไม่มีโอกาสได้มาทำอะไรร่วมกันมากนัก นอกจากงานประเพณี งานประจำปี มูลนิธิชุมชนไท ก็เข้ามาสนับสนุนให้เราทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม โดยเริ่มจากทำศาลาเอนกประสงค์ ซึ่งไม่เพียงทำให้ชาวชุมชนแหลมรุ่งเรืองได้ทำกิจกรรมร่วมกันเป็นครั้งแรกเท่านั้น แต่ยังได้มีการคิดทำกิจกรรมต่างๆ อย่างต่อเนื่อง เช่น การนำแนวป้องกันการพังทลายของริมฝั่ง การสร้างสนามกีฬาให้กับเยาวชน การทำธนาคารขยะในชุมชน โครงการเพาะพันธุ์สัตว์น้ำ ไส้สมเดย์และโครงการบ้านปลา เป็นต้น

หลังเข้าสู่โครงการบ้านมั่นคง ในปี ๒๕๔๖ ทางชุมชนได้มีการรวมตัวกันจัดตั้งกลุ่มออมทรัพย์ โดยแบ่งออกเป็นกลุ่มออมทรัพย์รายเดือน และรายสัปดาห์ ซึ่งการออมทรัพย์รายเดือนนั้น เพื่อนำไปใช้ในการปลูกสร้างที่อยู่อาศัย โดยสมาชิกออมหุ้นคนละ ๑๐๐ บาท ต่อเดือน ส่วนการออมทรัพย์รายสัปดาห์นั้น เพื่อนำไปเป็นเงินหมุนเวียนในชุมชน กำหนดให้มีการออมทรัพย์ทุก ๆ อาทิตย์ ขึ้นต่ำครั้งละ ๒๐ บาท/สัปดาห์

* สังกเคราะห์โดยสุวัฒน์ คงแป้น

สมหมาย ศรีวิชัย รองประธานชุมชน เล่าว่า “เรามีระบบกลุ่มย่อยให้สมาชิกดูแลกันเอง โดยแบ่งออกเป็น ๖ กลุ่ม หรือ ๖ โซน แต่ละโซนจะมีตัวแทนทำหน้าที่เก็บเงินหุ้น ค้ำประกันเงินกู้ ซึ่งกันและกัน ติดตามการส่งคืนเงินกู้ เป็นการดูแลตรวจสอบซึ่งกันและกันในหมู่สมาชิก”

นอกจากนี้ ยังร่วมกันทำกิจกรรมต่างๆ ที่หลากหลาย ดังกล่าวข้างต้น กิจกรรมเหล่านี้ทำให้ชาวชุมชน มีความรักในชุมชน มีความเอื้ออาทร เข้าอกเข้าใจกันมากขึ้น จนนำไปสู่กระบวนการสร้างบ้าน ตั้งแต่การพิจารณาสิทธิ การวางผังชุมชน การร่วมกันพัฒนาระบบสาธารณูปโภค และการสร้างบ้านร่วมกัน

เมื่อก่อนถนนในชุมชนดูไม่เป็นถนน และไม่มีระเบียบ เพราะเราสร้างบ้านเรือนอยู่อย่างกระจัดกระจาย ก็มีน้องสถาปนิกมาช่วยวางผังชุมชน ร่วมกับชาวบ้านคุยกันทุกวัน จนได้ผังชุมชนอย่างที่ทุกคนพอใจ ก็เลยขยับบ้านบางหลังเพื่อสร้างถนนสายหลักในชุมชน

พอได้ผังชุมชนแล้วลำดับต่อไปก็คือ ช่วยกันออกแบบบ้าน ซึ่งจะมีอยู่ ๓ แบบ คือแบบใต้ถุนสูงสามารถใช้ประโยชน์ได้แบบใต้ถุนเตี้ยและแบบเทคอนกรีตโดยมีการจัดผังบ้านที่มีอยู่อย่างกระจัดกระจายให้เป็นระเบียบมากขึ้น จึงได้มีการเสนอใช้สินเชื่อเพื่อที่อยู่อาศัยอัตราดอกเบี้ยร้อยละ ๑ ต่อปี จากโครงการบ้านมั่นคง โดยชาวบ้านจะมีอิสระในการสร้างตามแบบที่ต้องการ บางหลังอาจใช้วัสดุเดิมที่มีอยู่ทำให้บ้านแต่ละหลังใช้สินเชื่อไม่สูง คือตั้งแต่ ๑๐,๐๐๐-๖๐,๐๐๐ บาท ผ่อนส่งค่าสร้างบ้านประมาณ ๑๖๑-๘๐๓ บาทต่อเดือน ระยะเวลา ๖ ปี

ในการสร้างบ้านส่วนใหญ่จะสร้างกันเอง เพื่อประหยัดค่าใช้จ่าย เพราะราคาวัสดุสูงกว่าที่เราคำนวณขอสินเชื่อเข้ามา ค่อยทำค่อยเป็นค่อยไปส่วนใหญ่ใช้เวลาหลังจากกลับจากทะเล

หลังจากที่สร้างบ้านเสร็จแล้ว ปัญหาใหญ่ที่ต้องดำเนินการเป็นลำดับต่อไปก็คือเรื่องที่ดิน “โดยชาวชุมชนได้ตกลงร่วมกันที่จะเช่าที่กรมธนารักษ์ จำนวน ๒๓ ไร่ ในนามชุมชน โดยกรมธนารักษ์ให้ ชุมชนเช่าระยะยาว ๓๐ ปี ในราคาต่ำกว่าราคาตลาด ๕๐% ตามที่ได้ทำความร่วมมือไว้กับสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน”

ที่ผ่านมาความเป็นอยู่ของชาวแหลมรุ่งเรือง เป็นไปตามยถากรรมไม่มีไฟฟ้า ประปา หรือระบบสาธารณูปโภคใดๆ ทั้งสิ้น ถึงแม้จะอยู่ในเขตเทศบาลก็ตาม โดยน้ำจืดต้องซื้อมาจากข้างนอก เมื่อก่อนมีคนนำมาขายเป็นแกลลอนๆ ละ ๒ บาท แต่ปัจจุบันมีรถลากมาขายรถละ ๑๕๐ บาท ได้ปริมาณ ๘ โอ่ง ใช้ได้ถึง ๓ วัน

ใช้แสงสว่างจากแบตเตอรี่ ซึ่งต้องจ้ำจวนชาร์ต จากภายนอก ครั้งละ ๓๕ บาท (ค่ารถ ๒๐ บาท ค่าชาร์ต ๑๕ บาท) ซึ่งการชาร์ตแต่ละครั้งจะใช้ได้ ๓ วัน เป็นทั้งแสงไฟให้ความสว่าง ดูโทรทัศน์ ฟังเทปเพลง ส่วนการสัญจรกับเมือง ต้องใช้เส้นทางอ้อมออกไปร่วม ๕ กิโลเมตร ซึ่งเป็นถนนลูกรังหินคลุก ทั้งๆ ที่อยู่ห่างจากเมืองเพียงช่วงแม่น้ำชั้นเวลาลูกหลานจะไปโรงเรียนก็ต้องลุยน้ำข้ามคลองกันปีกออกไป

ประกอบกับปัจจุบันสถานการณ์ด้านพลังงานอยู่ในขั้นวิกฤติ จึงมีความจำเป็นที่ต้องมีการคิดค้นพลังงานรูปแบบใหม่ขึ้นมาทดแทน โดยเฉพาะอย่างยิ่งพลังงานที่มีอยู่แล้ว

ตามธรรมชาติ และไม่เคยมิได้นำมาใช้ประโยชน์ให้คุ้มค่า ด้วยเหตุนี้กรมพัฒนาพลังงานทดแทนและอนุรักษ์พลังงาน กระทรวงพลังงาน และสถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน จึงได้ร่วมมือกันในการคิดค้นพลังงานทดแทนขึ้นมาใช้ในโครงการบ้านมั่นคง โดยนำร่องในปี ๒๕๔๗ จำนวน ๓ ชุมชน คือ ชุมชนเก้าเส้ง บึงคูกและแหลมรุ่งเรือง

จากข้อมูลที่ได้จากการสำรวจร่วมกันกับชาวบ้านก็นำไปสู่การติดตั้งแผงโซลาร์เซลล์เพื่อรับพลังงานแสงอาทิตย์ไปเป็นกระแสไฟฟ้าตามบ้านโดยติดตั้งแผง ๒ ชุด สามารถชาร์ตแบตเตอรี่ได้พร้อมกันถึง ๒๐ ชุด โดยทางชาวบ้านจะเป็นผู้จัดการจัดการเองแล้วเก็บเงินค่าชาร์ตครั้งละ ๑๐ บาท ทำให้ชาวบ้านประหยัดค่าใช้จ่ายได้ถึงครั้งละ ๒๕ บาท ดังนั้นในแต่ละเดือนชาวบ้านจะเสียค่ากระแสไฟฟ้าเพียง ๖๐ บาท (เดิมเสียประมาณ ๓๕๐ บาท) ต่อครอบครัว อีกทั้งยังสะดวกโดยไม่ต้องไปชาร์ตในตลาดซึ่งมีการคมนาคมที่ไม่สะดวก

ส่วนเงินที่เก็บก็เป็นของส่วนกลาง (๑๐บาท/ ครั้ง) ได้เงินประมาณเดือนละ ๔,๐๒๐ บาท (ชาร์ต ๖ ครั้ง/ครอบครัว) ทำให้ชุมชนมีกองทุนที่จะนำไปใช้ประโยชน์ของส่วนรวม และยังจะมีการสร้างแผงโซลาร์เซลล์ตามถนนอีก ๕ จุด เพื่อเป็นแสงสว่างตามทางเดินภายในชุมชนอีกด้วย

นอกจากนี้ ยังมีการเปลี่ยนหลอดไฟฟ้าในบ้านเป็นหลอดประหยัดพลังงาน ซึ่งจะช่วยให้แต่ละบ้านสามารถใช้แบตเตอรี่ต่อการใช้งานชาร์ตแต่ละครั้งนานขึ้น (ประมาณ ๕ วัน) อีกทั้งหลอดประหยัดพลังงานยังมีอายุการใช้งานนานกว่าหลอดปกติถึง ๘ เท่า อีกทั้งยังมีการใช้เตาอั้งโล่ประหยัดพลังงานแทนเตาอั้งโล่ปกติ หรือทดแทนการใช้แก๊สหุงต้ม ซึ่งจะทำให้ประหยัดเชื้อเพลิงไปได้ร้อยละ ๘ ซึ่งกรณีนี้มีความสอดคล้องกับสภาพของชุมชน เพราะเดิมชาวชุมชนก็ใช้เตาอั้งโล่กันอยู่แล้วเนื่องจากถ่านและไม้ฟืนสามารถหาได้ง่ายในชุมชน

เมื่อเปลี่ยนมาใช้พลังงานทดแทนและอุปกรณ์ประหยัดพลังงาน ดังกล่าว ชาวชุมชนแหลมรุ่งเรืองจะประหยัดค่าใช้จ่ายได้ครอบครัวละ ๓๐๕.๕๐ บาทต่อเดือน (๓,๖๖๖ บาท/ปี) หรือประหยัดค่าใช้จ่ายได้ทั้งชุมชนเท่ากับ ๒๐,๔๖๘.๕๐ บาท/เดือน (๒๔๕,๖๒๒ บาท/ปี)

อนึ่ง ชาวชุมชนแออัดส่วนใหญ่ไม่ได้รับสาธารณูปโภคจากรัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่งกระแสไฟฟ้าซึ่งต้องซื้อหาจากบ้านใกล้เคียงในราคาที่สูงกว่าปกติมาก ชุมชนแหลมรุ่งเรืองจึงเป็นกรณีศึกษาชุมชนประหยัดพลังงานที่จะขยายผลไปสู่ชุมชนอื่นๆ ต่อไป

การแก้ไขปัญหาเรื่องที่อยู่อาศัย จะต้องสอดคล้องกับวิถีชีวิตของชาวบ้าน และเป็นโอกาสดี ที่มีการนำเอาการประหยัดพลังงานผสมกับภูมิปัญญามาใช้ให้เกิดคุณค่าสร้างประโยชน์ให้ชุมชน

แหลมรุ่งเรือง จึงเป็นเสมือนโรงเรียนที่คนจากทั่วประเทศสามารถมาเรียนรู้เพื่อให้เกิดการขยายผลเชื่อมโยงสู่ความมั่นคง ❀

ต้องการข้อมูลเพิ่มเติม ติดต่อได้ที่

คุณสมหมาย ศรีวิชัย

ที่อยู่ ๓๔๓ ถนนสมุทรคงคา ตำบลปากน้ำ อำเภอเมือง จังหวัดระยอง ๒๑๐๐๐

โทรศัพท์ ๐๗-๐๖๑-๗๓๓๘

การสื่อสารสาธารณะ
บทความสื่อสัมพันธ์สุขภาพ

เจตนารมณ์สร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

กระบวนการที่ประชาชนและหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง ได้ร่วมแลกเปลี่ยนองค์ความรู้และเรียนรู้ซึ่งกันและกัน... เพื่อสร้างความหมายของคำว่า "สมัชชาสุขภาพ" ในร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ...

ความหมายใหม่ที่มีความหมายต่อคนไทย เป็นสังคมแห่งความสุข คนไทยมีความสุขโดยอันหนึ่ง จึงเป็นเพียงสิ่งหนึ่ง ให้ประเทศไทยเป็นสังคมที่ดีขึ้นโดยเร็วที่สุด...

1. เราคนไทยรักสามัคคี มีน้ำใจไมตรี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมมือร่วมใจให้เกียรติกันโดยไม่แบ่งเชื้อชาติ ศาสนา เผ่าพันธุ์ หรือสถานภาพทางสังคมเพื่อสร้างเสริมให้เกิดความสุขอยู่เย็นเป็นสุข
2. ครอบครัว ชุมชนและระดับประเทศ
3. เราช่วยกันส่งเสริมและสนับสนุนประเพณีอันดีงาม ร่วมกันถือมั่นระบบคุณค่าและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ดีงามของสังคมไทย และส่งเสริมบทบาทของศาสนาและจริยธรรมในการดำรงชีวิตเพื่อความสุขอยู่เย็นเป็นสุข
4. เราช่วยกันส่งเสริมและจัดให้มีสิ่งของดีทั้งทางกายภาพ วิชาการ และทางสังคมที่เอื้อต่อความสุขอยู่เย็นเป็นสุข เพิ่มพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมและการเรียนรู้ในชุมชน และส่งเสริมกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสังคมให้กว้างขวางและหลากหลาย
5. เราส่งเสริมและร่วมกันจัดการระบบการเรียนรู้ในทุกระดับ โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือและวิธีการต่าง ๆ เช่น การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่ายอสังหาริมทรัพย์ การจัดทำแผนแม่บทชุมชน การจัดทำคู่มือปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมด้วยสันติวิธี เป็นต้น
6. เราส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการทำงานและเรียนรู้ร่วมกันอย่างเปิดเผยและมิตร ระหว่างภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และทุกฝ่ายในสังคม เช่น การรวมกลุ่มจัดการความรู้ การพัฒนาศักยภาพและการถ่ายทอดการเรียนรู้ ประสิทธิภาพ การจัดเวทีสาธารณะเพื่อดำเนินกิจกรรมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ ติดตาม ตรวจสอบ ผลักดันการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข การสื่อสารการร่วมสนับสนุนทรัพยากร เป็นต้น
7. เราช่วยกันผลักดันให้มีนโยบายสาธารณะที่มุ่งสร้างเสริมความพอเพียงและสังคมเพื่อความสุขอยู่เย็นเป็นสุข ลด ความทุกข์และปลอบใจความสุขของคนทุกวัย และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความสุขอยู่เย็นเป็นสุขทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

ไทยโพสต์ ๑๑ ก.ค. ๔๘

โพลชี้ นักการเมือง-บรก. โกง ต้นเหตุสังคมไทยไม่มีความสุข

เมื่อเวลา 10.30 น. วันที่ 7 ก.ค. ที่โรงแรม เมืองทองธานี สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) จัดงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2548 ว่าด้วย "ความสุขอยู่เย็นเป็นสุข" ขึ้น โดยแถลงผลการสำรวจความคิดเห็นของประชาชน "ระดับความสุขสังคมไทย" จัดทำโดยสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) ร่วมกับสำนักวิจัยเอกสากล (EK) มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ สำรวจความคิดเห็นและความคิดเห็นหลังต่อความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย จากกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชาชนอายุระหว่าง 15-65 ปี ในเขตกรุงเทพฯ เชียงใหม่ นครราชสีมา และสงขลา ทั้งในและนอกเขตเทศบาลระหว่างวันที่ 29 มิ.ย.-5 ก.ค.2548 จำนวน 1,045 ตัวอย่าง ประเด็นในการสำรวจได้แบ่งรูปแบบของความสุขออกเป็น 3 ระดับคือ ความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับบุคคลและครอบครัว ระดับชุมชน และระดับสังคมประเทศชาติ

ศ.ดร.ศรีศักดิ์ จามรนาน ประธานสำนักวิจัยเอกสากล โพลชี้ว่า การสำรวจเพื่อประเมินสภาพความเป็นอยู่ในปัจจุบัน ว่าใกล้เคียงกับความสุขอยู่เย็นเป็นสุขหรือไม่ ในระดับชีวิตส่วนตัวและครอบครัว ร้อยละ 29.2 เห็นว่าใกล้เคียงกับความสุขอยู่เย็นเป็นสุข ร้อยละ 49.1 เห็นว่าค่อนข้างใกล้เคียง ร้อยละ 16.2 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 4.2 ค่อนข้างห่างไกล และร้อยละ 1.3 เห็นว่าห่างไกลมาก

ในระดับชุมชน ร้อยละ 14.1 เห็นว่าใกล้เคียงมาก ร้อยละ 51.1 ค่อนข้างใกล้เคียง ร้อยละ 24.1 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 8.6 ค่อนข้างห่างไกล และร้อยละ 2.1 เห็นว่าห่างไกลมาก และในระดับสังคมประเทศชาติ ร้อยละ 9 เห็นว่าใกล้เคียงมาก ร้อยละ 38.4 ค่อนข้างใกล้เคียง ร้อยละ 35.5 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 13.3 ค่อนข้างห่างไกล และร้อยละ 3.8 เห็นว่าห่างไกลมาก

ในการประเมินสภาพความเป็นอยู่ปัจจุบัน พบว่าสภาพความเป็นอยู่ในแต่ละระดับ มีลักษณะสำคัญดังนี้ ความเป็นอยู่ในระดับชีวิตส่วนตัว ส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพไม่เจ็บปวด กล่าวคือ ร้อยละ 96.6 เห็นว่า คนมีความสัมพันธ์ที่ดีกับครอบครัว ร้อยละ 90.8 ครอบครัวมีความสัมพันธ์ที่อบอุ่น และร้อยละ 85.5 มีร่างกายแข็งแรงสมบูรณ์

ส่วนสภาพในเชิงงบกล่าวคือ ร้อยละ 40.1 ไม่มีงานทำหรือรายได้ที่มั่นคง ร้อยละ 27.4 รู้สึกไม่ปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน และร้อยละ 26.2 วิตกกังวลความเป็นอยู่ในระดับชุมชนที่อยู่อาศัย ส่วนใหญ่เห็นว่าสภาพไม่เจ็บปวด กล่าวคือ ร้อยละ 75.2 เห็นว่าคนในชุมชนอยู่ด้วยความมีมิตร ร้อยละ 70.1 มีการช่วยเหลือเกื้อกูล และร้อยละ 69.1 มีปัจจัยพื้นฐานไม่ขาดอาหาร เสื้อผ้า ที่อยู่อาศัย และการรักษาพยาบาลอย่างเพียงพอ ส่วนสภาพในเชิงงบ กล่าวคือ ร้อยละ 52.3 เห็นว่าคนในชุมชนไม่มีงานทำหรือรายได้ที่มั่นคง ร้อยละ 31.3 คนในชุมชนขาดโอกาสทางการศึกษาที่ดี และร้อยละ 30.9 ชุมชนมีสภาพแวดล้อมที่ไม่ดีไม่ปลอดภัย

นายศรีศักดิ์กล่าวอีกว่า สาเหตุนำมาซึ่งการไม่มีความสุขในสังคมประเทศชาติ ส่วนใหญ่เห็นว่ามักสภาพในเชิงงบ กล่าวคือ ร้อยละ 84.4 เห็นว่าคนไทยมีเกียรติมีศักดิ์ศรีบ้าง ร้อยละ 79.2 คนไทยอยู่ร่วมกันด้วยความดีมีธรรม

โพลชี้ และร้อยละ 68 สื่อมวลชนทำงานที่โปร่งใส ส่วนสภาพในเชิงงบ กล่าวคือ ร้อยละ 63.6 เห็นว่าคนในสังคมไม่มีโอกาสทำมาหากินอย่างเท่าเทียมกัน ร้อยละ 58.9 เศรษฐกิจไม่ได้ดีได้ใคร่จางทั่วทุกภูมิภาค ร้อยละ 58 การใช้อำนาจทางการเมืองไม่โปร่งใสหรือตรวจสอบได้ ร้อยละ 53.2 คนไทยส่วนใหญ่ไม่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี ร้อยละ 51.1 นักการเมืองไทยส่วนใหญ่ยังไม่มีความซื่อสัตย์ ร้อยละ 50.6 เห็นว่าสังคมไทยไม่มีความสงบสุขร่มเย็น

ประธานสำนักวิจัยเอกสากล กล่าวว่า พรรคของประชาชนในปัจจัยอื่นเป็นอุปสรรคต่อความสุขอยู่เย็นเป็นสุข ในระดับชีวิตส่วนตัวและครอบครัว 3 อันดับแรก ได้แก่ ร้อยละ 22.5 เห็นว่าไม่มีงานทำหรือรายได้ที่มั่นคง ร้อยละ 16.4 มีปัญหาสุขภาพร่างกาย และร้อยละ 13.2 วิตกกังวล ในระดับชุมชนสามอันดับแรก ได้แก่ ร้อยละ 34.4 เห็นว่าคนในชุมชนไม่มีงานทำหรือรายได้ที่มั่นคง ร้อยละ 14.8 ขาดปัจจัยพื้นฐานในการดำเนินชีวิต และร้อยละ 12.9 ขาดโอกาสทางการศึกษา

และในระดับสังคมประเทศชาติ ห้าอันดับแรก ได้แก่ ร้อยละ 20.9 เห็นว่าไม่มีความเจริญทางเศรษฐกิจที่ไม่ทั่วถึง ร้อยละ 19.9 คนมีโอกาสทำมาหากินไม่เท่ากัน ร้อยละ 12.9 ความสัมพันธ์ทางเศรษฐกิจ ร้อยละ 8.5 คนไทยมีคุณภาพชีวิตลดลง และร้อยละ 6.5 สังคมไทยขาดความสงบสุขร่มเย็น

ศ.ดร.ศรีศักดิ์กล่าวอีกว่า ผลสำรวจยังพบปัญหาของบุคคลหรือหน่วยงานที่เป็นอุปสรรคต่อการสร้างความสุขอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยเรียงตามลำดับได้แก่ ร้อยละ 70.4 เห็นว่างานการเมืองเห็นแก่ตัวทุจริตคอร์รัปชัน ร้อยละ 58.7 ข้าราชการทุจริตคอร์รัปชัน ร้อยละ 55.2 ประชาชนขาดความรู้และสำนึกในการเป็นพลเมืองที่ดี ร้อยละ 50.9 ชาวชนมีพฤติกรรมการเสื่อมถอยไร้อนาคต ร้อยละ 49.9 อาชญากรที่เข้าไปในวงกว้างวิทย์พันซ์ ร้อยละ 44.9 ข้าราชการทำงานด้วยคุณภาพและขาดความรับผิดชอบ ร้อยละ 44.2 นักธุรกิจที่ค้าขายเปรียบหรือเห็นแก่ตัว ร้อยละ 37.7 เจ้าพ่อและผู้มีอิทธิพลเอาเปรียบรังแกชาวบ้าน ร้อยละ 35.6 ผู้ดูแลกฎหมายไม่มีความยุติธรรม ร้อยละ 29 ปัญหาของงานวิจัยที่มีอำนาจมากกว่ารับใช้ชาวบ้าน ร้อยละ 26.6 หลงใหลขงคำขวัญการเมือง ร้อยละ 23.1 สื่อมวลชนขาดสำนึกรับผิดชอบ ร้อยละ 22.5 ผู้ประกอบการวิเศษที่ก่อความวุ่นวาย ร้อยละ 21.6 ผู้ประกอบการวิเศษที่ก่อความวุ่นวาย ร้อยละ 19.9 ระบุว่ามีปัญหา ร้อยละ 40.4 ค่อนข้างมั่นใจ ร้อยละ 26 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 10.8 ไม่ค่อยมั่นใจ และร้อยละ 2.9 ไม่มีมั่นใจเลย ในระดับชุมชน ร้อยละ 7.9 ระบุว่ามีปัญหา ร้อยละ 34.9 ค่อนข้างมั่นใจ ร้อยละ 38.9 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 13.6 ไม่ค่อยมั่นใจ และร้อยละ 5 ไม่มีมั่นใจเลย และในระดับสังคมประเทศชาติ ร้อยละ 7.8 ระบุว่ามีปัญหา ร้อยละ 29.7 ค่อนข้างมั่นใจ ร้อยละ 40 ไม่แน่ใจ ร้อยละ 15 ไม่ค่อยมั่นใจ และร้อยละ 7.5 ไม่มีมั่นใจเลย

ปูยีนค้อจิกชอวีชีวิต

บัญญัติ 9 ประการ สู่ ‘อยู่เย็นเป็นสุข’

66 ความอยู่เย็นเป็นสุข ของชาติ ผู้มีอำนาจการตัดสินใจเกือบทุกระดับของประเทศไทยจะใช้ตัวเลขมูลค่าผลิตภัณฑ์มวลรวมในประเทศ หรือ จีดีพีเป็นตัวชี้วัด

ตัว “จีดีพี” นี้แหละที่ถามคนกว่าก่อนประเทศว่าหมายถึงอะไร พวกเขาตอบว่าไม่รู้จัก

แต่ถ้าตอบง่าย ๆ ก็คล้ายๆ กับการมีรายได้ คิดเป็นหัวต่อปีของคนในประเทศ หรือถ้าวัดจากความรู้สึก นั่นก็ไม่แตกต่างจากการรู้สึกว่าคุณอยู่ในสังคมได้โดยไม่ทุกข์ และไม่สร้างทุกข์ให้คนอื่น

66 สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ประชุมรวมความคิดเห็นของกลุ่มคนที่ต้องการมีชีวิตอยู่ได้ด้วยดีด้วยตัวเองอยู่เย็นเป็นสุข ไม่ต้องการมีชีวิตอยู่ด้วยการอยู่ร้อนนอนทุกข์ จัดโดยสำนักงานปฏิรูปสุขภาพแห่งชาติ (สปร.ส.) เปิดโอกาสให้ภาคีรัฐ องค์กรภาคประชาชน นักวิชาการ และภาคการเมือง เข้าร่วมกว่า 3,000 คน

3,000 คน เป็นที่มาของหลากหลายความเห็น และรวมศูนย์อยู่ที่เดียวในการประกาศเจตนารมณ์วันสุดท้ายของงาน เพราะหวังเป็นแรงผลักดันให้เกิดเป็นข้อปฏิบัติต่อคนทั้งชาติ โดยผ่านความเห็นชอบจากการประชุมคณะรัฐมนตรี

“อยู่เย็นเป็นสุข” ในที่นี้กล่าวรวมถึงเหตุการณ์วิกฤตภาคใต้ พลังเด็ก เยาวชน ครอบครัว และผู้สูงอายุ ท้องถิ่นและชุมชนกับการสร้างหลักประกันสุขภาพ ชีวิตสาธารณะ-ท้องถื่นนำอยู่ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นกับการสร้างนโยบายสาธารณะ ตักยภาพคนพิการ นโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม การลดละเลิกการดื่มแอลกอฮอล์ ยุทธศาสตร์เมืองไทยแข็งแรง และภูมิปัญญาไทย สุขภาพวิถีไท

กลุ่มเยาวชนทอดผ้าป่าสินามิ

ผู้เผ่าแห่งลุ่มน้ำเพชรบุรี วัช 106 ปี คือคนเป่าสายตาคู่ของคนที่มาร่วมงานนี้

66 ปูยีน แก้วมณี นุ่งซิ่น โทกผ้าจะม้ายี่ศรีษะ แม้จะร่ากาพมากแล้ว แต่คุณปูก็ยังคงเดินทางไปไหนมาไหนด้วยรถโดยสารสาธารณะตลอดบอร์ตจิกชอวีภายในงานสมัชชาสุขภาพ เป็นจุดที่ผู้คนหลากหลายที่มาเลือกใช้ชีวิตนี้เป็นสื่อแสดงความเห็นร่วมกัน “ปูยีน” ก็เช่นกัน ชายชราผู้นี้เลือกที่จะเขียนข้อความสั้นๆ เพียงชื่อและนามสกุล ตามด้วยคำว่า “อยู่เย็นเป็นสุข”

ปูยีน สะท้อนผ่านเวทีสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อม ให้ฟังว่า ปูยีนเป็นคนหนึ่งที่อาศัยความอุดมสมบูรณ์จากธรรมชาติในเขตลุ่มน้ำเพชรบุรีซึ่งชีพมาตลอดชีวิต เด็กให้ชีวิตกับสาธารณะก่อนที่ จะรับเอาสิ่งสาธารณะให้ซึ่งก็คือชีวิตเช่นเดียวกัน

“อยู่กินมาก กินให้พอดี ปลูกต้นไม้ทำกินก็ทำให้พอดีกัน ถ้าเหลือก็นำไปขาย ขายถูกๆ คนที่ซื้อไปกินจะได้ดี ถ้าวัวเขาจะเหมาเอาไปขายต่อในราคาแพง เราก็ไม่ขายให้เขา แต่ถ้าวัวไหนมีน้อย เราก็เก็บไว้กินเอง จะได้

นักษามเป็อมเลบละครดั่งจิง

ไม่อด”

“ปูยีน” จึงเป็นอีกตัวอย่างของการใช้ชีวิตแบบอยู่เย็นเป็นสุข

ทุกปีคำประกาศเจตนารมณ์ จะเป็นตัวขับเคลื่อนหนึ่งที่ใช้ในสังคม เพื่อผลักดันไปสู่ความอยู่เย็นเป็นสุขร่วมกันของคนทั้งประเทศชาติ

ปีนี้ คำประกาศเจตนารมณ์มีด้วยกัน 9 ข้อ คือ (หนึ่ง) คนไทยรักสามัคคี มีน้ำใจไมตรี ช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ร่วมมือร่วมใจให้เกียรติกันโดยไม่แบ่งเชื้อชาติ ศาสนา และชนชั้นวรรณะ ร่มเย็นอยู่เย็นเป็นสุข

(สอง) ร่วมกันส่งเสริมค่านิยมแห่งความพอดีพอเพียง และปฏิบัติตามหลักเศรษฐกิจพอเพียงของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทั้งในระดับครอบครัว องค์กร ชุมชน และระดับประเทศ

(สาม) ช่วยกันส่งเสริมวัฒนธรรมประเพณีอันดีงาม ร่วมกันรื้อฟื้นระบบคุณค่าและภูมิปัญญาดั้งเดิมที่ฝังแน่นของสังคมไทย และส่งเสริมบทบาทของศาสนาและจริยธรรมในการดำรงชีวิตเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

(สี่) เราจะร่วมกันส่งเสริมและจัดให้มีสิ่งแวดล้อมทั้งกายภาพ ชีวภาพ และทางสังคมที่เอื้อต่อความอยู่เย็นเป็นสุข เพิ่มพื้นที่สาธารณะสำหรับกิจกรรมและการเรียนรู้ในชุมชน และส่งเสริมกิจกรรมอาสาสมัครเพื่อสังคมให้กว้างขวางและหลากหลาย

(ห้า) ส่งเสริมและร่วมกันจัดกระบวนการการเรียนรู้ในทุกระดับ โดยประยุกต์ใช้เครื่องมือและวิธีการต่างๆ เช่น การจัดทำบัญชีรายรับรายจ่าย ครอบครัว การจัดทำแผนแม่บทชุมชน การจัดทำแก้ไขปัญหาและแลกเปลี่ยนเรียนรู้อย่างมีส่วนร่วมด้วยสันติวิธี

(หก) ส่งเสริมสนับสนุนกระบวนการทำงานและเรียนรู้ร่วมกันอย่างเป็นกัลยาณมิตร ระหว่างภาคประชาสังคม องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและทุกฝ่ายในสังคม

(เจ็ด) ร่วมกันผลักดันให้มีนโยบายสาธารณะที่

สภาภาพ สุขชนสายสัมพันธ์

มุ่งสร้างเสริมความพอดีพอเพียงและสมดุลเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข ลด ควบคุม และป้องกันความอยู่ร้อนนอนทุกข์ และปัจจัยที่ก่อให้เกิดความอยู่ร้อนนอนทุกข์ทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติ

(แปด) พัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขในครอบครัว องค์กรชุมชนของตนเอง และจะร่วมกันพัฒนาดัชนีชี้วัดความอยู่เย็นเป็นสุขแห่งชาติ โดยใช้กระบวนการพัฒนาดัชนีชี้วัดเป็นเครื่องมือพัฒนาความอยู่เย็นเป็นสุขไปพร้อมๆ กัน

(เก้า) ถือเป็นหน้าที่ร่วมกันของทุกฝ่ายในสังคมที่จะร่วมกันปฏิบัติ ส่งเสริม สนับสนุน ติดตาม ผลักดัน และขับเคลื่อนการสร้างสังคมอยู่เย็นเป็นสุข โดยไม่ย่อท้อต่ออุปสรรคใดๆ โดยให้ภาครัฐทำหน้าที่ส่งเสริมและสนับสนุนอย่างจริงจังและต่อเนื่อง

ทั้งหมดนี้ หากร่าง พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ผ่านเป็นกฎหมายแล้ว คณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติจะเป็นรูปธรรมตามมา เพื่อรับข้อเสนอจากสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ นำเสนอต่อหน่วยงานภาครัฐในการนำไปปฏิบัติหรือจัดทำเป็นนโยบายสาธารณะต่อไป

สุดท้าย “รัฐบาล” ก็เป็นจิกชอว์ตัวสุดท้ายที่จะบอกได้ว่า ประเทศไทยจะ “อยู่เย็นเป็นสุข” ได้หรือไม่

สุจิต เมืองสุข

เสนอรัฐ - น.พ.นิรันดร์ พิทักษ์วัชระ ส.ว.อุบลราชธานี นายหาญณรงค์ เยาวเลิศ ผู้ช่วยเลขาธิการมูลนิธิคุ้มครองสัตว์ป่า แอลงนโยบายสาธารณะด้านสิ่งแวดล้อมที่จะเสนอต่อรัฐบาล หลังสิ้นสุดการประชุมสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ ปี 2548 ที่อิมแพค เมืองทองธานี

ข่าวสด ๑๑ ก.ค. ๔๘

นางงามจักรวาล น.ส.นาตาลี เกลโบวา แห่งประเทศแคนาดา ใต่ตอบคำถามที่ถูกต้องกรมการตัดสินใจและประชาชนจำนวนมาก ถึงเรื่องที่ยากที่สุดในชีวิต คือ การมีทัศนคติ(ความคิด)ที่ดีในเชิงบวก(Positive Thinking) ต่อตัวเองและสังคม

ความคิดเชิงบวกคือ การคิดดี พุทธิดี เขียนดี การทำดีต่อตัวเอง คนอื่นและสังคม

คนไทยตั้งแต่ชาวบ้านถึงนายกรัฐมนตรีอาจยังไม่ได้รับเปลี่ยนกระบวนทัศน์(แบบแผนวิธีคิด) จากการศึกษาอะไรในเชิงลมนภาคีเชิงบวก จากคิดร้ายมาคิดดี

คนชนบทและในเมืองมีแต่ปัญหาสุขภาพร่างกายไม่แข็งแรงมีอาการปวดเมื่อยเอวเมื่อยขา เจ็บไหล่ เจ็บตัว เป็นโรคนาหวานกันมาก ดื่มเหล้า สูบบุหรี่กว่า 70% ของประชากร เป็นโรคกระเพาะจากความเครียดในการทำงานมากและหารายได้ คนแก่และเด็กเพรา ขาดความอบอุ่น ชีวิตชุมชนเริ่มอยู่แบบตัวใครตัวมัน ภูมิปัญญาชาวบ้านลดน้อยถอยลง และกำลังจะสูญหาย

เรื่องทางปัญญาที่มีอยู่มากทั้งจากชุมชนเองและหน่วยงานรัฐ

นี่คือสุขภาพทางกาย จิตใจ สังคมและสติปัญญา อยู่ในอาการกำเริบเพราะเราจะไม่ไปถูกการอยู่เป็นสุขได้อย่างไร?

หากอยู่ สุขกรวัย ปราชญ์ชาวบ้าน อ.สุรินทร์ ที่ทำเกษตรผสมผสานและมีชีวิตแบบพอเพียง ได้ช่วยเหลืสังคมมากกว่า 50 ปี ทั้งเป็นแหล่งเรียนรู้การพึ่งตนเองและการเผยแพร่ความคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ปูยีน แห่ง จ.พชรบุรี ผู้เข้าใจชีวิตตนเองและหลุดพ้นจากกิเลสทางมล มีชีวิตพาลาไปขายและกินอยู่หลังบ้านแบบเรียบง่าย จนถือว่าเป็นผู้มีปรีชาญาณส่วนหนึ่งที่ชาวบ้านต้องการเงินตราและปัญญา

ป้าปิ่น(เขย) แห่ง อ.อุบลราชธานี เป็นคนกล้าคิด กล้าต่อสู้ ไม่ยอมจำนนและยอมชีวิตเป็นๆ มาอย่างยาวนาน จนสามารถได้ที่ดินกินคั้นมาเลี้ยงลูกตนเองและครอบครัวและเป็นด้วยอย่างชีวิตเป็นๆ ที่รักษาสถิตชีวิตตนเองโดยสะท้อนให้เห็นว่านโยบายและอำนาจรัฐไปทุกค่าความอยู่เป็นสุขของชาวบ้าน จึงต้องเปลี่ยนแปลงชีวิตชาวบ้านที่อาศัยจำตัวตามสภาวการณ์ดำรงชีวิตเป็นๆ ด้วยพลังจิตใจอันกล้าแกร่งและยืนหยัด

อุสุพ.ค.วิชัย ชูชัย แห่ง อ.ศรีสะเกษ ผู้มุ่งมั่นปลุกต้นไม้จนได้ 2 ล้านต้น อย่างมีความสุขและเป็นด้วยอย่างของผู้ที่มีความมุ่งมั่นในการกำหนดเป้าหมายการก้าวความดีให้แก่แผ่นดิน ส.ท.ประจวบ วาชิ ผู้มีความขวนขวายในการทำงานเพื่อแผ่นดิน

อยู่ร้อนเป็นทุกข์ สู่ สัมมนา 'อยู่เย็นเป็นสุข'

ด้วยดีที่มีมัยมีมิตตา มีมาวิ มีความรักให้ตน แม้จะถูกกล่าวแรงๆ ก็ไม่โกรธ กลับคิดดีและให้ความสุขแก่ผู้อื่น

อย่างไรคือการอยู่เย็นเป็นสุขระดับบุคคล ตัวบุคคล(ตัว) ในภาคอีสานมากกว่ากัน ชี้ ปี นอน หมายถึง มีอาหารกิน มีห้องสามไว้ดูจระเข้ มีสุนัข มีดีอยู่ มีบ้านพักอาศัย มีเงินใช้มีลูกหลานนั่งเฝ้าและได้ใช้ชีวิตที่ธรรม

ศาสนาพุทธมีตัวชีวิต บังคับ 4 คือ อาหาร ที่อยู่ ยาภิทยาโรค เครื่องนุ่งห่ม

คนทั่วไปในสังคมทุนนิยม มีตัวชีวิตความสุขในลักษณะ คือ: มีงานทำสบายๆ ในห้องแอร์ มีเงินเดือนสูงๆ มีรายได้ไม่มีหนี้ ีบ้านหลังใหญ่ มีรถราคาแพง มีแฟนหล่อ/สวย มีเนื้อผ้าดีๆ ใส่ ีโอกาสได้ไปเที่ยวรอบโลก มีอาหารการกินดีๆ ราคาแพงๆ

ตัวชีวิตความสุขตั้งแต่ระดับปัจเจกบุคคล ครอบครัว ชุมชน และสังคม ได้เสนอไว้ในหนังสือที่เผยแพร่โดยสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ(สปรส.) และสำนักงานวิจัยระบบสุขภาพ(สวรส.) มีรายละเอียดดังนี้คือ

ความสุขของคนแต่ละคน ได้แก่ การยิ้มแย้มแจ่มใส หัวเราะ: วันละครั้ง แวดตาเป็นประกาย การรู้จักสู้ชีวิตเหตุแห่งทุกข์และแก้ปัญหาได้จึงถึงสุข

ถูกทั้งใจ อิบะฮูด ฝ่ายพันธุศาสตร์จากความคิดเชื่อเอตลัมกว่า 20 ปี และอยู่กับมันได้อย่างมีความสุข ำปะปะโยชน์แก่สังคมได้

คนทุกยุคได้ทำหน้าที่ที่พึงกระทำ มีการเรียนรู้สิ่งใหม่ๆ และปรับเปลี่ยนตลอดเวลาในวิชาชีพและสังคม

จิตสรวและบริหารเวลาในการทำหน้าที่ได้อย่างสอดคล้องกับวิถีชีวิต

มีงานทำ มีรายได้พอเพียงแก่การเลี้ยงตนเองและครอบครัว

ไม่มีหนี้หรือมีหนี้ที่ชำระได้จัดการได้

มีร่างกายแข็งแรง มีพรพรรณดี ได้ออกกำลังกายไม่พึ่งยาเจ็บป่วยบ่อย

มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีความสงบ รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

มีงานอดิเรกทำงานอาสาสมัครหรือทำประโยชน์เพื่อสังคมได้

ไม่โลภ ไม่โกรธ ไม่หลง

มีความรัก ปัญหา อุบายบุคคลของคนที่อยู่ในสังคม มีเพื่อนที่ดี มีความมั่นคงปลอดภัย ได้อยู่กับครอบครัวและธรรมชาติ

มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีความสงบ รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

มีความสัมพันธ์ที่ดีกับผู้อื่น มีความสงบ รู้จักแบ่งปัน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน

รักกัน สร้างความอบอุ่นแก่กันและกัน

นโยบายหรือโครงการของรัฐ ไม่ละเมิดสิทธิชุมชน มีระบบการบริหารการปกครองที่ดีมีกฎหมายที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมและสิ่งแวดล้อม มีการพัฒนาที่ยั่งยืน รักษาสมดุลจิตใจ วัตถุ ธรรมชาติ และคำนึงถึงชุมชน

สื่อมวลชนเสนอข่าวหรือเรื่องราวดีๆ ให้สอดคล้องกับข่าวร้าย ภาพรวมของสังคมมีทิศทางที่ดีความดีงาม ไม่มีโรคระบาด อยาญมุขลดลง ผู้คนในสังคมมีทัศนคติเห็นแก่กันเห็น ชุมชนช่วยกัน

บ่มเพาะและดูแลนำพรมติเมสตีพหุแห่งความสุขความสงบไม่ให้เกิดสิ่งรบกวนๆ ชีวิต

ความเจริญชีวิตปัจเจกบุคคล ครอบครัวและสังคม ที่ยึดเอาความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ(GDP) เป็นดัชนีชี้วัดความสุข โดย

กับเงินและวัตถุเป็นใหญ่ ได้สร้างให้ราษฎรหรือเป็นทุกข์ที่มากขึ้น

มีแต่ความปรารถนาความร่ำรวย ความโลภ การเอื้อเฟื้อการแห่ง

กัน คอร์รัปชัน เบียดเบียนธรรมชาติ ไม่เคารพตนเองและขาดความ

หนักที่ต่อมนุษย์กับทุกตัวในวัตถุและเงินตรา

ทางเลือกไปสู่การอยู่เย็นเป็นสุข ที่กำหนดนโยบาย

และยุทธศาสตร์ในเบื้องต้นนี้ก็คือ

1.ความพอเพียง ได้แก่ บริโภคเหมาะสม มีสิ่งจำเป็นพอเพียง

ครบถ้วน สะอาดสบายตามสมควร พึ่งซึ่งก็คือ ความพอเพียง

นั้นเองอันนี้เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่จำกัตนเอง

2.การจัดการกับภาวะทุกข์และแก้ปัญหาได้ คนทุกชน ครอบ

ครัวทุกครอบครัวชุมชนทุกชุมชน สังคมทุกสังคม ล้วนมีความ

ทุกข์และเติมไปด้วยปัญหาในแต่ละวัน การมีวิถีคิดในการจัดการ

กับความสุข ปรารถน์ และการแก้ไขปัญหาคือสิ่งสำคัญที่จะช่วย

แปลงทุกข์สู่สุข และปัญหาสู่การแก้ไขได้ มีทุกข์แก้ไขได้ มีปัญหาแก้ไขได้ เป็นสุขได้

3.การพัฒนาแบบบูรณาการ ทั้งด้านจิตใจ วัฒนธรรม ความ

สัมพันธ์ในครอบครัวและชุมชน การสร้างสวัสดิการสังคม หลัก

ประกันชีวิต การอนุรักษ์และจัดการสิ่งแวดล้อมให้ใช้ประโยชน์ได้

อย่างยั่งยืนควบคู่การพัฒนาเศรษฐกิจไปสู่สุขภาพดี

อันนี้เป็นนโยบายและยุทธศาสตร์ที่การรัฐจัดตั้งปกครองส่วน

ท้องถิ่นและประชาชนร่วมกันทำ

สัมพันธ์ เตชะชอลิก

คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

มหาวิทยาลัยขอนแก่น

มติชน ๘ ก.ค. ๔๘

บัญชีรับจ่ายครอบครัว สร้างความอยู่เย็นเป็นสุข

“ผมได้แนวคิดมาจาก พ่อผู้ใหญ่อายุ ๗๐ ปี มาถึงบ้านแม่บ้านทำบัญชีรับจ่ายครอบครัว ตอนแรกก็ทะเลาะกันว่าจะทำไปทำไม แต่เมื่อลงมือทำ ทำให้เรามองเห็นตัวเองว่าครอบครัวเรามีรายจ่ายเยอะมากมาย ค่าเหล้าของหมมีปีละ 5-6 หมื่นบาท แม่บ้านก็ซื้อสารพัด รายรับรายจ่ายจากทำเกษตรเพื่อขายไม่คิดค่าแรง หักกันแล้วเหลือนิดเดียว ชีวิตเรายังอยู่ยั้งชาติถุน เหลือพอพอก เพราะเราไม่เคยเห็น ไม่เคยรู้ตัวเลขมาก่อน ก็เริ่มได้คิด หมหยุดบายมุขทั้งหมด แม่บ้านก็ช่วยลควายจ่าย หักมาปลูกทุกอย่างที่กิน กินทุกอย่างที่ปลูก เหลือค่อยขาย ชีวิตครอบครัวมีความสุขขึ้นนะ ตกเย็นก็ไปรดน้ำพืชผักสวนครัวด้วยกันพ่อแม่ลูกทีไรก็ยิ้มกันหมดไปทีละที”

ที่เยี่ยม บุตรธิดา แห่งบ้านนาอีสาน อำเภอสนมชัยเขต จังหวัดฉะเชิงเทรา เล่าประสบการณ์ให้ฟัง สอดคล้องกับเยาวชนแห่งเครือข่ายโรงเรียนสามสัมพันธ์ครอบครัว จังหวัดตราด เล่าว่า บ้านเรานำการทำบัญชีรับจ่ายครอบครัวไปทำปรากฏว่าดีมาก เพราะทำให้เกิดกิจกรรมร่วมกันขึ้นในครอบครัว มีการพูดคุยกันมากขึ้น ทุกคนคำนึงถึงเหตุผลในการใช้จ่ายเงินมากขึ้น

ที่ผ่านมา เราเรียนเรื่องการบัญชีรับจ่ายเพื่อใช้เป็นเครื่องมือทางการเงินที่สำคัญ

แต่ในวันนี้ ประสบการณ์ของชาวบ้านที่เขาเอาชีวิตทั้งชีวิตมาจัดการปฏิบัติลงมือลงมือ ทำให้ต้องมีความรู้ใหม่ที่สำคัญว่า การทำบัญชีรับจ่ายครอบครัวมีความหมายและมีคุณค่ากว่าการทำเพื่อเป็นเครื่องมือทางการเงิน

บัญชีรับจ่ายครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวมีกิจกรรมร่วมกัน ทุกคนมีหน้าที่รับผิดชอบ ร่วมกันบันทึก ร่วมกันทำ ร่วมกันวิเคราะห์ ได้พูดคุยกันมากขึ้น

บัญชีรับจ่ายครอบครัว ทำให้สมาชิกในครอบครัวเห็นข้อมูลการใช้เงิน ได้ถูกต้อง เกิดจิตสำนึกที่จะไม่ฟุ้งเฟ้อ ไม่ตกเป็นเหยื่อบริโภคนิยมที่กระตุ้นให้เสพมาก ๆ เพื่อหมุนงล้อเศรษฐกิจกันอย่างเอาเป็นเอาตาย มีเหตุผลในการใช้จ่ายเงินมากขึ้น เกิดความดีถึงกัน เอื้ออาทรกันในครอบครัวมากขึ้น ทำให้มีพฤติกรรมการใช้จ่ายเงินที่ถูกที่ควรมากขึ้น

...ความสมดุลพอดีพอเพียง

จะทำให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข ความสุขได้จะไปข้างใดข้างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการจกเงิน-รวยเกิน การหาเงิน-เสกเงิน ล้วนสร้างความอยู่ร้อนนอนทุกข์ ทั้งต่อตนเอง ต่อสิ่งแวดล้อม และต่อผู้อื่น...

ในสังคมอเมริกันที่เป็นสังคมบริโภคนิยมสุดโต่ง นำหัวประเทศทั่วโลกอยู่ในขณะนี้ ก็มีคนส่วนหนึ่งมองเห็นปัญหาของการตกเป็นเหยื่อบริโภคนิยม ทุนนิยม ที่บีบคั้นสร้างความอยู่ร้อนนอนทุกข์เพิ่มขึ้น แม้ว่าเราจะรายได้มากขึ้นก็ตาม พวกเขาชวนกันแสวงหาทางออกของการดำเนินชีวิตด้วยวิธีการหลากหลายรูปแบบ ซึ่งหนึ่งในเครื่องมือที่เขาใช้เพื่อเรียนรู้ตนเองเพื่อปรับพฤติกรรมตนเองก็คือการทำบัญชีรับจ่ายครอบครัวนี้แหละ

การทำบัญชีรับจ่ายครอบครัว ไม่ใช่เครื่องมือเฉพาะของครอบครัวเกษตรกรหรือคนมีรายได้น้อย แต่เป็นเครื่องมือพื้นฐานของครอบครัวคนทั่วไปทุกชั้นชน เป็นกระดาษที่จะช่วยให้รู้จักตนเอง ด้วยตนเอง และเพื่อตนเอง

การพัฒนาประเทศตามแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง เราถูกกำหนดครอบครัวให้ผู้คนคิดถึงแต่การเพิ่มรายได้ให้มากที่สุดเท่าที่สามารถจะทำได้ ด้วยวิถีวิธีทางและกระตุ้นให้ใช้จ่ายให้มากที่สุด เพื่อกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจตลอดเวลา โดยทำให้เชื่อตามแต่คิดว่า การเสกเงิน จะทำให้มีความสุขมาก ๆ ซึ่งนั่นที่จริงแล้ว ความอยู่เย็นเป็นสุขจะเกิดขึ้นได้ต้องอยู่บนความมีพอดี กินพอดี เป็นพอดี อยู่พอดี ชีวิตมีความสุข ไม่สุดโต่งไปทางใดทางหนึ่ง

เหมือนกับเรารีดน้ำเต้า เราควรมองดูแต่ขนาดหน้าเต้า ดูปริมาณน้ำที่ไหลเข้ามา แล้วหาทางเพิ่มขนาดท่อสูบน้ำเข้าเต้าให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ แต่เรามักจะมีลุ่มดงน้ำที่หน้าเต้าไหลออกจากตรงไหนบ้างมากนัก ไหลเข้าไหน ถ้ามีช่องน้ำไหลออกมากแล้วเราไม่รู้ ไม่สนใจปิด หรือปล่อยให้ช่องน้ำไหลออกกว้างยิ่งขึ้น ต่อให้เราเพิ่มการสูบน้ำเข้าเต้าเท่าใด น้ำก็ไม่เคยพอ น้ำก็ขาดน้ำมากขึ้นไม่รู้จบ การทำบัญชีรับจ่ายครอบครัวก็คือเครื่องมือที่เราได้รู้ทั้งน้ำไหลเข้าและไหลออก รู้ปริมาณน้ำที่สะสมอยู่ในเต้า และรู้ด้วยว่าเราควรมีน้ำสะสมสักเท่าใด จึงจะเกิดความสมดุลพอดีพอเพียง

ความสมดุลพอดีพอเพียง จะทำให้เกิดความอยู่เย็นเป็นสุข ความสุขได้จะไปข้างใดข้างหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็นการจกเงิน-รวยเกิน การหาเงิน-เสกเงิน ล้วนสร้างความอยู่ร้อนนอนทุกข์ทั้งต่อตนเอง ต่อสิ่งแวดล้อม และต่อผู้อื่น

ลองมาทำบัญชีรับจ่ายครอบครัวกันดู แล้วพบว่าเราได้เรียนรู้อะไรต่อมิอะไรเกี่ยวกับตัวเรา ชีวิตเรา และครอบครัวเราเพิ่มขึ้นมากมาย ที่เคยพินิจคิดว่า เครียดวังไขว่คว้าหาแต่เงิน เงิน และไล่ล่าหาอะไรต่อมิอะไรมาเสพ เสพ เสพ ก็อาจจะได้ถูกต้อง และค้นพบความสุขที่พอประมาณได้เอง

ความอยู่เย็นเป็นสุขแบบฉบับ (instant happiness) ก็จะเกิดขึ้นได้ทันที โดยไม่ต้องรอให้กรรมชั้บตะเบียน หรือมอบกวางจะเอื้ออาทร หรือยืมยืมอะไรให้อย่างเต็มที่

นพ.อำพล จินดาวัฒนะ

ผอ.สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ

‘ปู่เย็น’แนะวิถี‘อยู่เย็นเป็นสุข’

เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม ที่ศูนย์นิทรรศการและการประชุม อินเทล เมืองทองธานี ในการประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2548 ว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข นายเย็น แก้วมณี หรือปู่เย็น อายุ 105 ปี ผู้เฒ่าแห่งลุ่มน้ำเพชรบุรี จ.เพชรบุรี ซึ่งใช้ชีวิตเรียบง่ายในเรือนลำน้ำเพชรพลา ได้เดินทางมาร่วมงาน เมื่อมาถึงปู่เย็นได้ต่อจิกจอร์ภาพคนไทยทุกวัยมีสีหน้ายิ้มสุข พร้อมเขียนชื่อตัวเอง และคำว่า “อยู่ เย็น เป็น สุข” ลงไปในจิกจอร์ก่อนจะนำไปปะติดที่กระดาน จากนั้นไปร่วมเสวนาเรื่อง “สุขแบบปู่เย็น” โดยนายเกษิตศักดิ์ กล่อมสกุล เป็นผู้ดำเนินรายการ มีผู้สนใจฟังล้นห้อง

ปู่เย็นกล่าวว่า กิจกรรมประจำวันนี้คือใช้ชีวิตธรรมดา เป็นปกติ อยู่บ้านทำสวน ตกปลา ปลูกผัก ได้มาช่วยสอนเข้าไม่กินข้าว กินน้ำเต้าหู้อย่างเดียว จะกินข้าวตอนบ่ายกับเย็นเท่านั้น ตอนเช้าพวงต้องกินน้อยๆ โดยพอกิน 2 มื้อ ส่วนการมีความสุขแบบปู่เย็นต้องต้องพึ่งตนเอง ดูแลร่างกายให้แข็งแรง อาหารที่กินประจำคือข้าวต้มกับปลาเค็ม ปลาที่เลือกกินก็ขาย ยุคนี้ข้าวของราคาแพง ยากก็มาก มีน้อยก็กินน้อย

“อยู่เฉยๆ อยู่ปกติแบบนี่ก็มีความสุข จะได้อะไรไม่ต้องไปหาขอ พ่อเอ็งป่วยไปหาหมอที่โรงพยาบาล ข้าก็หายป่วยแล้ว” ปู่เย็นกล่าวติดตลก

อยู่ “เย็น”

ชาวจ.ยะลา พูดคุยกับนายเย็น แก้วมณี หรือปู่เย็นวัย 105 ปี ผู้ใช้ชีวิตเรียบง่ายในเรือนลำน้ำเพชรพลา ซึ่งมาร่วมงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติประจำปี 2548 ว่าด้วยความ “อยู่ เย็น เป็น สุข” ที่ศูนย์นิทรรศการและการประชุม อินเทลเมืองทองธานี เมื่อวันที่ 8 กรกฎาคม

มติชน ๙ ก.ค. ๔๘

ขงรัฐ 4 ประเด็นทำให้เป็นจริง

ผู้สื่อข่าวรายงานจากงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติปี 2548 ที่เมืองทองธานี ว่า ในการเสวนาอาหารและเกษตรเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขเห็นว่า จากมติกรมซึ่งเห็นชอบข้อเสนอของสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ปี 46-47 เครือข่ายควรที่จะดำเนินการจัดทำข้อเสนอสู่ภาครัฐ และดำเนินการในเครือข่าย เพื่อกระตุ้นให้ข้อเสนอดังกล่าวบรรลุวัตถุประสงค์ชัดเจนมากขึ้น โดยเครือข่ายมาจากทั้งภาครัฐ พ่อค้าและเกษตรกร โดยเฉพาะตัวแทนภาคเกษตรจากหลายส่วนของประเทศเข้าร่วม เพื่อแสดงบทบาท เพราะเป็นกลุ่มที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงาน

งาน เพื่อความอยู่เย็นเป็นสุขด้านเกษตรและอาหารปลอดภัยมากที่สุด ในฐานะเป็นกลุ่มผู้ผลิตอาหาร ข้อเสนอของสมัชชาฯแบ่งเป็น 4 ประเด็นคือ 1.ระบบเกษตรยั่งยืน 2.ระบบอาหารปลอดภัย 3.การเฝ้าระวังและควบคุมสารเคมีเกษตร 4.การควบคุมการโฆษณาและส่งเสริมการขายสารเคมีเกษตร โดย 4 ประเด็นดังกล่าวภาครัฐและเครือข่ายประชาชนต้องร่วมกันเสนอเข้าไปปฏิบัติ โดยเฉพาะเสนอไปสู่ภาครัฐที่มีอำนาจในการควบคุมเอกชนรายใหญ่ที่มีบทบาทในการจำหน่ายและเผยแพร่ เช่น การออกเป็นข้อกฎหมาย ฯลฯ

ข่าวสด ๑๑ ก.ค. ๔๘

เอแบคโพลล์ชี้ นักการเมืองชี้แจงอุปสรรคสังคม ‘อยู่เย็นเป็นสุข’

สนง.ปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) จัดงานสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2548 ว่าด้วย “ความอยู่เย็นเป็นสุข” มีนายอนุทิน ชาญวีรกูล รมว.สาธารณสุข เป็นประธานเปิดงาน ซึ่งจัดระหว่าง 7-8 ก.ค.2548

น.พ.อำพล จินดาวัฒนะ เลขาธิการ กกก.ปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (คปรส.) กล่าวถึงความคืบหน้าการผลักดัน พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติ ซึ่งจะนำเสนอเข้าสู่สภาสมัยที่ 2 ในเดือนส.ค.นี้ ขณะเดียวกัน ก็อยู่ระหว่างการเข้าชื่อเพื่อผลักดันเสนอกฎหมายไปพร้อมกัน พร้อมกันนี้ คปรส.และสปรส. จะหมดวาระวันที่ 8 ส.ค.นี้ ซึ่ง จะเสนอขอขยายวาระทำงานไปอีก 2 ปี

นายศรีจักร จามรมาน ประธานสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ เปิดเผยผลการศึกษาความคาดหวังต่อ ความอยู่เย็นเป็นสุข กับกลุ่มตัวอย่าง อายุ

ระหว่าง 15-65 ปี ในเขตกทม. เชียงใหม่ นครราชสีมา และสงขลา 1,045 คน มีความคิดเห็นว่า รูปแบบการอยู่เย็นเป็นสุขระดับ ส่วนตัวและครอบครัว คือมีความรัก ความอบอุ่น ความเข้าใจกัน รองลงมา คือฐานะ การเงิน ส่วนระดับชุมชน ต้องเกื้อกูลพึ่ง พากัน ในระดับประเทศ คือความสามัคคี เอื้ออาทร รองลงมาคือ ปราศจากทุจริต

เขาระบุด้วยว่า คนไทยส่วนใหญ่ไม่ เชื่อมมั่นสังคมไทยจะก้าวสู่สังคมอยู่เย็น เป็นสุขได้จริง โดยมีเพียง 40% เท่านั้นที่ เห็นว่าสังคมไทยจะมีสภาพอยู่เย็นเป็น สุขได้ และระบุอุปสรรคขัดขวาง อันดับ แรกมาจากนักการเมืองที่เห็นแก่ตัว ทุจริต 70.4% ข้าราชการที่ทุจริต 58.7% ประชาชนที่ขาดจิตสำนึก ขาดความรู้ใน ฐานะพลเมืองที่ดี 55.2%เยาวชนที่มี พฤติกรรมเสื่อม ไร้อนาคต 50.9% อาชญากรไม่เกรงกลัวโทษ 49.9%

การเมือง “โกง” เหตุคนไทยทุกข์

นายศรีจักร จามรมาน ประธานสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ รายงานผลการวิจัย เรื่องความวิตกกังวลและความคาดหวังต่อความอยู่เย็นเป็นสุข กรณีศึกษาประชาชน อายุ 15-65 ปี จำนวน 1,045 คน เกี่ยวกับรูปแบบของการอยู่เย็นเป็นสุขระดับ ชีวิตรดับตัวและครอบครัว พบว่าคนไทยส่วนใหญ่ยังไม่เชื่อมั่นว่าสังคมไทย จะก้าวพ้นสภาพปัจจุบันไปสู่สังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขได้จริง ส่วนใหญ่คิดว่า จะอยู่ร้อนนอนทุกข์มากกว่า ส่วนอุปสรรคในการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขใน สังคมไทยอันดับแรก คือ นักการเมืองที่เห็นแก่ตัว ทุจริต คอร์รัปชัน 70.4% ข้าราชการ ที่ทุจริต 58.7% ประชาชนที่ขาดจิตสำนึกและขาดความรู้ในการเป็นพลเมืองที่ดี 55.2% เยาวชนที่มีพฤติกรรมเสื่อมถอย ไร้อนาคต 50.9% อาชญากรที่ชั่ว ไม่เกรงกลัวโทษ 49.9%

ไทยรัฐ ๘ ก.ค. ๔๘

กรุงเทพธุรกิจ ๘ ก.ค. ๔๘

ปูเย็นแนะสร้างสุขแบบไม่ต้องใช้เงิน อยู่ตามปกติ อย่าอยากได้อะไรก็มี-กินข้าววันละ 2 มื้อ

นายเย็น แก้วมณี หรือ ปูเย็น กล่าวถึงการสร้างชีวิต “สุขแบบปูเย็น” ในงานสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ ปี 2548 ว่า การอยู่เย็นเป็นสุขว่า คือ การ อยู่อย่าง อยู่ตามปกติ อย่าอยากได้อะไรก็มีมากจน กินข้าววันละ 2 มื้อ ไม่ ต้องใช้เงินมาก ขาดประจำตัวที่ใช้ คือ หันสิบสองราศี เป็นยาเย็นคล้ายบ่อ ระพีล สรรพคุณช่วยแก้โรคมะเร็งได้คนกินมาทุกวัน ยอมรับว่าจะแนะนำ ปลาได้มีน้อยลงจากเมื่อก่อน เพราะมันมีน้อยลง และทางการไม่ยอมปล่อยน้ำ แต่ให้นำไปปั่นไฟแทน ทั้งที่คนก็ไม่ได้ใช้ไฟ แต่หลังจากมีคนมาถ่ายทำ รายการชีวิตของคนออกโทรทัศน์ จากเดิมที่เดิมมีปัญหาจะคิดควมเวลาหา ปลา คนนี้คนทั้งขะน้อยลงและผอง.เพชรบุรีบอกปูว่า หากเห็นใครทิ้ง ขยะในแม่น้ำเพชรบุรีแล้วจะ จะได้เงิน 500 บาทต่อครั้ง แต่ปูขอแค่ 100 บาทก็พอ ได้เยอะก็กินไม่หมด เพราะคิดว่าจะตายปีหน้าและตอนนี้ก็ไม่ได้ ยอมรับแล้ว

นอกจากนี้ในการเสวนา หลากหลายมุมมอง สุวิดิอยู่เย็นเป็นสุข : เมื่อ ขุนชนเป็นผู้จัดการทรัพยากรธรรมชาติ น.พ.นิรมลวิริยะ พิทักษ์วิริยะ ส.ว.อุบลราชธานี ประธานคณะกรรมการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ มนุษย์ สภาผู้แทนฯ กล่าวว่า ความอยู่เย็นเป็นสุขคือ การที่คนไทยได้ เข้าถึงปัจจัย 4 และมีสวัสดิการภายในชุมชน การที่สังคมจะอยู่เย็นเป็นสุข ได้ รัฐต้องเน้นการมีส่วนร่วม สร้างสิทธิเสรีภาพของประชาชนเป็นหลัก ไม่ใช่อำนาจเป็นลัทธิ และใช้อำนาจโดยไม่ฟังเสียงส่วนน้อย ไม่จัดการ สร้างภาพเพื่อให้เกิดประชานิยม รวบรวมเอาเบ็ดเสร็จ และมองข้ามการมี ส่วนร่วม โดยเฉพาะการทุจริตคอร์รัปชันถือเป็นรากหญ้าที่ทำลายความ อยู่เย็นเป็นสุข เพราะเมื่อเงินที่ควรลงไปถึงมือชาวบ้านก็ไปไม่ถึง ทำให้ชาวบ้านเหล่านั้นตกอยู่ในสภาพของความยากจน เกิดคนด้อยโอกาสในสังคม รัฐบาลจึงจำเป็นต้องกำจัดคนโกงต่าง ๆ ที่ถือต่อการทุจริตคอร์รัปชัน ที่ เป็นอุปสรรคในการสนองตอบความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคม

ข่าวสด ๑๑ ก.ค. ๔๘

NO.2291 ฉบับที่ 3178 9-10 กรกฎาคม 2548

‘ปู่เย็น’แนะอยู่เย็น ของแพงอย่ากินมาก

“ปู่เย็น” เฒ่าพระนางแห่งลุ่มน้ำเพชร เข้าประชุมสมัชชา
สุขภาพแห่งชาติ แนะนำวิธีอยู่เย็นเป็นสุขในยุคข้าวของ
แพง อย่ากินมาก กินให้น้อยๆ **อ่านหน้า 3**

ปู่เย็นแนะยุคข้าวของแพงอย่ากินมาก

อย่างเดียว จะกินข้าวต้มกับน้ำแกงเท่านั้น ตอนนี้
ข้าวแพงต้องกินน้อยๆ โดยพองอกกิน 2 มื้อ ส่วนการมี
ความสุขแบบปู่เย็น ก็ต้องพึ่งตนเอง ดูแลร่างกายให้
แข็งแรง ซึ่งอาหารที่ปู่เย็นกินประจำคือ ข้าวต้มกับ
ปลาเค็ม บุหรี่ข้าวของราคาแพง อย่ากินมาก มีน้อยก็
กินน้อย

“อยู่เย็นๆ อยู่ปกติแบบนี้เป็นสุข จะได้อายุยืน
ไปนานพอ พอมีบวชไปหาหมอที่โรงพยาบาล ข้าก็
หายป่วยแล้ว” ปู่เย็นกล่าวว่า ปลาที่หาได้ยากเหลือเกิน
ก็ขาย โดยขายที่ตลาดสดและปลาเค็ม ใช้เวลาทำวัน

เดียวก็ขายได้ เกือบหมื่นบาทก็ไม่แพง 3 ถึง 5 บาท
ปลาของปู่เย็นจึงขายไม่แพง เป็นที่ดูใจของคนซื้อ มี
เจ้าประจำมานานมาไม่ขาย ซึ่งจะเป็นปลาเค็มไว้ให้
ผู้ดำเนินรายการถามว่า มีอะไรมากินอีก
หรือไม่ ปู่เย็นกล่าวว่า แต่ก่อนมีมาก แต่หลังจากออก
โทรทัศน์ คนที่ชั่งจะน้อยลง “ถ้ารู้ว่าออกโทรทัศน์แล้ว
คนไม่ชั่งจะ จะออกโทรทัศน์ตั้งนานแล้ว” ปู่เย็นกล่าว
ห้ามกลางเสียงหัวเราะของปู่เย็นที่ห้อง ขณะผู้
ฟังถามว่า ในรายการคนคนคน ปู่เย็นบอกว่าอยากมี
เมีย 3 คน ขณะนี้ตั้งแล้วยังอยากมีเมีย 3 คนหรือไม่

เมืองทองธานี • ปู่เย็นคนอายุยืนแห่งลุ่มน้ำเพชร
ร่วมประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ และคนไทยยุค
ข้าวของแพง อย่ากินมาก กินให้น้อยๆ ขอใบออก
รายการโทรทัศน์แล้วคนไม่ชั่งจะลงเมื่อก่อน รื้ออย่างนี้
ออกทีวีมานานแล้ว

เมื่อเวลา 09.00 น. วานนี้ (๘ ก.ค.) ที่ศูนย์
นิทรรศการและการประชุม อิมแพค เมืองทองธานี ใน
การประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ. 2548 ว่าด้วย
ความสุขแบบปู่เย็น นายเย็น แก้วมณี หรือปู่เย็น อายุ
105 ปี ผู้เฒ่าแห่งลุ่มน้ำเพชรบุรี จังหวัดเพชรบุรี ซึ่งใช้
ชีวิตที่เหลืออยู่อยู่ในเรือริมลำน้ำเพชร ได้เดินทางมา
ร่วมงาน เมื่อมาปู่เย็นได้ถือจิวเวอร์รี่ “ปู่เย็นเป็นสุข”
โดยเขียนชื่อตนเองคือ นายเย็น แก้วมณี และคำว่า อยู่
เย็นเป็นสุข ในชื่อขวานหมายเลข H 17 ก่อนจะนำใบปะ
ที่กระดาษจิวเวอร์รี่ ซึ่งเป็นภาพของคนไทยทุกวัยที่มี
หน้ายิ้มเป็นสุข

ขณะที่ผู้มาร่วมงานสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ขอถ่ายรูปลูกปู่เย็นจำนวนมาก ผู้สื่อข่าวรายงานว่า
หลังจากถ่ายภาพเสร็จปู่เย็นได้ฟังการบรรยายเรื่อง
พ.ร.บ.สุขภาพแห่งชาติกับการสร้างความอยู่เย็นเป็น
สุข โดยนายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีว่าการ
กระทรวงสาธารณสุข หลังจากนั้นนายอนุทินได้พูดคุย
กับปู่เย็น โดยซักถามเกี่ยวกับสุขภาพ พร้อมมอบพรให้
ปู่เย็นอยู่ดีมีอายุ 130 ปี ปู่เย็นได้ไม่บรรยายที่ห้อง
ประชุมย่อยที่ 2 ว่าด้วยนโยบายสาธารณสุขระดับสูง
แล้วกลับมาฟังความอยู่เย็นเป็นสุข มีการเสวนาเรื่องสุข
แบบปู่เย็น โดยนายเกียรติศักดิ์ ถ้อยเมฆกุล ผู้ดำเนิน
รายการได้สนทนากับปู่เย็น โดยมีผู้สนใจฟังตั้งห้อง
ปู่เย็นกล่าวว่า ชีวิตประจำวันคือ ตื่นเข้าไม่ได้
ทำอะไร ใช้ชีวิตธรรมดาเป็นปกติ อยู่บ้านทำขนม คัด
ปลา หาปลาได้มากขาย ตอนเช้าไม่กินข้าว กินน้ำเต้าหู้

GRANDPA Yen Kaewmanee's advice to spend frugally is very relevant these days.

Yen for life bears learning

Those fretting about the future gained more than peace of mind from the teachings of Grandpa Yen Kaewmanee at a talk forum on Friday.

As the country learnt from the TV special on his life, Grandpa Yen is unfazed by the prospects.

At 105 years of age, he comfortably supports his lifestyle with just his own shaky hands and skinny legs.

He told his audience how he set his fishing nets first thing in the morning then had a cup of soybean milk.

He cooks himself two rice meals a day. "You have to cut down what with the prices these days," he said. "Don't spend more than you can afford."

These are words of wisdom, especially when most Thais are worried about dented purchasing power as the impact of higher fuel prices is felt, as well as the weakening of the baht against the US dollar.

While these people struggle, the government aspires to come to their assistance: Prime Minister Thaksin Shinawatra said on Friday that the government would announce short-term measures to stimulate the economy, after several economists cut growth forecasts for 2005. His measures are to be unveiled after the Cabinet meeting tomorrow.

Thaksin did not reveal details of them, but given the nature of this government, which has relied heavily on social policies, it could be a programme whereby cheap products are to be sold to the poor.

If so, this truly deserves to be called a short-term measure, given that it will not help people adjust their lifestyles to the changing environment.

Around the world people are cutting expenditure. Even the handicraft centre in Bang Sai under Her Majesty the Queen's patronage has coped by installing solar cells to save on energy bills.

Some petrol-consumers have spent thousands to modify their cars to run on LPG. Diesel-users have also decreased consumption following the cut in subsidies. This is a good thing, as Thailand spent Bt1 trillion, or 15 per cent of gross domestic product, on fuel last year.

Periodical adjustments are necessary for everybody. Indeed it's time for all to realise that we are not rich enough to consume as much as we want.

It's time to practice Grandpa Yen's way of life.

achara_d@nationgroup.com

รายงานพิเศษ

เพ็ญทิพย์ ขอเหนี่ยวกลาง

thewin@thaimail.com

10 บุคคลอันตราย

ต่อ 'ความอยู่เย็นเป็นสุข' ในสังคมไทย

เมื่อวันที่ 7-8 กรกฎาคม 2548 มัชชาสุขภาพแห่งชาติว่าด้วยเรื่อง "ความอยู่เย็นเป็นสุข" ที่เมืองทองธานี นครบุรี โดยมีตัวแทนองค์กรจากหลายฝ่ายเข้าร่วมระดมความคิดเห็นเพื่อสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ในงานดังกล่าวสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรช.) ร่วมกับสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้นำเสนอผลการสำรวจเรื่อง "ความคิดเห็นและความคาดหวังต่อ 'ความอยู่เย็นเป็นสุข': กรณีศึกษาประชาชนอายุ 15 - 65 ปีในเขตกรุงเทพมหานคร เชียงใหม่ นครราชสีมา และสงขลา" สัปดาห์ก่อนหน้าในและนอกเขตเทศบาลระหว่างวันที่ 29 มิถุนายน - 5 กรกฎาคม 2548 จำนวนตัวอย่าง 1,045 ตัวอย่าง มีประเด็นสำคัญที่จะสรุปวิเคราะห์ได้ดังต่อไปนี้

"ความรัก" สำคัญกว่าเงินตรา

จากการสำรวจความคิดเห็นเรื่อง "ความอยู่เย็นเป็นสุข" โดยแบ่งออกเป็น 3 ระดับคือระดับบุคคล/ครอบครัว ระดับชุมชน และในระดับสังคมพบว่าสาระสำคัญในสายตาประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่า

ความอยู่เย็นเป็นสุขในระดับ "ชีวิตส่วนตัว/ครอบครัว" อันดับหนึ่งคือการมีความสัมพันธ์ในด้านความรัก/ความอบอุ่น/ความเข้าใจกันมากที่สุด รองลงมาคือการมีรายได้ที่ดี/ฐานะมั่นคง และอันดับที่สามคือการได้ใช้ชีวิตร่วมกันอย่างพร้อมหน้าพร้อมตา

ต้องการชุมชนที่ "เป็นมิตร-ปลอดภัย"

ความอยู่เย็นเป็นสุขระดับ "ชุมชน" ในความเข้าใจของประชาชน อันดับหนึ่งคือการมีความช่วยเหลือเกื้อกูลพึ่งกันของคนในชุมชน รองลงมาคือมีความปลอดภัยปราศจากปัญหาพิษภัยทางสังคม เช่น อาชญากรรม ยาเสพติด และอันดับที่สามคือความมีอิสระ/ไม่ตรี/เป็นมิตร/ยิ้มแย้มแจ่มใสของผู้คน

ประเทศชาติต้อง "สามัคคี-ปลอดภัย-รับขั้น"

ส่วนที่สะท้อนต่อความอยู่เย็นเป็นสุขระดับ "สังคมประเทศไทย" คือการเป็นสังคมที่มีความสามัคคี/เอื้ออาทรต่อกันมากที่สุด รองลงมาคือเป็นสังคมที่ปราศจากการทุจริต/คอร์รัปชัน และอันดับที่สามคือการเป็นสังคมที่ผู้คนรู้จักเสียสละเพื่อส่วนรวม/ไม่เห็นแก่ตัว

"มิตรภาพของชน" คือแก่นแห่งความอยู่เย็น

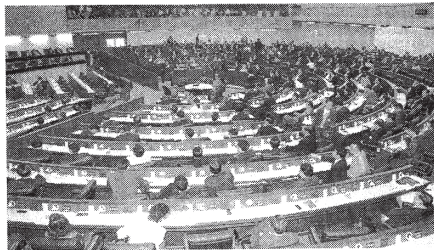
ทั้งนี้เมื่อประเมินมุมมองคนส่วนใหญ่เชื่อว่าปัจจัยเรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างผู้คน" น่าจะเป็นหัวใจสำคัญของ "ความอยู่เย็นเป็นสุข" ดังจะเห็นได้ว่าส่วนใหญ่จะให้น้ำหนักในเรื่อง "ความรัก ความผูกพัน การพึ่งพาอาศัยกัน ความสามัคคี และความเอื้ออาทร" คือสาระสำคัญของความอยู่เย็นเป็นสุขทั้งในระดับบุคคล ชุมชน และสังคม

เหตุแห่งความอยู่เย็นอนานทุกข

ปัญหาที่เป็นอุปสรรคต่อความอยู่เย็นเป็นสุข หรืออาจจะเรียกว่าว่าเป็นเหตุแห่งความอยู่เย็นอนานทุกขในสถานะที่เป็นอยู่ปัจจุบันมีดังนี้ ในระดับ "บุคคล/ครอบครัว" มีปัญหาสำคัญคืออันดับแรกคือในครอบครัวไม่มีงานทำ/ไม่มีรายได้ที่มั่นคง อันดับที่สองมีปัญหาด้านสุขภาพร่างกาย และอันดับที่สามมีความวิตกกังวลในชีวิต

ในระดับ "ชุมชน" ปัญหาสำคัญอันดับแรกคือคนในชุมชนไม่มีงานทำ/ไม่มีรายได้ที่มั่นคง อันดับที่สองคนในชุมชนขาดปัจจัยพื้นฐานที่เพียงพอต่อการดำเนินชีวิต และอันดับที่สามคนในชุมชนขาดโอกาสทางการศึกษา

เมื่อประมวลผลถึงความคิดเห็นต่อชีวิตส่วนตัว และต่อชุมชนแล้วอาจจะกล่าวได้ว่า "ปัญหาทางเศรษฐกิจ" คืออุปสรรคสำคัญต่อความ

อยู่เย็นเป็นสุขของบุคคล และชุมชน

"ศก.ไม่เป็นธรรม" ต้นตอแห่งทุกข์ของสังคม

เมื่อมองถึงในระดับ "สังคมประเทศไทย" ประชาชนส่วนใหญ่เห็นว่าปัญหาสำคัญอันดับแรก คือความเจริญทางเศรษฐกิจกระจายไม่ทั่วถึง อันดับที่สองคนในสังคมมีโอกาสทำมาหากินไม่เท่าเทียมกัน และอันดับที่สามความล้มเหลวของพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศ

10 ประเภทบุคคลอันตราย

ในด้านประเภทบุคคลที่เป็น "อันตราย" หรือเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ประชาชนส่วนใหญ่ระบุเรียงตามลำดับดังนี้

อันดับที่หนึ่ง ร้อยละ 70.4 นักการเมืองที่เห็นแก่ตัว/ทุจริต/คอร์รัปชัน อันดับที่สองร้อยละ 58.7 ข้าราชการที่ทุจริต/คอร์รัปชัน อันดับที่สามร้อยละ 55.2 ประชาชนที่ขาดความรู้/ขาดจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองที่ดี อันดับสี่ร้อยละ 50.9 เกษตรกรที่มีพฤติกรรมเลือกถอย/ไร้อนาคต อันดับห้าร้อยละ 49.9 อาชญากรที่ทำชั่วไม่เกรงกลัวโทษทัณฑ์ อันดับหกร้อยละ 44.9 ข้าราชการที่ทำงานโดยคุณภาพ/ขาดความรับผิดชอบ อันดับเจ็ดร้อยละ 44.2 นักธุรกิจ/พ่อค้าที่เอาเปรียบเห็นแก่ตัว อันดับแปดร้อยละ 37.7 เจ้าพ่อ/ผู้มีอิทธิพลที่เอาเปรียบรังแกชาวบ้าน อันดับเก้าร้อยละ 35.6 ผู้ดูแลกฎหมายที่ไม่มีความยุติธรรม และอันดับที่สิบร้อยละ 29.0 ปัญญาชนที่ทำงานรับใช้ผู้มีอำนาจมากกว่ารับใช้ชาวบ้าน

ต้องร่วมกันสกัดเหตุแห่งทุกข์

เมื่อพิจารณาข้อมูลจากการสำรวจของเอแบคโพลล์ในครั้งนี้ ผู้เขียนมีข้อสันนิษฐานว่า ประชาชนโดยรวมยังพอใจกับสภาพชีวิตปัจจุบันว่ามี "ความอยู่เย็นเป็นสุข" อยู่พอสมควร เนื่องจากคนส่วนใหญ่ยังมีความรัก ความผูกพัน การช่วยเหลือเกื้อกูล การพึ่งพาอาศัยกัน ซึ่งเป็นสาระสำคัญของความอยู่เย็นเป็นสุขในทุกระดับ นอกจากนี้ คนส่วนใหญ่รู้สึกมีเกียรติมีศักดิ์ศรีที่ได้อาศัยอยู่ในผืนแผ่นดินไทย มีสิ่งแวดล้อมที่สามารถอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างปกติสุข (ในน้ำยังคงมีปลาในนาอย่างคงมีข้าว) ยังมีสื่อมวลชนที่ตั้งใจทำงานเพื่อประเทศชาติ สิ่งเหล่านี้ช่วยสร้างความมั่นใจต่ออนาคตที่ว่าสังคมไทยจะมีความสงบร่มเย็นต่อไป

ดังนั้น หากผู้นำในทุกภาคส่วนจะดำรงสถานะแห่งความอยู่เย็นเป็นสุขให้ยั่งยืนต่อไป จำเป็นที่จะต้องฟื้นฟูพลังต้านบวกเหล่านี้ให้แข็งแกร่งยิ่งขึ้น

และจะต้องสกัดกั้นปัจจัยด้านลบที่เป็นอันตรายคือ **ความไม่เป็นธรรมทางเศรษฐกิจ และพฤติกรรมของบุคคลที่ไม่พึงปรารถนา 10 ประเภทข้างต้นให้หมดไปให้ได้** ●

โพล ‘ความอยู่เย็นเป็นสุข’

ในการจัดการประชุมสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ ที่วัดบวรนิเวศวิหาร กรุงเทพมหานคร เมื่อวันที่ 7-8 กรกฎาคม 2548 สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ (สปรส.) ร่วมกับสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้ร่วมกันจัดทำ รายงานการสำรวจวิจัยเรื่องความคิดเห็นและความคาดหวังต่อ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” โดยใช้วิธีสำรวจวิจัยภาคสนามด้วยแบบสอบถามกับประชาชนอายุ 15-65 ปี ในเขตกรุงเทพฯ เชียงใหม่ นครราชสีมา และสงขลา รวม 1,045 ตัวอย่าง พบสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

ไม่มั่นใจสังคมไทยจะ ‘อยู่เย็นเป็นสุข’

จากการสำรวจครั้งนี้พบว่า คนไทยยังไม่เชื่อมั่นว่าสังคมไทยจะก้าวจากสภาพปัจจุบันไปสู่สังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขได้จริง โดยมีเพียงร้อยละ 40 ที่แสดงความมั่นใจว่าสังคมไทยจะมีสภาพที่อยู่เย็นเป็นสุข และเมื่อถามถึงสภาพสังคมประเทศชาติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันว่ามีความสงบสุขร่มเย็นหรือไม่ มีผู้ตอบไขน้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ 49.4) และมีเพียงร้อยละ 46.8 ที่เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้เมื่อขอให้บทวนว่าสังคมไทยใกล้เคียงสภาพที่เรียกว่าอยู่เย็นเป็นสุขหรือไม่ มีเพียงร้อยละ 9 ที่ตอบว่า ใกล้เคียงมาก และมีเพียงร้อยละ 29 ที่ตอบว่าชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวในปัจจุบันใกล้เคียงมากกับคำว่าอยู่เย็นเป็นสุข

“คอร์รัปชัน”

ขวางกั้นสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

เมื่อให้ระบุนานุคุณหรือองค์การที่เป็นปัญหาต่อการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยมาก

ที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามถึง ร้อยละ 70.4 ที่ระบุว่า เป็นเพราะนักการเมืองเห็นแก่ได้ และการทุจริตคอร์รัปชัน คำตอบที่มากรองลงมาเป็นอันดับสอง คือ ร้อยละ 58.7 ตอบว่าเป็นเพราะการทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการ

นอกจากนี้ยังได้แก่ การที่ประชาชนขาดความรู้และจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดี (ร้อยละ 55.2)เยาวชนมีพฤติกรรมเสื่อมถอยไร้อนาคต (50.9)

หนทางสู่ “ครอบครัวเป็นสุข”

เป็นตามหลักความรัก

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุขในครอบครัวและชีวิตส่วนตัวที่ควรจะเป็น คำตอบที่มากเป็นอันดับหนึ่งคือ ต้องมีความสัมพันธ์ในด้านความรัก ความอบอุ่นและความเข้าใจ (ร้อยละ 39.6)

จากนั้นจึงเป็นเรื่องของการมีรายได้และฐานะมั่นคง (ร้อยละ 20.7) การมีครอบครัวอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา (ร้อยละ 20.1) การมีสุขภาพแข็งแรง (ร้อยละ 11.8) การมีงานทำ (ร้อยละ 10.8)

“ชุมชนเป็นสุข” คนต้องพึ่งพากันได้

ต่อคำถามว่าชุมชนที่พึงอาศัยอยู่ที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขควรเป็นเช่นไร คำตอบที่มากเป็นอันดับหนึ่ง ได้แก่ การที่คนในชุมชนช่วยเหลือเกื้อกูลและพึ่งพากันได้ (ร้อยละ 45.7) รองลงมาคือ การมีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีน้ำใจ ยิ้มแย้มแจ่มใส (ร้อยละ 16.3) มีความสงบปลอดภัย ปราศจากปัญหาทะเลาะวิวาทและอาชญากรรม (ร้อยละ 16.3)

ประชาชาติธุรกิจ

๑๘-๒๐ ก.ค. ๔๘

รพช.สธ.ขอให้ยึดพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแนวทางดำเนินชีวิต

Source - กรมประชาสัมพันธ์ (Th)

Thursday, July 07, 2005 16:27

45035 XTHAI XETHIC SOC V%WIREL P%PRD

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ จัดเวทีสัมมนาสุขภาพแห่งชาติประจำปี 2548 เน้นสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทย ขณะที่รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข ขอให้ยึดพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเป็นแนวทางดำเนินชีวิตจึงจะมีความสุขได้อย่างแท้จริง

นายอนุทิน ชาญวีรกูล รัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงสาธารณสุข กล่าวในการเปิดเวทีสัมมนาสุขภาพแห่งชาติประจำปี 2548 ว่า การที่สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ จัดเวทีสัมมนาสุขภาพแห่งชาติ ขึ้นภายใต้หัวข้อความอยู่เย็นเป็นสุข จะทำให้ทุกภาคส่วนได้ร่วมกันแลกเปลี่ยนความคิดเห็น และประสบการณ์ เพื่อจัดแนวทางการทำงานที่มีประสิทธิภาพของแต่ละหน่วยงาน เพราะหน่วยงานใดหน่วยงานหนึ่งคงไม่สามารถดำเนินการได้สำเร็จเพียงลำพัง ซึ่งในส่วนของรัฐบาลเอง ก็มีหลายนโยบายที่จะสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขให้กับคนไทย เช่น การประกาศสงครามกับยาเสพติด การทำหลักประกันสุขภาพประชาชน การปฏิรูปการศึกษา เป็นต้น อย่างไรก็ตามสิ่งสำคัญที่สุดที่จะทำให้สังคมไทยอยู่เย็นเป็นสุขได้อย่างแท้จริงคือการยึดแนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการอยู่อย่างพอเพียง

ที่มา: สำนักข่าว กรมประชาสัมพันธ์

การเมือง - บทความพิเศษ / ศศิเพ็ญ วชิรเจริญทรัพย์

Source - เว็บไซต์สยามรัฐ (Th)

Tuesday, July 12, 2005 02:57

50698 XTHAI XPOL POL V%NETNEWS P%WSR

บทความพิเศษ / ศศิเพ็ญ วชิรเจริญทรัพย์

สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ (สปรส.)

++ “ความอยู่เย็นเป็นสุข”

ในวาระการจัดประชุมสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ว่าด้วยความอยู่เย็นเป็นสุข ประจำปี 2548 ณ อิมแพ็ค เมืองทองธานี กรุงเทพมหานคร ระหว่างวันที่ 7-8 กรกฎาคม 2548 สำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพ (สปรส.) ร่วมกับสำนักวิจัยเอแบคโพลล์ มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ ได้ร่วมกันจัดทำ รายงานการสำรวจวิจัยเรื่องความคิดเห็นและความคาดหวังต่อ “ความอยู่เย็นเป็นสุข” โดยใช้วิธีสำรวจวิจัยภาคสนามด้วยแบบสอบถามกับประชาชนอายุ 15-65 ปี ในเขตกรุงเทพฯ เชียงใหม่ นครราชสีมา และสงขลา รวม 1,045 ตัวอย่าง พบสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

วันนี้คนไทยยังไม่มั่นใจสังคมไทยจะ “อยู่เย็นเป็นสุข”

จากการสำรวจครั้งนี้พบว่า คนไทยยังไม่เชื่อมั่นว่าสังคมไทยจะก้าวจากสภาพปัจจุบันไปสู่สังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขได้จริง โดยมีเพียง ร้อยละ 40 ที่แสดงความมั่นใจว่าสังคมไทยจะมีสภาพที่อยู่เย็นเป็นสุข และเมื่อถามถึงสภาพสังคมประเทศชาติที่เป็นอยู่ในปัจจุบันที่มีความสงบสุขร่มเย็นหรือไม่ มีผู้ตอบไข้น้อยกว่าครึ่ง (ร้อยละ 49.4) และมีเพียง ร้อยละ 46.8 ที่เห็นว่าคนไทยส่วนใหญ่มีชีวิตความเป็นอยู่ที่ดี นอกจากนี้ เมื่อขอให้บทวนว่าสังคมไทยใกล้เคียงสภาพที่เรียกว่าอยู่เย็นเป็นสุขหรือไม่ มีเพียงร้อยละ 9 ที่ตอบว่า ใกล้เคียงมาก และมีเพียงร้อยละ 29 ที่ตอบว่าชีวิตส่วนตัวและชีวิตครอบครัวในปัจจุบันใกล้เคียงมากกับคำว่าอยู่เย็นเป็นสุข

“ครอบครัว” คืออุปสรรคสำคัญขวางกั้นสังคมอยู่เย็นเป็นสุข

เมื่อให้ระบุว่าบุคคลหรือองค์กรที่เป็นปัญหาต่อการสร้างความอยู่เย็นเป็นสุขในสังคมไทยมากที่สุด 3 อันดับแรก ปรากฏว่ามีผู้ตอบแบบสอบถามถึงร้อยละ 70.4 ที่ระบุว่า เป็นเพราะนักการเมืองเห็นแก่ได้ และการทุจริตคอร์รัปชัน ค่าตอบแทนการลงมาเป็นอันดับสอง คือ ร้อยละ 58.7 ตอบว่าเป็นเพราะการทุจริตคอร์รัปชันของข้าราชการ นอกเหนือจากนั้น ได้แก่ การที่ประชาชนขาดความรู้และจิตสำนึกในการเป็นพลเมืองดี (ร้อยละ 55.2) ข้าราชการมีพฤติกรรมเสื่อมถอย ไร้อนาคต (50.9)

หนทางสู่ “ครอบครัวเป็นสุข” เงินตามหลังความรัก

สำหรับประเด็นเกี่ยวกับความอยู่เย็นเป็นสุขในครอบครัวและชีวิตส่วนตัวที่ควรจะเป็น ค่าตอบที่มากที่สุดเป็นอันดับหนึ่งคือ ต้องมีความสัมพันธ์ในด้านความรัก ความอบอุ่นและความเข้าใจ (ร้อยละ 39.6) จากนั้นจึงเป็นเรื่องของการมีรายได้ดีและฐานะมั่นคง (ร้อยละ 20.7) การมีครอบครัวอยู่พร้อมหน้าพร้อมตา (ร้อยละ 20.1) การมีสุขภาพแข็งแรง (ร้อยละ 11.8) การมีงานทำ (ร้อยละ 10.8)

สมัชชาสุขภาพปี 48 ปักธงอยู่เย็นเป็นสุข

Source - บ้านเมือง (Th)

Tuesday, June 21, 2005 10:21

22183 XTHAI XHEALTH XLOCAL V%PAPERL P%BMND

กรุงเทพฯ--21 มิ.ย.--บ้านเมือง

นางกรรณิการ์ บรรเทิงจิตร รองผู้อำนวยการสำนักงานปฏิรูประบบสุขภาพแห่งชาติ (สปรส.) กล่าวว่า คณะกรรมการจัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ พ.ศ.2548 ที่มี น.พ.บรรณ สุริพานิช เป็นประธาน เห็นควรให้จัดสมัชชาสุขภาพแห่งชาติ ประจำปี 2548 ว่าด้วย ความอยู่เย็นเป็นสุข ในวันที่ 7-8 ก.ค.48 ที่อิมแพ็ค เมืองทองธานี โดยมีกิจกรรมที่ประชาชนทั่วไปเข้าร่วม แสดงความเห็น เพื่อนำไปสู่สังคมที่อยู่เย็นเป็นสุข เช่น พลิกวิกฤติให้สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข ทั้งสถานการณ์ชายแดนภาคใต้ที่ต่อเนื่องเรื้อรังมานานกว่า 1 ปี และกรณีพิบัตินักชกยักษ์ที่ชายฝั่งอันดามันอันเป็นทุกข์ยิ่งใหญ่ของคนทั้งโลก การลด ละ เลิก คีมีแอกอสอลเพื่อความอยู่เย็นเป็นสุข

นอกจากนี้ ยังมีชุมชนต้นแบบที่สร้างความสุขให้กับคนในชุมชนด้วยวิธีการต่างๆ อย่างหลากหลาย มานำเสนอและร่วมแลกเปลี่ยนแนวคิด การทำงาน และประสบการณ์ที่สั่งสมมานานกว่า 20 แห่ง จากทั่วประเทศ สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ จึงเป็นเวทีของทุกคนที่จะมาร่วมสร้างสังคมที่มีความสุข แม้สังคมที่ผู้ร้อนนอนทุกข์จะไม่พลิกกลับเป็นสังคมที่อยู่เย็นเป็นสุขในทันที แต่วันนี้ถือว่าเป็นจุดเริ่มต้น ที่ทุกคนมีส่วนร่วมได้ ผู้สนใจแจ้งความประสงค์เข้าร่วมงานโดยไม่เสียค่าใช้จ่ายใดๆ ที่โทร.0-2590-2304 ในวันเวลาราชการ--จบ--

'หมอประเวศ'เสวนาพลิกภาคใต้สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข

Source - ไอ.เอ็น.เอ็น. (Th)

Thursday, July 07, 2005 14:14

688 XTHAI XLOCAL V%WIREL P%INN

กรุงเทพฯ--7 ก.ค.--ไอ.เอ็น.เอ็น.

ราษฎรอาวุโส " นายแพทย์ประเวศ วะสี " เป็นประธานงานเสวนา " พลิกวิกฤติภาคใต้สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข " ในวันที่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติปี 2548 ว่าด้วย ความอยู่เย็นเป็นสุข ร่วมกับเครือข่ายฟื้นฟูชุมชนชายฝั่งอันดามัน เครือข่ายสมัชชาสุขภาพ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และสถาบันศึกษาระบบวิจัย ภาคใต้ ร่วมกันจัดงานเสวนาเรื่อง พลิกวิกฤติภาคใต้สู่ความอยู่เย็นเป็นสุข บริเวณอิมแพ็ค เมืองธานี โดยมีพ.ประเวศ วะสี ราษฎรอาวุโส เป็นประธานภายในงาน และจะร่วมเสวนาในหัวข้อสมานฉันท์ร่วมมือไทยทั้งหมดฟื้นฟูชีวิตให้อยู่เย็นเป็นสุขที่ภาคใต้ นอกจากนี้ภายในงานยังได้การจัดแสดงการละเล่นพื้นบ้านชุด ติเกสุลู ของชาว 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วย ส่วนบรรยากาศภายในงานขณะนี้ เป็นไปอย่างคึกคักมีประชาชนชาวไทยและมุสลิมเข้าร่วมงานกันอย่างคับคั่ง อย่างไรก็ตามในส่วนบริเวณหน้าห้องเสวนาได้มีการจัดนิทรรศการความเป็นอยู่ของคน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้และมีการจำหน่ายสินค้าพื้นบ้านที่มาจากภูมิปัญญาของชาวใต้มาจัดจำหน่ายด้วย--จบ--